

SVERIGES
VETERINÄRFÖRBUND

Box 12 709
112 94 STOCKHOLM

BESÖKSADRESS: Kungsholms Hamnplan 7

E-POST: office@svf.se
HEMSIDA: www.svf.se
TELEFON: 9.00–11.30, 12.30–16.30
(MAJ–AUGUSTI: 9.00–11.30, 12.30–16.00)

KANSLI

TELEFON: 08-545 558 20
TELEFAX: 08-545 558 39

Ordförande:

EVAMARI LEWIN, *leg vet*
TELEFON: 08-545 558 22
MOBIL: 070-211 90 35
BOSTAD: 08-736 02 00
E-POST: evamarilewin@telia.com

Kansli- och ekonomichef:

PER CARLSSON, *pol mag*
TELEFON: 08-545 558 21
MOBIL: 070-567 12 35
BOSTAD: 08-650 44 32
E-POST: per.carlsson@svf.se

Förhandlingschef:

ANDERS LEFRELL, *jur kand*
TELEFON: 08-545 558 25
MOBIL: 070-418 07 99
BOSTAD: 08-765 91 19
E-POST: anders.lefrell@svf.se

Generalsekreterare SVS:

CHRISTINA AROSENIUS, *leg vet*
TELEFON: 08-545 558 24
MOBIL: 070-717 73 19
BOSTAD: 08-651 09 65
E-POST: christina.arsenius@svf.se

Informationschef:

JOHAN BECK-FRIIS, *leg vet*
TELEFON: 08-545 558 33
MOBIL: 070-717 73 25
BOSTAD: 018-54 11 71
E-POST: johan.beck-friis@svf.se

Ombudsman

AMELIE LOTHIGIUS, *jur kand*
TELEFON: 08-545 558 26
MOBIL: 070-788 70 47
BOSTAD: 08-26 25 39
E-POST: amelie.lothigius@svf.se

Ekonomiassistent

BIRGITTA LARSSON
TELEFON: 08-545 558 23
E-POST: birgitta.larsson@svf.se

Sekreterare

MARIANNE LUNDQUIST, SVS
TELEFON: 08-545 558 27
E-POST: marianne.lundquist@svf.se

Administrativ assistent

KARIN MOSSBLAD HENRIKSSON, SVF
TELEFON: 08-545 558 28
E-POST: karin.henriksson@svf.se

Plusgiro: 83 80-8 Allmänna kassan
15 39 33-7 Understödsfonden

Bankgiro: 530-52 22 Allmänna kassan

SVENSK
VETERINÄRTIDNING
se sista sidan

ledare

Nytt decennium – nya möjligheter

TACK FÖR FÖRTROENDET att verka som ordförande i det anrika veterinärförbundet!

Med stor respekt och hängivenhet för uppdraget tar jag emot stafettspinnen från Karin Östensson som under sju års tid på ett utomordentligt vis skött ledarskapet.

Djurfrågor ligger i tiden – djurens hälsa och människans hälsa hänger ihop vilket bland annat uppmärksammats i EU genom "One Health"-begreppet. Hur veterinären förhåller sig till dessa frågor spelar roll och har betydelse för samhällsutvecklingen. Vi besitter hög kompetens i frågor som berör djurens välfärd, smittskydd och livsmedelssäkerhet. Här ska vi våga vara offensiva och profilera den unika veterinära professionen i samhället. Detta samtidigt som basen i veterinär verksamhet är att den utgår från veterinärmedicinsk vetenskap och beprövad erfarenhet.

Jag drar mig till minnes en föreläsning i epizooti vid veterinärfakulteten i Uppsala för cirka 30 år sedan där dåvarande professorn i bakteriologi (och tidigare ordföranden i veterinärförbundet) Ingmar Månsson svepte med pekpinnen över nationsgränserna på världskartan och varnade för pandemier. Detta lät för oss studenter exotiskt och osannolikt men är dagens verklighet.

Vi lever i en föränderlig värld. Vilken härlig utmaning att dels förvalta den kunskap som vuxit fram under dessa veterinärförbundets första 150 år och dels vara Månssons visionär för vad som väntar runt hörnet. Ett sätt kan vara ett ökat samarbete med läkarkåren i gemensamma frågor rörande till exempel smittskydd och zoonoser.

En värld i förändring med annat sjukdomspanorama, antibiotikaresistensproblematik, miljöfrågor och nya etiska värderingar etc. Är vi beredda?

Låt oss se fram emot det nya decenniet med samma tillförsikt som Peter Hernquist uttalade för drygt 200 år sedan:

"Vidare bör vi ta tillvara de förmågor Gud har givit oss, och utföra ett hederligt arbete till det allmänna bästa."

Så enkelt kan det vara. Nya tider innebär nya utmaningar och nya möjligheter.

EVAMARI LEWIN
ordförande, SVF

■■■ innehåll

■■■ ledare AV E LEWIN

Nytt decennium – nya möjligheter 3

■■■ reportage AV S FREDRIKSSON

”Du har sålt dig till djävulen” 6

■■■ vetenskap – granskad artikel

Toxoplasmos hos katt AV I BERGER ENGSTRÖM 11

■■■ vetenskap

Enkätstudie 2008
Alpackor i Sverige – en ny utmaning
AV K DE VERDIER, S BORNSTEIN 19

vilken är din diagnos?

– Patologi 24
– Svar 54

■■■ månadens epiztel 25

allmänt

Djurläkemedel på en ny apoteksmarknad AV G SANDER 28

Djurskyddskonferensen 2009
Djur och människor i samspel AV J BECK-FRIIS 31

Nationellt Centrum för Djurvälstånd AV M STÉEN 35

Resultat vid Sveriges Veterinärförbunds val 2009 38

En uppdaterad antibiotikapolitik för hund- och
kattsjukvård AV M WELLANDER 40

■■■ debatt

Griskrisen avslöjar bristande
statligt engagemang AV J LUNDSTRÖM 41

Den svenska griskärlingen står inför
en omprövning AV B ALGERS 44

■■■ replik

Replik till Ragnvi Ekström Kjellin
Okunskap skapar misstro AV L HAVELKA 49

Okunskap föder ovetenskap
– replik till Lucie Havelka AV R EKSTRÖM KJELLIN 52

■■■ noterat

- Oacceptabelt använda elpådrivare på häst 24
- SLU förlorade studentmål i Svea hovrätt 34
- Agronom ny dekan vid VH-fakulteten 34
- Djurskyddsdeklarationer obligatoriska i mars 48
- Nyinstiftat pris för veterinär kattforskning 48
- Fass Vet 2010 ute 51
- Klartecken till nytt Veterinär- och
husdjurscentrum 51
- Mjölkkors sömnbehov kartläggs 56

kansllytt 57

kongresser & kurser 58

■■■ kåseri

Som det kunde gå till
i mitten av 70-talet AV M VON SCHREIB 65

specialistkompetens 66

Vetpoint

Din leverantör av Digital Röntgen

Kontakta oss 0416-246 60

www.vetpoint.se

”Du har sålt dig till djävulen”

Lena Eliasson-Selling har många funderingar kring "grisdrevet" efter att ha råkat hamna mitt i händelsernas centrum.

När Dagens Eko tidigt på morgonen den 24 november gick ut i eteren med Djurrättsalliansens rapport om vanvård av svenska grisar förorsakade det ett mindre jordskalv i såväl media som i köttbranschen. Mitt i självaste epicentrum stod en ganska överrumplad veterinär, Lena Eliasson-Selling.

TEXT OCH FOTO: SUZANNE FREDRIKSSON

NÄR SVENSK VETERINÄRTIDNING, äntligen, får en lugn pratstund med Lena har det värsta kaoset lagt sig, men efterskalven är kännbara. Lena är av flera skäl ganska trött. När "grisdrevet" drog igång hade hon precis börjat arbeta igen som svinhälsoveterinär i Svenska Djurhälsovården efter en längre tids sjukskrivning. Meningen var att hon skulle "smyga igång" lite försiktigt. Istället hamnade hon mitt i händelsernas centrum.

– Blackstaby som ägs av Lars Hultström (med flera förtroendeuppdrag inom lantbruksnäringsen, bland annat styrelseordförande i Swedish Meats) är ansluten till Svenska Djurhälsovården. Det är mycket att göra på anläggningen och vi arbetar efter ett åtgärdsprogram för att förbättra miljön och djurhälsan.

– Jag hade ett inplanerat besök där just den dagen "ekot" släppte grisnyheten och råkade alltså vara på plats när ett par för mig och personalen på Blackstaby helt främmande personer plötsligt klampade in på stallområdet. Det var ett reportageteam plus en person som stod kvar vid bilen och tittade på. Nu vet jag att det var Djurrättsalliansens Malin Gustafsson, berättar Lena.

– De talade inte om vilka de var, men jag såg att det stod SVT (Sveriges Television) på bilen. Lars Hultström bjöd in reportageteamet för att visa runt i stallarna men de var inte speciellt intresserade.

– Precis när teamet kom in på gården höll en anställd på att köra avlivade djur till brännugnen, vilket sändes på TV.

NÄR DET GÄLLER UPPSTÄNDELSEN kring Blackstaby stör sig Lena på att Djurrättsalliansens representant inte gav sig till känna, att reporter och kameraman inte presenterade sig och talade om varifrån de kom innan de gick in

på anläggningen, samt att den anställda som råkade köra ut de döda svinen oförskyllt hamnade i TV-rutan som en "skurk". Lena är också besviken på hur den veterinära professionen närapå försvann i skandalen.

– När reportern pratat med Lars Hultström kom plötsligt kameramannen på att "vi kanske ska fråga veterinären också", kommenterar hon.

LENA HAR ARBETAT med grisar i 30 år och är "grisdoktor", hennes avhandling handlar om grisreproduktion. Hon är mycket engagerad i suggornas väl och ve och tillhör dem som jobbat hårt för att införa planerad produktion

vilket innebär att suggorna i samma grupp grisar samtidigt. Hon har i sitt arbete med förebyggande grishälsovård sett tusentals och åter tusentals friska grisar genom åren.

– Jag blir lika ledsen varje gång jag ser ett vanvårdat djur och jag agerar alltid, säger hon.

– De bilder och filmer som publicerats i media är fruktansvärda och tyvärr i vissa fall sanna. Men som helhet är bildmaterialet inte rättvisande. Till exempel har testiklar beskrivits som bölder, många grisar som blivit rädda när de blivit fotograferade har ställt sig på gödselytorna där det är smutsigt och suggor har blivit fotograferade i ätbåsen. Bilderna är missvisande

Lena, med sina två hundar Simba och Sune, blir alltid ledsen om hon stöter på vanvårdade djur. "Allting har alltid något positivt med sig, debatten kommer att göra att en del grisar får det bättre."

Lena anser att det var cyniskt av Djurrättsalliansen att hålla tyst i två år om de missförhållanden de stött på under sin granskning av grisbranschen.

"Vad säger du Sune, ska vi ta det lite lugnt nu...?"

och beskriver inte de svenska grisarnas verklighet.

– Missförhållanden ska naturligtvis granskas och åtgärdas på ett juridiskt hållbart och demokratiskt sätt, säger Lena och berättar att Svenska Djurhälsovården tillsammans med representanter från LRF och Sveriges Grisföretagare har gått igenom Djurrättsalliansens bilder med några av de djurägare som figurerar i rapporten.

LENA KAN FÖRSTÅ ungdomarnas engagemang trots att Djurrättsalliansens aktion mot grisnäringen påverkat henne personligen. Hon har till exempel fått många hotfulla och otrevliga mail, "du har sålt dig till djävulen".

– Jag har själv varit en engagerad aktivist under studenttiden. Då handlade det om apartheid och vi sprang och klistrade protestlappar i affärerna på frukt från Sydafrika till exempel. Jag är faktiskt imponerad av Djurrättsalliansens utstuderade sätt att arbeta för målet att alla ska sluta äta kött. De har verkligen utnyttjat både modern teknik och media på ett maximalt sätt. De lyckades inte få Kalla Fakta och Uppdrag Granskning att "jobba" för sin sak men Daniel Öhman på Dagens Eko nappade. Dagens Eko

har vanligtvis status som trovärdig källa och alla andra media hakade på direkt.

– Det mest cyniska i Djurrättsalliansens aktion är att de "för sakens skull" har hållit tyst om de missförhållanden som de känt till under lång tid vilket drabbat djuren.

LENA AVSLUTAR med att säga att den rejäla debatt som blossat upp kring svensk grishållning kommer att få en del positiva effekter. Många grisar kommer att få det bättre. Hon tipsar samtidigt dem som är intresserade av hur det kan gå till i mediavärlden att gå in på www.second-opinion.se som gjort en granskning av bland annat Dagens Ekos rapportering om Djurrättsalliansens avslöjanden.

Fler röster om grisdrevet

MALIN CERNE, FALKENBERG, arbetar i ett område med många och stora grisbesättningar. I Halland anmälde Djurrättsalliansen 24 gårdar varav 21 anlitar Svenska Djurhälsovården. Alla besöktes omgående av grishälsoveterinärer. Malin hade själv varit på en av de anmälda gårdarna två dagar innan "grisbomben" släpptes i media, men gjorde i alla fall ett nytt besök. Hon beskriver grisbönderna i sitt område som "från de allra bästa till de som inte riktigt hänger med". Malin säger att den brist i grishållningen hon oftast stöter på är att man är för långsam med att fatta beslut om avlivning.

Som veterinär känner hon sig mycket orädd utpekad i media och när det var som värst stängde hon av TVn och struntade i tidningarna. Det blev för mycket helt enkelt.

– Jag har arbetat med det här i 16 år och jag tycker att vi gör ett bra jobb inom grishälsovården. Jag bryr mig inte så mycket om Djurrättsalliansen, men jag tycker att det är tråkigt att i media framställas som "köpt av köttbranschen", säger Malin.

– Att genomslaget blev så enormt i media tror jag till stor del beror på att allmänheten faktiskt inte vet någonting alls om hur produktionsdjur lever. Konsumenterna är långt, långt ifrån verkligheten och fläskproducenterna har inte alls nått ut på samma sätt som mjölkproducenterna med skolbesök på gårdar och liknande.

När drevet var som värst orkade inte Malin läsa tidningar eller se på TV. Det blev för mycket.

I HALLAND har det uppenbarligen funnits lokala aktivister som jobbat hårt för att hänga ut de anmälda bönderna. Tre av de anmälda gårdarna ligger i samma by och där har Djurrättsalliansen affischerat rejält.

– Många bönder har tagit den här historien väldigt hårt och funderar på att sluta. Andra har själva tagit kontakt med pressen och bjudit in till besök för att visa en sann motbild, en välskött och frisk grisbesättning, berättar Malin.

– Uppmärksamheten i media har även fått till följd att en massa saker dragits igång i "panik". Det gick väldigt fort att fixa den tredje parts certifiering som på sätt och vis är ett sorts "erkännande" av att vi veterinärer på grishälsövrården, på slakterierna och länsstyrelserna, gjort fel. Det känns lite konstigt faktiskt.

Tror du att uppmärksamheten i media kommer att påverka rekryteringen av veterinärer som vill arbeta med grisar?

– Nej, det tror jag inte. Att jobba med grisar är ett av de allra bästa jobben man kan ha, avslutar Malin.

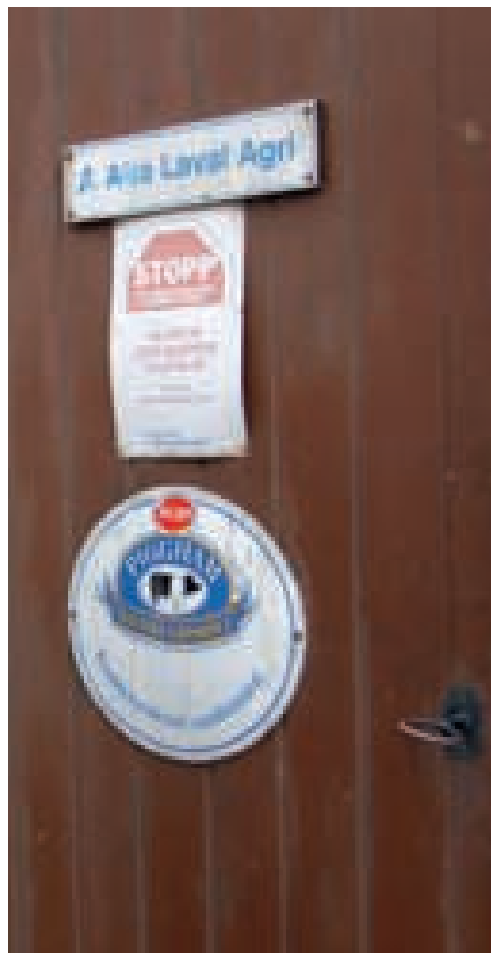
PER BESKOW, VÄNNÄS, känner inte igen den bild av svensk grishållning som visats upp av media.

– Jag anser att djurskyddet generellt sett är bra i grisbesättningarna och förstår inte alls den bild som media har presenterat. Dessutom tycker jag att Svenska Djurhälsövrården har blivit orättvist kritiserad då vi faktiskt arbetar seriöst för att förbättra djurhållningen i besättningarna.

Per Beskow är svinhälsövetterinär i Norrland. Han tror att debatten kommer utmynna i en allmän uppryckning hos grisbönderna.

Under två års tid gjorde Djurrättsalliansen olovandes besök i svenska grisanläggningar vilket föranlett anmälningar om olaga intrång.

Har du blivit jagad av lokala media?

– Nej, någon större press från media har det inte varit tal om, ett par samtal bara, säger Per och fortsätter:

– I det akuta skedet efter att Djurrättsalliansen gått ut i media med sitt material åkte jag till de gårdar här uppe som blivit anmälda och som är anslutna till Svenska Djurhälsovården. (Per arbetar i hela Norrland där grishälsovården har cirka 70 anslutna besättningar av varierande storlek, den största med ca 700 suggor). Dessa gårdar har även fått besök av Länsstyrelsens personal.

I Pers område blev sju grisbönder anmälda, fem av dem är med i grishälsovården.

– Över lag har dessa bra djurhållning. Visst finns det alltid saker som går att förbättra, men då samtalar vi och försöker gemensamt komma fram till en bra lösning. Det är sällan som jag behöver göra någon anmälan, säger Per.

Hur har "dina" bönder tagit anmälningarna och efterföljande uppmärksamhet?

– En kommer inom några år att gå i pension. Övriga spottar i nävarna och tar nya tag. Det kommer säkert att bli en allmän upprekning hos alla grisbönder efter det här. Ägaren till den största besättningen som anmälts har i sin tur anmält Djurrättsalliansen för olaga intrång. Hur det slutar och vilka diskussioner det för med sig återstår att se. ■

KOLLEGIALT NÄTVERK veterinärer stödjer veterinärer

Ett självständigt nätverk bestående av veterinärer som på ideell grund står till förfogande för kolleger som behöver en samtalspartner när livet känns komplicerat. Vi lyssnar och ger stöd efter bästa förmåga till kolleger med personliga problem med anknytning till yrket eller som av annan anledning sviktar socialt, psykiskt eller fysiskt.

Syftet med det Kollegiala Nätverket är att veterinärer enkelt och snabbt ska kunna få stöd av en medmänniska som samtidigt är väl förtrogen med veterinärens livsvillkor. Anledningen

till att ta kontakt kan till exempel vara ohälsa, stress, privata problem och kriser, utbrändhet, mobbing, hot eller anmälan till Veterinära Ansvarsnämnden för felbehandling.

Sveriges Veterinärförbund har initierat verksamheten och stödjer nätverket med återkommande utbildning. Nätverket är tillgängligt för alla veterinärer i Sverige oavsett medlemskap eller inte i förbundet. Du väljer själv bland de kolleger som valt att vara samtalspartner och som är listade nedan. Naturligtvis garanteras du sekretess och du kan också välja att vara anonym.

Nätverkets medlemmar:

Namn	Ort	Telefon	Fax	E-post
Sten Berggren	Trosa	0156-136 84	0156-132 34	–
Eva von Celsing	Eskilstuna	016-292 93, 291 03	016-292 93	hvarsta.vet@telia.com
Ilmars Dreimanis	Laholm	0430-600 72, 070-399 69 67	–	ilmars.dreimanis@dv.sjv.se
Florin Gurban-Marcu	Höör	0413-290 49, 073-349 79 98	–	florin.gurban@telia.com
Erik Kjellgren	Arboga	0589-169 78, 192 80	0589-192 86	kjellgren.erik@telia.com
Herbert Lundström	Vänersborg	0521-660 99	–	hebbe@gotanet.se

Toxoplasmos hos katt

Toxoplasmos är en vitt spridd zoonotisk parasitinfektion som ofta förlöper subkliniskt hos både mellanvärdar och huvudvärd. Kattdjur är huvudvärdar och centrala för smittspridning då de utsöndrar de resistenta oocystor som sedan kan smitta alla andra varmblodiga djur. Emellertid kan även katter insjukna i toxoplasmos. I artikeln diskuteras symtom, patologi, diagnostiska möjligheter och behandlingsalternativ för katter.

Artikeln är en förkortad version av författarens examensarbete för specialistkompetens i hundens och kattens sjukdomar.

granskad artikel

INLEDNING

Toxoplasma gondii är en obligat intracellulär parasit som kan infektera alla varmblodiga djur och eventuellt också fiskar och reptiler. *T. gondii* finns endemiskt över hela världen, även i marina miljöer (13). Den är av stort medicinskt och veterinärmedicinskt intresse då den kan orsaka fosterskador, fosterdöd och aborter hos många av sina mellanvärd-djur som t ex människa och får. Klinisk, ibland fatal, sjukdom kan uppträda hos alla värd-djur, speciellt om de har ett nedsatt eller omoget immunförsvar (41). Arter som tillhör släktet felidae är huvudvärdar och centrala för spridning av parasiten (9). Tamkatten har fått mycket uppmärksamhet i egenskap av smittkälla av *T. gondii* till människa, men inte lika stort intresse har visats katten som är drabbad av toxoplasmos.

FIGUR 1. Tamkatten har fått mycket uppmärksamhet i egenskap av smittkälla av *T. gondii* till människa, men inte lika stort intresse har visats katten som är drabbad av toxoplasmos.

som är drabbad av toxoplasmos (Figur 1). Följande arbete är en reviewartikel med fallpresentationer om *T. gondii* och

toxoplasmos hos katt avsedd att belysa de frågeställningar den toxoplasmasjuka kattens veterinär kan ställas inför. ➤

► HISTORIK

Toxoplasma gondii upptäcktes 1907 och fick sitt namn efter sin morfologi (*tox* = bäge och *plasma* = liv) och gnagararten gundi, från vilken *T. gondii* först isolerades i samband med forskning kring *Leishmania* (13).

Sambandet mellan toxoplasma och kongenital infektion hos människa bevisades 1939 då organismen isolerades från en fullgånge flicka som fick kramper vid tre dagars ålder och därefter dog en månad gammal (43). 1942 presenterades de typiska kliniska symtomen vid kongenital toxoplasmos hos människa: hydrocefalus eller mikrocefalus, intracerebral kalcification och korioretinit (39). Korioretinit kan debutera flera år efter födelsen (41). Toxoplasma fick ny aktualitet inom humanmedicinen med AIDS-epidemin, då AIDS-sjuka patienter kunde insjukna i encefaliter orsakade av kroniska *T. gondii*-infektioner som reaktiverats (30). Hos hund beskrevs ett fall av klinisk toxoplasmos redan 1910, medan det första fallet hos katt beskrevs först 1942 (13).

T. gondii är vitt spridd bland människor. I USA och centrala och södra Europa är seroprevalensen 37–58 procent hos kvinnor i barnafödande ålder enligt stora undersökningar gjorda under 1980–90-talen (41). Motsvarande siffror för de nordiska länderna var elva procent i Norge, 20 procent i Finland,

28 procent i Danmark och 14 procent i Sverige (41). Kvinnor som uppger att de ibland äter rått eller underkokt kött har högre seroprevalens än kvinnor som inte gör det. Seroprevalensen hos vuxna människor är högre om de lever i ett nära förhållande till en seropositiv katt (35). Hos katt ökar seroprevalensen generellt sett med kattens ålder. En studie från 2008 visade att 44 procent av 567 friska, sjuåriga, belgiska tamkatter var seropositiva för *T. gondii* (5).

ETIOLOGI

Genus *Toxoplasma* innehåller bara en art, *Toxoplasma gondii*. Den är en koccidie och dessa definieras som parasiter av epiteliala celler i vilka såväl sexuell som asexuell reproduktion sker. Koccidierna tillhör subfylet sporozoa, som räknas in i fylet protozoer (41). *T. gondii* uppvisar en liten genetisk variation med vissa globalt spridda isolat, medan andra bara isolerats i mindre begränsade områden (22). Alla stammar anses vara patogena, men en stam som är särskilt patogen för en art, behöver inte ha någon klinisk relevans för andra arter (13).

EPIDEMIOLOGI

T. gondii har fyra stadier: oocystor, sporozoit, takyzoiter och bradyzoiter, där de tre sista är infektiösa. Dessutom förekommer ytterligare minst fem stadier vid den sexuella förökningen i kattens

tarmepitel (42). Oocystor utsöndras i miljontal, ofta fler än 20 miljoner, efter sexuell förökning i en primärinfekterad katt (Figur 2). Oocystorna kan bli infektiösa först efter en till fem dagar i syrerik miljö.

Oocystorna innehåller då två sporozoit, vilka vardera innehåller fyra sporozoit (42). Hur länge oocystorna (egentligen sporozoiterna) förblir infektiösa beror huvudsakligen på omgivningens temperatur. Vid 4°C kan de under kontrollerade förhållanden vara infektiösa i upp till 4,5 år. I förvaring vid 30°C eller högre avtar tiden när oocystorna är infektiösa snabbt, och vid 60°C är de bara infektiösa i en minut. Oocystor som varit frysta vid -5 respektive -10°C i 106 dagar var lika infektiösa som innan frysning (12). Sporozoit utvecklas i oocystorna efter att dessa exponerats för syre i ett till fem dygn vid lämplig temperatur och luftfuktighet. Sporozoiterna vidareutvecklas efter 12–18 timmar i värdjuret till takyzoiter (11).

Takyzoiter sprids via blod och lymfa vid aktiv infektion och fortplantar sig sedan snabbt intracellulärt i värdjuret genom asexuell delning till dess cellen förstörs. Exempel på celler som drabbas ofta är fibroblaster, retikulocytära celler, hepatocyter samt skelett- och hjärtmuskulceller (6). Den extraintestinala spridningen sker tre dygn eller senare efter infektion. Det är takyzoiterna och den inflammation de orsakar som ger symtomen vid klinisk toxoplasmos. Takyzoiter förstörs av magsaft och smittar därför dåligt via oralt intag (11).

Bradyzoiter delar sig långsamt och återfinns i de vävnadscystor som bildas i alla värdjur efter den aktiva infektionsfasen. Vävnadscystorna bildas oavsett värdjurets immunförsvar (14) och kan kvarstå under många år, ofta hela värdjurets livstid. Under tiden orsakar de inte värdjuret någon skada (6). De kan bli upp till 0,1 mm i diameter och innehålla flera tusen bradyzoiter. Cystorna i bytesdjuren bryts ner av kattens magsaft så att bradyzoiterna frigörs. Dessa är motståndskraftiga mot magsäckens miljö och kan infektera värdjuret (13). Katter kan smittas av alla de tre infektiösa stadierna, men bara infektion

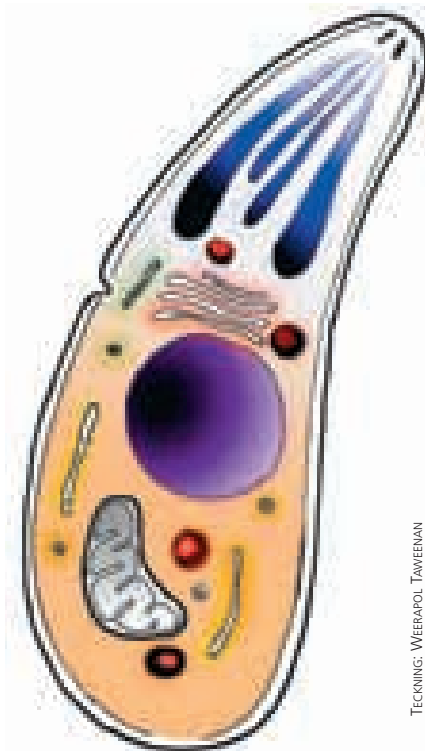
FOTO: KATARINA GUSTAFSSON

FIGUR 2. Oocystor, en osporulerad och en sporulerad. Oocystor utsöndras i miljontal, ofta fler än 20 miljoner, efter sexuell förökning i en primärinfekterad katt.

via intag av bradyzoiter är studerad i detalj. Bradyzoiter är det stadium som snabbast och mest effektivt ger upphov till utsöndring av oocystor i avföringen hos katt. Bradyzoiterna infekterar tunntarmens epitelceller och hos katt utvecklas de här i fem morfologiskt olika stadier till dess sexuell förökning sker inuti tarmepitelcellerna. Extraintestinal infektion, som den hos mellanvärdar, förekommer ofta samtidigt med den sexuella cykeln. Efter att ha ätit bradyzoiter utsöndrar nästan 100 procent av naiva katter oocystor i faeces dag tre till tio efter infektion. Detta kan fortgå i upp till 20 dagar (11). Om samma katter istället utsätts för smitta via oocystor, utsöndrar mindre än 30 procent oocystor, efter en prepatensperiod på 18–49 dagar. Utsöndringen pågår då i maximalt tio dagar (11).

Oocystinducerad cykel hos katt är inte så noga studerad, men hypotesen är att förloppet till att börja med är det samma som hos en mellanvärd, med bildning av bradyzoiter och vävnads-cystor. Katten kan sedan återsmitta sig själv med bradyzoiter genom att dessa kan återvända till magtarmkanalen och där inducera en sexuell förökning på samma sätt som om katten äter bradyzoiter. Denna hypotes kan förklara att så få naiva katter utsöndrar oocystor efter att ha smittats av oocystor, och också den avsevärt förlängda prepatensperioden (18).

Om tidigare osmittade katter äter takyzoiter utsöndrar färre än 30 procent oocystor, efter tidigast 13–19 dagar efter infektion och under högst sju dagar (11). För att orsaka infektion hos katt krävs ett stort antal takyzoiter jämfört med de andra stadierna, troligen fler än 1 000 stycken (Figur 3). Infektionsförloppet efter intag av takyzoiter antas vara snarlikt det vid smitta via oocystor (11). Om ett dräktigt, tidigare osmittat djur infekteras med toxoplasma, riskerar även fostret att smittas. Risken att fostret smittas ökar ju senare i dräktigheten infektionen sker, men risken för att fostret skadas av smittan och effekterna på fostret av en eventuell infektion är störst under den första trimestern (41). I den aktiva, extraintestinala fasen hos moderdjuret sprids takyzoiter till placenta där

TECKNING: WIERAPOL TAWEEVAN

FIGUR 3. Principskiss av en takyzoit. För att orsaka infektion hos katt krävs ett stort antal takyzoiter jämfört med de andra stadierna.

de förökar sig mångfalt och kan spridas till fostret via blodet.

Foster i tidig dräktighet drabbas huvudsakligen av encefalomyelit som får allvarliga konsekvenser, ofta ses fosterdöd och aborter. Denna smittväg har störst betydelse hos människa och får, men fosterskador och fosterdöd ses hos många andra arter också (15). Kattungar som smittats in uteri kan utsöndra oocystor efter födelsen (9). Takyzoiter finns under aktiv infektion också i mjölk och kan smitta diande ungar (36).

PATOGENES OCH KLINISKA SYMPTOM

Toxoplasmos hos katt följer vanligen subkliniskt men 10–20 procent av katterna utvecklar en självbegränsande tunntarmsdiarré en till två veckor post infektion (25, 26). Denna beror troligen på replikation av *T. gondii* i tarmepitelet som då skadas, vilket resulterar i en osmotisk diarré (22). Trots detta finner man inte ofta oocystor i avföringen hos dessa katter (25).

Extraintestinal toxoplasmos

Klinisk extraintestinal toxoplasmos är relativt ovanlig hos katt. Det är ett ofta allvarligt och inte sällan fatalt tillstånd som ses huvudsakligen hos unga eller immunsupprimerade individer (22, 26). I den akuta fasen avdödar antikroppar och det humoral immunförsvaret extracellulära takyzoiter men inte de som finns intracellulärt. Skyddande immunitet vid kronisk infektion upprätthålls framför allt av lymfoida celler (22). Därför medför terapi och sjukdomar som påverkar det cellulära immunförsvaret negativt en risk för klinisk toxoplasmos. Behandling med cyklosporin A, som hämmar T-hjälparceller, har föregått flera fall av klinisk toxoplasmos hos katt (2, 29). Vanligen antas reaktivering av latent toxoplasmos vara orsak till sjukdomen. Glukokortikoider hämmar T-cellsproliferationen, och är också predisponerande (1). HIV hos människa anses predisponera för reaktivering av kronisk toxoplasmos, men om det kan extrapoleras till FIV och katt är tveksamt (6). Under experimentella förhållanden har FIV-positiva katter som primärinfekterats med *T. gondii* fått ett gravare sjukdomsförlopp med större dödlighet än FIV-negativa (7). I en studie av primärinfekterade katter kunde man emellertid inte visa någon skillnad mellan de FIV-negativa och de FIV-positiva katterna vare sig i graden av kliniska symtom, sjukdomstid, antikroppssvar (IgG och IgM) eller immunitet vid en ny infektionsdos 66 veckor senare (27). Även om sannolikheten att drabbas är större om katten är ung, gammal eller immunincompetent på grund av sjukdom eller terapi, finns flera fall beskrivna där vuxna katter insjuknat utan att någon underliggande orsak hittats (1, 17, 29).

Vanligen insjuknar djuret kort efter smittotillfället, under den aktiva infektionsfasen då takyzoiterna förökar sig snabbt i vävnaderna och ger upphov till inflammationer och nekroser (6). Det kliniska förloppet kan vara akut eller perakut, men vanligen är det långsamt progredierande (1, 15). Kliniska symtom varierar med de organ som drabbas. Lungor, lever och ögon är mest utsatta hos katt. Vanligt förekommande symtom är feber, dyspné, ikterus, trötthet ➤

► och anorexi/avmagring. Vid oftalmologisk manifestation ses framför allt främre uveit. Beroende på vilka organsystem som drabbas kan toxoplasmos även orsaka muskelhyperestesi, hälla, anemi, gastro-intestinala symtom, pankreatit, ascites, centralnervösa symtom, generell lymfknuteförstoring, hjärtmuskelsjukdom och plötsliga dödsfall (15, 22, 25). Även enstaka fall av hudlidande har kunnat härledas till toxoplasmos (29, 34).

Kattungar som insjuknar i toxoplasmos efter att ha smittats transplacentalt eller via mjölk uppvisar oftast korioretinit som i vissa fall utvecklas till en främre uveit (37). Denna avläker vanligen av sig själv inom en vecka. Ofta blir kongenitalt smittade kattungar fatalt sjuka och dör av interstitiell pneumoni, myokardit och nekrotiserande hepatit orsakade av toxoplasma (10, 16). I en studie av experimentellt, kongenitalt smittade kattungar dog eller avlivades 14 av de 22 levande födda inom en vecka post partum på grund av toxoplasmos. Dag 29 efter partus var 21 av de 22 kattungarna döda. Samtliga uppvisade interstitiell pneumoni, myokardit och myosit i skelettmuskulaturen men skador på övriga organ förekom därtill mycket frekvent (16).

Korioretinit, främre uveit

Okulär sjukdom kan ses som ensamt symtom eller som ett bland andra vid spridd toxoplasmos. Hos katt ses inga patognomona skador och diagnosen okulär toxoplasmos kan inte ställas bara med ledning av skadornas utseende (6). Histologiskt konfirmerade fall hos katt har nästan samtliga haft skador i främre delen av ögat och samtidig systemisk toxoplasmos. Bradyzoiter och takyzoiter har då identifierats i iris och ciliarkropparna med hjälp av mikroskop. Vanligen ses främre uveit. Katter drabbas troligen också av inflammation i åderhinna och näthinna. Troligen drabbas åderhinnan primärt och näthinnan sekundärt (6).

Det är oklart om *T gondii* är en viktig orsak till främre uveit hos katter utan systemisk sjukdom. Vissa studier talar för att det är en vanlig etiologi vid såväl kronisk, idiopatisk som akut, främre uveit. Detta antagande bygger på att katter med främre uveit har högre sero-

FIGUR 4. Diagnosen toxoplasmos är oftast svår att ställa ante mortem, även på en svårt sjuk katt med grava kliniska symtom.

prevalens för *T gondii* än katter utan, har dokumenterats ha lokal *T gondii*-antikropsproduktion och då framför allt IgM, har testat positivt för *T gondii*-antigen immunkomplex eller positivt PCR-test i kammarvätska och har visat klinisk förbättring då de behandlats mot toxoplasmos. Mot denna hypotes talar det faktum att man misslyckats med att isolera koccidien i ett flertal retrospektiva, histologiska studier av främre uveit hos katt (6).

DIAGNOSTIK

Diagnosen toxoplasmos är oftast svår att ställa ante mortem, även på en svårt sjuk katt med grava kliniska symtom (24) (Figur 4). Även om de kliniska symtomen kan vara många och tydliga kan de ha många olika etiologier och något riktigt tillförlitligt test finns ännu inte. Ante mortem kan en säker diagnos bara ställas om organismen påvisas, t ex i bronkoalveolärt lavage (BAL) eller cerebrospinalvätskeprov (CSF). Påvisande av oocystor i träck är indikativt men inte definitivt för toxoplasma då även apatogena koccidier som *Hammondia* och *Besnoitia* kan orsaka frisättning av oocystor som är morfologiskt lika *T gondii* (15, 25, 40). Dessutom har katterna nästan alltid slutat utsöndra oocystor i faeces vid tiden för klinisk sjukdom (15).

Serologi

Flera olika serologiska tester mäter IgM-respektive IgG-antikroppar mot toxoplasma. IgM-antikroppar kan detekteras redan två veckor efter primär infektion, och titern kvarstår vanligen högst tre månader. I enstaka fall har IgM-titer emellertid kunnat mätas i upp till ett år. Upp till 20 procent av katterna bildar inte mätbara IgM-nivåer (24). IgG-antikroppar bildas först två till fyra veckor efter infektion och kvarstår höga i mer än två år. Därför är ett enstaka resultat av hög IgG-titer svårtolkat (6). För att ställa diagnosen aktiv toxoplasmos med hjälp av IgG-titer krävs parprov där en minst fyrfaldig ökning av antikroppstitern under två till tre veckor uppmäts (27).

Polymerase chain reaction-analys (PCR-analys)

PCR-analys av vävnad från kliniskt sjuka djur är användbar vid klinisk toxoplasmos. PCR är en snabb, känslig och specifik metod för att detektera *T gondii* (4, 34). Även DNA från döda organismer kan identifieras. PCR-analys kan utföras på många vävnader, t ex aspirat från lymfknuta men också på blod, kammarvätska och faeces (33). Nackdelen med PCR är just sensitiviteten. Fortfarande 140 dagar efter primär

infektion kan parasiten detekteras och PCR kan därför inte användas för att skilja en akut infektion från en kronisk med cystabildning (15). *T. gondii* har i studier identifierats i kammarvätska hos åtta av 43 privatägda katter med uveit, men också i kammarvätska från två av 23 friska privatägda katter. Ett positivt PCR-resultat på kammarvätska är indikativt för toxoplasmos men bevisar inte att detta är orsaken till ögonproblemen (15).

Bronkoalveolärt lavage (BAL)

Trots att lunglidande är den vanligaste manifestationen av klinisk toxoplasmos har det ansetts ovanligt att kunna påvisa parasiten i ett BAL (15). Hawkins med flera visade emellertid att BAL är en känslig metod för att påvisa takyzoiter i experimentellt infekterade katter dag 7–28 efter infektion. Hos 14 av de totalt 15 katter som uppvisade symtom av toxoplasmainfektionen kunde takyzoiter påvisas i BAL. Dessa katter uppvisade också inflammatoriska förändringar på BAL och kliniska symtom från luftvägarna (19). Ett BAL vid toxoplasmos uppvisar en cellrik bild, där neutrofiler dominerar (3).

Analys av ascitesvätska och vätska från pleurahåla

Aspirat av fri vätska i torax eller bukåla analyseras på samma sätt som BAL. Chansen att finna organismen är liten även vid aktiv infektion, men om takyzoiter eller bradyzoiter skulle påvisas erhålls diagnos (15).

CSF

Cerebrospinalvätskeprov (CSF-prov) visar ofta bara förhöjda proteinnivåer och normala eller något förhöjda celltal. Differentialräkningen är emellertid ofta onormal, neutrofiler överväger vanligen och eosinofiler förekommer ofta men är inte dominerande. Ibland kan pleocytos ses hos leukocyterna och i enstaka fall takyzoiter (38). Positiv titer av toxoplasma på CSF kan indikera lokal antikroppsproduktion men kan också bero på att blod–hjärnbarriären har skadats (15).

Blodvärden

Hematologiska förändringar varierar och är generellt ospecifika. Leukopeni

förekommer ofta hos svårt sjuka djur, medan leukocytos är vanligt i återhämtningsfasen. Såväl neutrofilie som neutropeni kan ses, och ibland också eosinofili, lymfocytos och monocytos. Nonregenerativ anemi förekommer (15). Biokemiska analyser varierar beroende på vilka organsystem som infekterats och i vilken utsträckning. Förhöjda värden av alanin aminotransferas (ALAT), alkaliskt fosfat (ALP) och bilirubin är vanligt som följd av levernekros och kolangiehepatit. Kreatinin är ofta stegrat som följd av muskelcellssönderfall. Hyperproteinemi är vanligt, inte sällan tillsammans med hypoalbuminemi och/eller hyperglobulinemi (15). Detta kan felaktigt leda till diagnosen FIP.

Röntgen

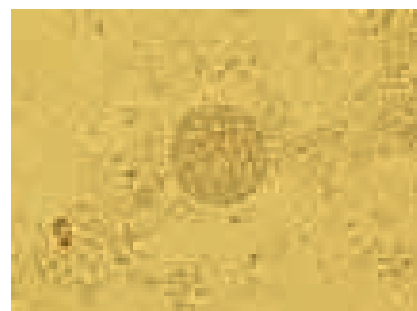
Om lungorna är angripna ses ett diffust interstitiellt till alveolärt mönster och ibland fri vätska i pleurahålan. Abdomen visar sällan några röntgenologiska förändringar vid toxoplasmos, men ibland kan förstörade lymfknotor ses och ibland minskad kontrast till följd av ascites (15).

Kammarvätskeprov och C-värde

Hos katter med främre uveit och positiv titer för toxoplasma kan det vara värdefullt att mäta *T. gondii*-specifika antikroppar i kammarvätska och serum. Den relativa mängden *T. gondii*-antikroppar kan därefter bestämmas så att ett så kallat C-värde erhålls. Ett C-värde högre än 1 talar för en lokal produktion av antigen. Ett positivt C-värde hos en katt med främre uveit i kombination med en positiv blodserumtiter är emellertid inte bevis för aktiv toxoplasmos i ögat, då en ospecifik produktion av toxoplasmaantikroppar kan förekomma. Beräkning av C-värde kräver paracentes av främre ögonkammaren och uttagande av 0,1–0,25 ml kammarvätska. Paracentes bör endast utföras av oftalmologer med tanke på risken för komplikationer (6).

Histopatologi

Generellt ses nekroser i drabbade organ. Inget tyder på att *T. gondii* producerar något toxin. Typiska kännetecken är interstitiell pneumoni, fokal levernekros, lymfadenit, myokardit och nonsuppara-

FIGUR 5. Vävnadscysta, ofärgat preparat från homogeniserad hjärnvävnad. Fynd av vävnadscysta tillsammans med skador i näraliggande vävnad är tillräckligt för att ställa diagnos spridd toxoplasmos.

tiv meningoencefalit, där pneumoni och meningoencefalit är vanligast förekommande. I pankreas och omgivande fettväv kan akut hemorragisk reaktion med stora nekrotiska områden ses (22).

Påvisande av takyzoiter och/eller vävnadscystor i nära anslutning till nekrotiserade områden i ett eller flera organ talar starkt för toxoplasmos. Undantaget vilande cystor som framför allt kan ses i hjärnan är tillfälliga fynd av toxoplasma i rutinsektion ovanligt trots att vilande infektion är så vanligt förekommande. Fynd av vävnadscysta tillsammans med skador i näraliggande vävnad är tillräckligt för att ställa diagnosen spridd toxoplasmos (22) (Figur 5).

BEHANDLING

Alla substanser som idag används vid systemisk terapi av toxoplasmos är protozoostatiska, och hämmar bara takyzoitstadiet av organismen. På bradyzoiter och vävnadscystor ses ingen eller mycket liten effekt (6).

Clindamycin är förstahandsval vid behandling av toxoplasmos hos katt. Rekommenderad dos är 12,5 mg/kg x 2 per os i minst fyra veckor (26). Substansen passerar blod–hjärnbarriären, vilket är viktigt då CNS ofta är påverkat. Clindamycin har visat sig minska antalet vävnadscystor hos experimentellt infekterade djur av olika arter och anses också minska utsöndringen av oocystor i de fall där de fortfarande kan isoleras ur faeces (8).

Sulfonamid är andrahandsval, eventuellt tillsammans med pyrimetamin (26). Pyrimetamin hämmar folinsyra- ➤

Azitromycin i dos 7,5–15 mg/kg x 2 per os i 5–7 dagar finns angivet (25, 26) men substansen är inte registrerad för djur i Sverige. Spiramycin används profylaktiskt till människa (5). Någon dos för behandling av toxoplasmos hos katt finns inte tillgänglig. Kortikosteroider ges lokalt tre till sex gånger dagligen vid uveit (6). Seropositiva katter med uveit behandlas enbart med kortikosteroider lokalt. Skulle uveiten återkomma eller persistera rekommenderas kortikosteroider i kombination med antibiotika med effekt mot *T gondii* (26).

Djurägare som är gravida eller immunsupprimerade ska uppmanas att vara medvetna om riskerna med toxoplasmos och hur sjukdomen överförs (9). Det går inte att testa en katt för att se om den utgör en smittorisk. Undantag är möjligen seronegativa innekatter som endast varit inomhus den senaste månaden och bara äter torrfoder eller burkmat. En seropositiv katt kan tillfälligt utsöndra små mängder oocystor om det förflutit mer än sex år sedan förra exponeringen för *T. gondii* (9). Att avliva sin katt tar inte bort risken för att smittas av toxoplasmos (9).

DISKUSSION

Toxoplasma gondii förekommer allmänt i Sverige (41). Mellan år 2000 och 2004 rapporterades cirka 30 konstaterade fall hos djur per år till SVA, av vilka de flesta var katter (45). Enligt en sammanställning från Danmark 1994 fick 5 av 155 obducerade katter toxoplasmos som patologisk-anatomisk diagnos, vilket motsvarar 3,2 procent av materialet. Författarna menade att klinisk toxoplasmos troligen är vanligare än vad som tidigare antagits (20). De varierande symtom som toxoplasma uppvisar gör att antalet differentialdiagnoser är stort och diagnosen är svår att ställa. Detta orsakar troligen att toxoplasmos underdiagnostiseras. Flertalet fall av toxoplasmos självläker och katterna tillfrisknar ofta innan provtagning blir aktuell. Att testresultaten dessutom är svårtolkade leder till att motivationen att ta tester minskar. Då unga eller immunsupprimerade katter inkommer med symtom från lungor, lever, ögon, CNS samt med ospecifika symtom som feber, anorexi, trötthet eller generell smärta, bör toxoplasmos alltid finnas med som differentialdiagnos (15).

Clindamycin är förstahandsval vid behandling av toxoplasmos (22). Det används ofta också närmast i diagnostiskt syfte som försöksbehandling: svarar inte patienten inom tre dagar bör en annan etiologi än toxoplasma sökas till de kliniska symtomen (25). Studier har visat att clindamycin kan minska antalet vävnadscystor och mildra encefaliter vid akut toxoplasmos hos olika försöksdjur (8). I samtliga studier har clindamycin-

behandling givits antingen profylaktiskt eller påbörjats samtidigt som försöksdjuren inokulerats med toxoplasma (8).

Emellertid visar en studie att katter som blivit akut sjuka i toxoplasmos, efter att ha inokulerats med takyzoiter intravenöst, hade en signifikant ökad dödlighet efter att ha behandlats med clindamycin jämfört med placebo. I försöket påbörjades clindamycinbehandling då katterna uppvisade skador i ögonbotten, vilket är den tidpunkt clindamycin tidigast skulle satts in vid ett verkligt fall (8). I en annan studie sågs ingen lindring i sjukdomsförloppet då clindamycin gavs 12,5 mg/kg x 2 till FIV-positiva toxoplasmasjuka katter jämfört med obehandlade dito. Även här påbörjades clindamycinbehandling först då katterna visade symtom på sjukdom (7).

Huvudalternativet till clindamycin är trimetoprim-sulfa, eventuellt tillsammans med pyrimetamin. Detta alternativ har betydligt högre frekvens av biverkningar än clindamycin (8). Pyrimetamin finns heller inte registrerat i FASS (44). Övriga behandlingsalternativ till människa som i teorin skulle kunna användas till katt omfattar bland andra spiramycin. I Europa har spiramycin givits profylaktiskt till gravida kvinnor (5). Det finns inga publicerade studier av hur god effekt spiramycin har vid toxoplasmos hos katt. Detsamma gäller azitromycin som har använts vid toxoplasmos hos människa (26). Ytterligare ett alternativ för allmänbehandling av toxoplasmos är atovakvon, ett medel mot protozoer (26). Atovakvon kan troligen, speciellt i kombinerad terapi med trimetoprim-sulfa och pyrimetamin, också ha effekt på vävnadscystorna, vilka övriga terapier inte rår på. Några studier utförda på katt hur effektiva dessa alternativ till clindamycin är in vivo finns emellertid inte publicerade.

Trots det paradoxala resultatet i studien från Davidson och medarbetare (8), kvarstår clindamycin som förstahandsval vid akut toxoplasmos hos katt. Clindamycin tolereras mycket väl av katter och är enkelt att administrera. Det finns också flera studier som visar att clindamycin är effektivt mot toxoplasmos vid ögon- och CNS-affektion hos försöksdjur (8). För clindamycin

talar också beprövad erfarenhet (15, 26).

Terapier för att minska oocystutsöndringen från katt finns beskrivna (15). Clindamycin och kombinationen sulfonamid-pyrimetin i toxoplasmaterapeutiska doser har reducerat antalet oocystor. Även monensin reducerar utsöndringen av oocystor från katt inom två dygn (15). Frågan är när dessa terapier är indikerade? För att skydda känsliga individer är det effektivare att intensifiera hygienrutinerna (15, 25). Förskrivning av antibiotika bör vara restriktiv för att förhindra utvecklande av antibiotikaresistens och en höjd hygiennivå är därför att föredra framför här nämnda terapier.

SUMMARY

Toxoplasmosis in the cat

Toxoplasma gondii is a world wide spread zoonotic parasite. It can infect all warm blooded animals, including mammals living in the seas. It may cause severe damage to fetuses or immune suppressed individuals. Cats are the definite hosts and are crucial for the parasite by shedding oocysts that are very resistant in the environment, including water. However, cats may also become clinically ill, especially if their immune system is immature or suppressed by medication or concurrent infection. In this article, symptoms, pathology, diagnostic opportunities and therapy are discussed. The article also shows that the pet cat seldom is a direct source of *T. gondii* infection to the owner.

Referenser

2. Barrs VR, Martin P & Baetty JA. Antemortem diagnosis and treatment of toxoplasmosis in two cats on cyclosporintherapy. Aust Vet J, 2006, 84, 1–2, 30–35.
3. Brownlee L & Sellon RK. Diagnosis of naturally occurring toxoplasmosis by bronchoalveolar lavage in a cat. J Am Anim Hosp Assoc, 2001, 37, 3, 251–255.
6. Davidson MG. Toxoplasmosis. Vet Clin North Am Small Anim Pract, 2000, 30, 5, 1050–1062.
7. Davidsson MG et al. Feline immunodeficiency virus predisposes cats to acute generalized toxoplasmosis. Am J Pathol, 1993, 143, 5, 1486–1497.
8. Davidson MG et al. Paradoxical effect of clindamycin in experimental, acute toxoplasmosis in cats. Antimicrob Agents

- Chemother, 1996, 40, 6, 1352–1359.
9. Dubey JP. Toxoplasmosis. J Am Vet Med Assoc, 1994, 205, 11, 1593–1598.
 10. Dubey JP. Infectivity and pathogenicity of *Toxoplasma gondii* oocysts for cats. J Parasitol, 1996, 82, 6, 957–961.
 11. Dubey JP. Advances in the life cycle of *Toxoplasma gondii*. Int J Parasitol, 1998, 28, 7, 1019–1024.
 13. Dubey JP. The history of *Toxoplasma gondii* – the first 100 years. J Eukaryot Microbiol, 2008, 55, 6, 467–475.
 15. Dubey JP & Lappin MR. Toxoplasmosis and neosporosis. In: Greene CE, ed. Infectious diseases of the dog and cat, 3rd ed. St Louis, Saunders Elsevier, 2006, 754–775.
 16. Dubey JP, Mattix ME & Lipscomb TP. Lesions of neonatally induced toxoplasmosis in cats. Vet Pathol, 1996, 33, 3, 290–295.
 18. Freyre A et al. Oocystinduced *Toxoplasma gondii* infections in cats. J Parasitol, 1989, 75, 5, 750–755.
 19. Hawkins EC et al. Cytologic identification of *Toxoplasma gondii* in bronchoalveolar lavage fluid of experimentally infected cats. J Am Vet Med Assoc, 1997, 210, 5, 648–650.
 20. Henriksen P, Dietz HH & Henriksen SA. Fatal toxoplasmosis in five cats. Vet Parasitol, 1994, 55, 1–2, 15–20.
 22. Jubb KVF, Kennedy PC & Palmer N. Infectious and parasitic diseases of the gastrointestinal tract. Protozoal infections. Heteroxenous apicomplexan protozoa. In: Pathology in domestic animals. San Diego. Academic Press Inc, 1992, 308–312.
 24. Lappin MR. Feline toxoplasmosis: interpretation of diagnostic test results. Seminars in Veterinary Medicine & Surgery (Small Animal), 1996, 11, 154–160.
 25. Lappin MR. Polysystemic protozoal infections. In: Nelson RW & Cuoto GC, eds. Small animal internal medicine, 3rd ed. St Louis, Mosby, 2003, 1296–1299.
 26. Lappin MR. Protozoal and miscellaneous infections. In: Ettinger JE & Feldman EC, eds. Textbook of veterinary internal medicine. St Louis, Saunders Elsevier, 2005, 639–642.
 27. Lappin MR et al. Primary and secondary *Toxoplasma gondii* infection in normal and feline immunodeficiency virus-infected cats. J Parasitol, 1996, 82, 5, 733–742.
 28. Last RD et al. A case of fatal systemic toxoplasmosis in a cat being treated with cyclosporine A for feline atopy. Vet Dermatol, 2004, 15, 3, 194–198.
 33. Montoya A et al. Detection of *Toxoplasma gondii* in cats by comparing bioassay in mice and polymerase chain reaction (PCR). Vet Parasitol, 2009, 160, 1–2, 159–162.
 36. Powell CC, Brewer M & Lappin MR. Detection of *Toxoplasma gondii* in the milk of experimentally infected lactating cats. Vet Parasitol, 2001, 102, 1–2, 29–33.
 41. Trenter AM, Heckerroth AR & Weiss LM. *Toxoplasma gondii*: from animals to humans. Int J Parasitol, 2000, 30, 12–13, 1217–1258.
 42. Urquhart GM et al. Veterinary protozoology. In: Urquhart GM et al, eds. Veterinary parasitology. Harlow, Longman Scientific and Technical, 1987, 203–245.

En fullständig referenslista (45 referenser) kan fås från författaren.

***INGRID BERGER ENGSTRÖM**, leg veterinär,
Smådjursakuten AB, Ingeborgsatan 6,
416 59 Göteborg.

Prisvärt vaccin från 16:-/dos exkl. moms!

Tillverkare: **LABORATORIOS HIPRA, S.A.** Avda. La Selva, 135 - 17170 Amer (Girona) Spain.

MARKNADSFÖRS AV
NORDVACC AB
Box 112, 129 22 Hägersten
Tel: 08-449 46 50.
Fax: 08-449 46 56
E-mail: vet@nordvacc.se
Hemsida: www.nordvacc.se

Enkätstudie 2008

Alpackor i Sverige – en ny utmaning

Alpackan är ett kameldjur från Sydamerika och har under de senaste decennierna blivit populär i västvärlden. Här rapporteras om en enkätstudie som utfördes 2008 bland svenska alpackaägare. Studien visar att alpackagårdarna är spridda över hela landet men tyngdpunkten ligger i Götaland, framför allt Skåne. De flesta besättningarna är små men även stora besättningar förekommer. Hälsoproblem som identifierades var framför allt hudproblem, aborter, neonatala sjukdomar och hälta. Många av alpackaägarna önskar sig bättre kunskaper om alpackor hos sina veterinärer.

FOTO: IRENE AHL

FIGUR 1. Den västerländska veterinärkåren var oförberedd på mötet med alpackan – ett nytt djurslag som är kameldjur, inte kor, hästar eller får.

BAKGRUND

Sydamerikanska indianer har sedan urminnes tider levt tillsammans med sina kameldjur och i t ex dagens Peru har mer än en halv miljon familjer uppfödning av alpackor och lamor som en viktig del av sin inkomst (11). Under de senaste decennierna har importerna av alpackor till länder utanför Sydamerika ökat starkt. Den västerländska veterinärkåren var oförberedd på mötet med alpackan – ett nytt djurslag som inte alls är som kor, hästar eller får (Figur 1). De har unik anatomi, fysiologi och beteende och ett annorlunda sjukdomspanorama.

Det har gjorts ett fåtal enkätundersökningar om alpackor och lamor i Europa av veterinärer och forskare (3, 4, 8, 9, 12, 14). För att ge svenska veteri-

närer information och mer kunskaper om alpackor bestämde vi oss för att ställa frågor om djurhållning och sjukdomar till alpackaägare. En enkät skickades till 50 medlemmar i Svenska Alpackaföreningen plus fyra alpackaägare som inte var medlemmar. Vi valde av praktiska skäl att bara kontakta ägare till alpackor men det är vår avsikt att komplettera efter hand med ägare till lamor.

Enkäten bestod av 29 frågor varav 22 innehöll följdfrågor eller gav möjlighet till svar i fri text. Den skickades ut i september 2008 med en påminnelse i oktober. Dessutom kontaktades en alpackaägare via e-post för komplettering av uppgifter.

Vi har i den här texten valt att kalla alpackorna för "cria" (unge), "hembra"

(hona) och "macho" (hanne). Detta är de sydamerikanska benämningarna. Alpackan är inget hästdjur utan mer lik fyrmagade idisslare som t ex får och nötkreatur. Andra kameldjur (dromedarer och tvåpuckliga kameler) kallas oftast för tjur, ko, kalv i t ex engelskspråkig litteratur.

SVAREN Enkäten

Det kom in 47 svar av 54 (87 %), varav fyra sorterades bort. Tre av de fyra meddelade att de ännu inte hade några alpackor och från en gård hade två adressater lämnat svar. De resterande 43 svaren (80 %) användes för statistik. Sammanlagt omfattar enkäten 551 alpackor på 42 gårdar. ➤

► Alpackagårdarna

Alpackorna finns över hela landet, från Skåne till Norrbotten (Figur 2). De flesta gårdarna ligger i Götaland (29 st, 69 %) och framför allt i Skåne (15 st, 36 %) som också har de största gårdarna.

Alpackorna hålls för ullens skull på 72 procent av gårdarna, för avel (60 %), för landskapsvård (60 %) och dessutom som utställningsdjur (28 %). Många ägare framhåller att alpackorna är trevliga och charmiga sällskapsdjur.

Antalet alpackor på gårdarna varierar från två till 72, medelvärde är 13 djur. Den första gården började med alpackor redan 1986. En majoritet av gårdarna (60 %) har haft alpackor kortare tid än fyra år. Det är inte ovanligt med importerade alpackor. På tolv procent av gårdarna finns importer från Sydamerika (Chile och Peru), på 29 procent importer från Schweiz, tio procent från Tyskland, fem procent från Storbritannien och på två procent av gårdarna importer från Österrike.

På alla gårdarna finns fler sorters djur än alpackor. På 81 procent av gårdarna finns hund och/eller katt, 36 procent har hästar, 17 procent har nötkreatur, 17 procent har får, två procent (en gård) har getter och sju procent har fjäderfä. En gård har lamor och ingen gård har grisar.

Gårdarna är olika stora, mellan 0,75 och 470 ha (medel 60 ha) och består av skog, åker, vall, hagmark osv. De flesta (81 %) har permanenta beten (kombinerad rastfälla och bete) till alpackorna. Hö är det vanligaste grovfodret (88 %) och även hösilage används (43 %). På nästan alla gårdarna (90 %) får alpackorna minéralfoder och på ungefär hälften någon sorts kraftfoder. Ett speciellt kraftfoder för kameldjur (Fibregeest) används på tolv procent av gårdarna.

Avel och uppfödning

Förhållandet mellan machos (både avelshannar och kastrater) och hembras är i storleksordningen 2:3. På ungefär 80 procent av gårdarna bedrivs upp-

födning. Alpackorna indelas i grupper på ungefär hälften (59 %) av gårdarna. Oftast är det machos i en grupp och hembras med sina crias i en annan grupp. På 14 procent av gårdarna hålls bara machos.

27 uppfödare dräktighetsundersöker sina alpackor. Det vanligaste sättet (67 %) är att prova om hembran avvisar machon. Blodprov (44 %) och ultraljud (22 %) används också. Ingen uppfödare rektalundersöker sina alpackor för att kontrollera att de är dräktiga.

Elva uppfödare hade erfarenhet av alpackor med dräktighetsstörningar, t ex att det är svårt att få dem dräktiga, att de har flytningar och/eller kastar sina foster. De flesta (88 %) av uppfödarna brukar vara med vid födslarna. För det mesta iakttar man (61 %), men det förekommer också att den nyfödda crian torkas (25 %) och att den får hjälp med råmjölk (32 %). Förlossningshjälp, jodbehandling av naveln och vägning görs på enstaka gårdar.

FOTO: KERSTIN DE VERDIER

FIGUR 2. Svenska alpackor på bete. Alpackorna finns över hela landet, från Skåne till Norrbotten.

Förebyggande hälsovård

På drygt hälften (57 %) av gårdarna vaccinerar man alpackorna mot klostridieinfektioner. De vacciner som används är registrerade för får och nötkreatur och innehåller flera olika klostridiekomponenter, bland annat mot *Clostridium tetanus* och *Cl chauvoei*.

På en majoritet av gårdarna (83 %) förebygger man parasitangrepp genom att rutinmässigt avmaska alpackorna. Ungefär hälften avmaskar efter ett schema (57 %) och/eller efter träckprovundersökning (43 %). De flesta använder anthelmintika av avermectintyp. Örtpreparat förekommer i enstaka fall. På 26 procent av gårdarna rengör man alpackornas gemensamma gödslingsplatser, "toaletterna" (Figur 3). På 31 procent av gårdarna har man betesrotation och/eller växelbetar/sambetar med andra djurslag.

Handel mellan gårdarna är vanligt, många alpackaägare (83 %) köper och 48 procent säljer alpackor. På 51 procent av gårdarna vidtas åtgärder för att begränsa smittsamma sjukdomar. De vanligaste åtgärderna är att använda karantän (65 %) och/eller ha "sluten besättning" dvs ingen kontakt med andra gårdars alpackor (35 %). På 25 procent av gårdarna används sjukboxar. Ingen gård tillhandahåller speciella skyddskläder och stövlar för besökare.

Elva (34 %) gårdar svarade på frågan om vilka infektioner som importerade alpackor testats för. De hade i olika kombinationer testats för tuberkulos, brucellos, paratuberkulos, BVD, blue-tongue, IBR/IPV och salmonellos samt i enstaka fall behandlats med läkemedel med tanke på leptospiros samt endo- och ektoparasiter.

Sjukdomar och veterinärvård

Drygt hälften av alpackaägarna (61 %) hade erfarenhet av sjukdom hos alpackorna. Mer än 20 olika sjukdomar eller symtom beskrevs i svaren. Det vanligaste som tas upp (44 % av gårdarna) är olika tecken på hudsjukdomar, t ex håravfall, "eksem", klåda, bölder, sår eller tumörer. Skabb har diagnostiserats på fyra gårdar, men vi vet inte vilken typ av skabb det handlar om. Aborter har förekommit på 17 procent av gårdarna, sjukdomar hos

FOTO: ANN MARIE SANTESSON GERBER

FIGUR 3. På 26 procent av gårdarna rengör man alpackornas gemensamma gödslingsplatser ("toaletterna") i parasitförebyggande syfte.

crias på 15 procent och hälsa på tolv procent av gårdarna.

En tredjedel (33 %) av alpackaägarna hade erfarenhet av dödsfall eller avlivning av alpackor. Det rör sig om totalt 36 alpackor, varav 19 (52 %) var hembras. De döda alpackorna var mellan fyra dagar och 16 år gamla. Dödsorsakerna anges av djurägarna som "böldsjuka" (pseudo-tuberkulos), okänd orsak, felbehandling av veterinär, lunginflammation, strålsvamp, hjärtfel, tunntarmsomvridning, botulism, magsår, sår och förlösnings-svårigheter.

Tio ägare hade lämnat alpackor för obduktion. Diagnoserna var enligt djurägarna förutom här nämnda även nikotinförgiftning, njursvikt, hög ålder, koccidios och trauma.

Endast ca tio procent av alpackaägarna var nöjda med den hjälp som de fått från praktiserande veterinärer. Ungefär hälften av ägarna tyckte att veterinärernas kunskaper om alpackor är för dåliga och flera ägare har erfarenhet av att veterinärer betraktar och behandlar alpackor som ett mellanting mellan idisslare och hästar och inte som de kameldjur de faktiskt är. En majoritet (88 %) av alpackaägarna uttryckte en positiv inställning till förslaget om att starta ett nationellt hälsoprogram för alpackor.

DISKUSSION

Den här undersökningen omfattar en stor majoritet av de svenska alpackorna. Det är ett nytt djurslag i vårt land och populationen är snabbt ökande. Förhållandena i Sverige skiljer sig på många sätt från alpackans ursprungliga hemvist i Anderna och detta kan påverka sjukdomspanoramata (Figur 4). Ett exempel är att svenska alpackor knappast behöver utstå tider med ont om föda, varför överutfodring och fetma är en betydligt större risk än underutfodring.

Hudproblem var vanligt omnämnda i enkätsvaren. Vi bedömer att huvudorsaken troligen är infestationer med skabbkvalster. Detta stämmer väl överens med de enkätundersökningar som gjorts i Storbritannien (2, 5, 12) och Schweiz (8). Det finns all anledning att vara uppmärksam på hudproblem eftersom de kan vara smittsamma och svårbehandlade. I England har nyligen beskrivits ett besvärligt utbrott av skabb (*Sarcoptes scabiei*) i en alpackaflock (13) och liknande fall rapporterades för några år sedan både från Holland och Belgien (1, 7). I den engelska flocken insjuknade de flesta alpackorna, några dog och t o m djurägaren smittades. Det var svårt att få bukt med infektionen med hjälp av ivermectinbehandling. Alla tre arterna av ➤

FOTO: EMMANUEL HIDALGO

FIGUR 4. Förhållandena i Sverige skiljer sig på många sätt från alpackans ursprungliga hemvist i Anderna och detta kan påverka sjukdomspanoramat.

- skabbkvalster (*Sarcoptes scabiei*, *Chorioptes* sp och *Psoroptes* sp) kan ge upphov till problem för alpackor. I Sverige har skabb orsakad av både *Sarcoptes scabiei* och *Chorioptes* sp hittats på alpackor och varit svårbehandlade.

Det är också ett observandum att flera av de svenska ägarna haft alpackor med abscesser. En av orsakerna till att alpackor får abscesser kan vara infektion med *Corynebacterium pseudotuberculosis* ("böldsjuka"). Nyligen dokumenterades en svensk alpackaflock som haft tråkiga erfarenheter av detta (10). Infektionen kan vara besvärlig att ställa diagnos på och svår att bli av med.

Många av ägarna uppger att de har haft problem med dräktighetsstörningar, t ex att alpackor är svåra att få dräktiga, har flytningar eller kastar sina foster. Aborter hos alpackorna har förekommit på förhållandevis många gårdar. Detta kan jämföras med resultaten från undersökningar i andra länder, där perinatale problem (4) och andra reproduktionsstörningar än aborter och dödfödselar (14) dominerade. Föreliggande enkät ger inte svar på hur vanligt förekommande aborter är eller under vilken period av dräktigheten de uppträder. Inte heller säger enkäten något om orsakerna till aborterna.

På de flesta gårdarna hålls alpackorna på permanenta beten, där rastfälla och

betesbage är desamma, vilket är negativt med tanke på endoparasiter. Att städa (dammsuga, mocka) alpackornas "toaletter" är en effektiv metod för parasitbekämpning, men bara en mindre del av ägarna har detta som rutin. På de flesta gårdarna avmaskas alpackorna profylaktiskt och det är förhållandevis vanligt med träckprovundersökningar. Bra avmaskningsrutiner förutsätter kunskap om vilka parasiter alpackorna har och hur värd och parasit samspelar. Här behöver vi mera kunskap och erfarenhet om parasitläget hos de svenska alpackorna. Kanske är det onödigt med rutinavmaskningar om alpackornas toaletter sköts noga? Det skulle i så fall minska kostnaderna för avmaskningsmedel och minska risken för resistensutveckling. På en del av alpackagårdarna finns nötkreatur, får och/eller getter. Här är det extra viktigt att känna till parasitsituationen eftersom en del endoparasiter är gemensamma för nöt, får, get och kameldjur (2, 6).

När det gäller vaccinering finns en del frågetecken. Många av alpackaägarna använder kommersiella multivalenta vacciner som är registrerade för får och nötkreatur. Tyvärr har inget vaccin riktigt utvärderats för alpackor. Vi vet inte heller hur stor risken egentligen är för klostridieinfektioner hos svenska alpackor. Bara ett av vaccinerna innehåller en kom-

ponent mot *Clostridium perfringens* typ A, orsak till enterotoxemi som anses vara den mest allvarliga sjukdomen hos crias i Peru (15).

En majoritet av alpackaägarna har mindre än fyra års erfarenhet av att hålla alpackor och det finns en stark önskan om råd och veterinärvård som är baserat på kunskap och erfarenhet. Uppbyggnad av ett nationellt hälsoprogram för alpacka (kameldjur) kan vara utgångspunkten för ett formellt och långsiktigt samarbete mellan Svenska Alpackaföreningen, Svenska Djurhälsovården och SVA. Detta skulle komma såväl alpackor, alpackaägare som veterinärer till godo.

Vi tror att alpackan har kommit till Sverige för att stanna och hoppas att svenska distriktsveterinärer antar utmaningen att öka kunskapen om kameldjur.

TACK

Författarna vill tacka alla alpackaägare som tog sig tid att svara på våra frågor och för alla trevliga och intressanta kommentarer och förslag. Tack också till Andrea Holmström för givande samarbete och Svenska Djurhälsovården för ekonomiskt bidrag.

EFTERSKRIFT

I september 2009 startade "Hälsovården för kameldjur" med Svenska Djurhälsovården som huvudman, i samarbete med SVA och Svenska Alpackaföreningen. Se www.svdhv.org.

SUMMARY

Alpacas in Sweden – a new challenge

A postal survey was conducted to obtain information about the population, husbandry procedures, preventive health and diseases in Swedish alpacas. The usable response rate was 80 % and the great majority of the Swedish alpaca units (n=42) and alpacas (n=551) were included. Skin diseases (44 %), abortions (17 %), neonatal diseases (15 %) and lameness (12 %) were commonly reported by the alpaca owners. Important areas of further research were identified.

Referenser

1. Borgsteede FH, Timmerman A & Harmsen MM. A case of very serious *Sarcoptes* mange in alpacas (Lama

- pacos). Tijdschr Diergeneeskd, 2006, 131, 8, 282–283.
2. Bornstein S. Parasitic diseases. In: Wernery and Kaaden, eds. Infectious diseases in camelids. Wien, Blackwell Science Berlin, 2002, 266–387.
 3. D'Alterio GL, Knowles TG, Eknaes EI, Loevland IE & Foster AP. Postal survey of the population of South American camelids in the United Kingdom in 2001. Vet Rec, 2006, 158, 3, 86–90.
 4. Davis R, Keeble E, Wright A & Morgan KL. South American camelids in the United Kingdom: population statistics, mortality rates and causes of death. Vet Rec, 1998, 142, 7, 162–166.
 5. Foster A, Jackson A & D'Alterio GL. Skin diseases of South American camelids. In Practice, 2007, 29, 4, 216–223.
 6. Fowler ME. Medicine and surgery of South American camelids, 2nd ed. Ames, Iowa State University Press, 1998, 163–169, 549.
 7. Geurden T, Deprez P & Vercruysse J. Treatment of sarcoptic, psoroptic and chorioptic mange in a Belgian alpaca herd. Vet Rec, 2003, 153, 11, 331–332.
 8. Hengrave B, Martig J, Sager H, Liesegang A & Meylan M. Neuweltkameliden in der Schweiz. I. Population, Haltung und Gesundheitsprobleme (South American camelids in Switzerland. I. Population, management and health problems). Schweiz Arch Tierheilkd, 2005, 147, 8, 325–334.
 9. Liesegang A, Hengrave B & Meylan M. Neuweltkameliden in der Schweiz. III. Verdaulichkeit der futtermittel in verschiedenen betriebe von neuweltkameliden in der Schweiz. (South American camelids in Switzerland. III. Digestibilities of different feedstuff). Schweiz Arch Tierheilkd, 2005, 147, 8, 345–349.
 10. Norgren T. *Corynebacterium pseudotuberculosis* hos alpaca, utredning av ett utbrott i en svensk alpacobesättning. Examensarbete, Veterinärprogrammet, Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap, Sveriges lantbruksuniversitet, vol 2008:34, 2008.
 11. Reyna J. Alpaca breeding in Peru and perspectives for the future. 2005 www.elitealpacobreedingsystems.com/library/AlpacaBreedingPeru.pdf
 12. Tait SA, Kirwan JA, Fair CJ, Coles GC & Stafford KA. Parasites and their control in South American camelids in the United Kingdom. Vet Rec, 2002, 150, 20, 637–638.
 13. Twomey DF, Birch ES & Schock A. Outbreak of sarcoptic mange in alpacas (*Vicugna pacos*) and control with repeated subcutaneous ivermectin injections. Vet Parasitol, 2009, 159, 2, 186–191.
 14. Wright A, Davis R, Keeble E & Morgan KL. South American camelids in the United Kingdom: reproductive failure, pregnancy diagnosis and neonatal care. Vet Rec, 1998, 142, 9, 214–215.
 15. Yaya K & Rosadio AR. Ensayo de tres programas de vacunación anticlostridial en alpacas. Revista de Investigaciones Veterinarias del Perú, 2005, 16, 1, 49–55.

***KERSTIN DE VERDIER**, leg veterinär, VMD, SVA, Enhet för djurhälsa och antibiotikastrategier, 751 89 Uppsala.

SET BORNSTEIN, leg veterinär, VMD, docent, emeritus, SVA, Enhet för djurhälsa och antibiotikastrategier/Enhet för virologi, immunologi och parasitologi, 751 89 Uppsala.

Jubileum!

Sveriges Veterinärförbund 150 år – unikt bland akademikerförbunden

OKTOBER

Den 6 oktober i år fyller Sveriges Veterinärförbund 150 år! En sannerligen aktningvärd ålder. Veterinärförbundet är unikt som det äldsta akademikerförbundet i Sverige. Det instiftades under namnet Svenska Veterinärläkareföreningen den 6 oktober 1860 på initiativ av adjunkten vid Veterinärinrättningen i Stockholm Olof Pehrsson, andre läraren vid Veterinärinrättningen i Skara Gustaf Viktor Hofling och regementshästläkaren Gustaf Wilhelm Klingstedt.

Jubileet ska veterinärförbundet uppmärksamma på olika sätt under året. På själva födelsedagen blir det **seminarium och stort kalas i Stockholm**, om inte på kungens slott så näst intill. Men redan nu vill vi slå på trumman för detta och hoppas att både medlemmar och andra markerar den 6 oktober 2010 i planeringskalendern för att delta i firandet och festligheterna.

Evamari Lewin
förbundsordförande

Karin Östensson
f d förbundsordförande

Vilken är din diagnos? – Patologi

En tvåårig katt fick problem med sina trampdynor, som blev svullna och svampiga. En trampdynebiopsi togs för histologisk undersökning. Fallet är sammanställt och tolkat av Erika Karlstam, enheten för patologi och vilt-sjukdomar, SVA.

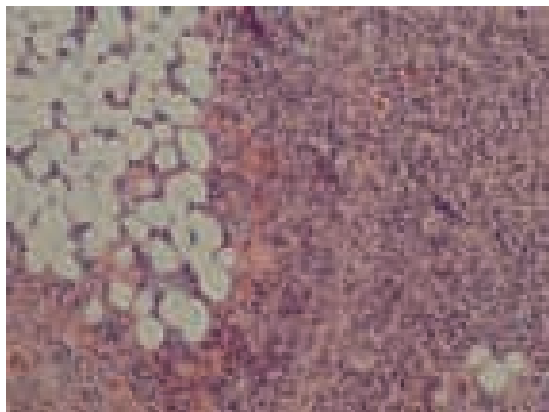
Katt, oriental, kastrerad hane, två år

ANAMNES: Sedan ett par veckors tid tillbaka hade ägaren observerat att flera av kattens trampdynor var svullna och verkade svampiga. Katten slickade ibland på de drabbade trampdynorna, och verkade lite öm i tassarna. Ägaren hade inte märkt några andra symptom hos djuret.

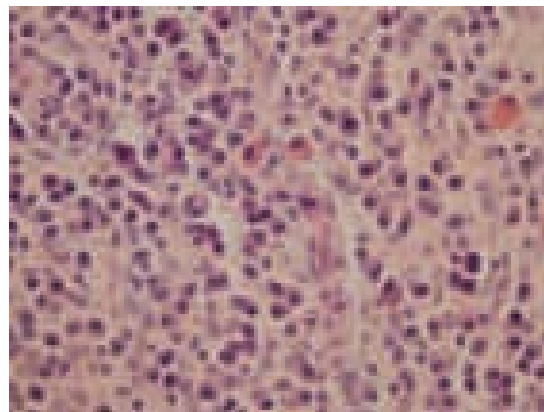
STATUS/KLINISK UNDERSÖKNING: Vid klinisk undersökning konstaterades att flera trampdynor på flera tassar var kraftigt ansvällda med svampig konsistens. Huden på de drabbade trampdynorna var lite sprucken och genomkorsad av vita, tunna stråk. Inga andra hudförändringar observerades. En trampdynebiopsi togs, fixerades i tioprocentig formalinlösning och skickades till enheten för patologi och vilt-sjukdomar, SVA, för histologisk undersökning.

PATOLOGI: Se Figur 1 och Figur 2 (mikroskopiska närbilder av biopsin). Vilka celltyper ses? Beskriv förändringarna och föreslå lämplig patologisk-anatomisk diagnos.

SVAR SE SIDAN 54

FIGUR 1. Trampdynebiopsi, katt, närbild, HE-färgning, ca 200 gångers förstoring.

FIGUR 2. Trampdynebiopsi, katt, närbild, HE-färgning, ca 600 gångers förstoring.

noterat

Oacceptabelt använda elpådrivare på häst

Djurskyddet inom travet har varit särskilt i fokus under det senaste året sedan travtränaren Åke Svanstedt anklagades för att elpådrivare använts vid träning av travhästar på hans gård. Tingsrätten meddelade den 22 december förra året fällande

domar i målet. Jordbruksverket menar att det är oacceptabelt att använda elpådrivare på hästar och arbetar vidare för att ytterligare stärka djurskyddet för hästar både vid träning och tävling.

– Sverige har en sträng djurskyddslag i jämförelse med andra europeiska länder och svensk travsport har generellt en hög djurskyddsnivå. Samtidigt har Jordbruksverket genomfört eller påbörjat en rad insatser som ytterligare ska stärka djurskyddet inom hästsporten, säger veterinär

Göran Åkerström på avdelningen för djurskydd och hälsa.

– Det är mycket allvarligt att använda elpådrivare på häst. Vi har inte fått några fler indikationer på att det finns andra sådana fall inom travsporten. Domen och uppmärksamheten kring hela det här målet ger en stark signal om att detta är oacceptabelt, menar Göran Åkerström.

Källa: pressmeddelande från Jordbruksverket den 22 december 2009. ■

■ ■ ■ månadens epiztel

Epizteln handlar den här gången om diagnostik av mjältbrandsgravar, salmonella hos häst och i nötb-

sättningar, newcastlesjuka samt en rapport från ett seminarium om bluetongue. Epizteln är ett samarbete mellan Statens Veterinärmedicinska Anstalt och Jordbruksverket och är i det här numret sammanställd av Elisabeth Sjöberg, SVA och Anna Tubbin, Jordbruksverket.

SPORDIAGNOSTIK AV MJÄLTBRANDS- GRAVAR

Mot bakgrund av mjältbrandsutbrottet i december 2008 har nya behov och projekt identifierats och initierats. Ett område där det finns behov av ökad kunskapsuppbyggnad och metodik är diagnostik av sporer i jord och gamla epizootigravar. Mjältbrandsbakterien *Bacillus anthracis* kan bland annat i kontakt med luft bilda mycket motståndskraftiga sporer. En viktig smittkälla för mjältbrand är sporer som kan förekomma i gamla epizootigravar med smittade djurkadaver.

Att påvisa och isolera mjältbrandssporer i gamla epizootigravar är en stor utmaning och viktigt ur ett beredskapsperspektiv. SVA har under hösten påbörjat kunskapsuppbyggnad i syfte att utveckla ny bakteriologisk spordiagnostik, ett område som kräver bakteriologisk och epidemilogisk kompetens. Metodutvecklingen innefattar ökad kunskap om provtagning av förorenad jord och svabbprover av gamla kadaver, samt att med hjälp av antikropps- märkta magnetiska kulor isolera mjältbrandssporer för att sedan påvisa bakterien med DNA- och molekylärbiologiska metoder som t ex PCR. Under 2010 planerar SVA att gå vidare med en projektgrupp och i samverkan med Jordbruksverket och distriktsveterinärer utveckla spordiagnostik av mjältbrandgravar.

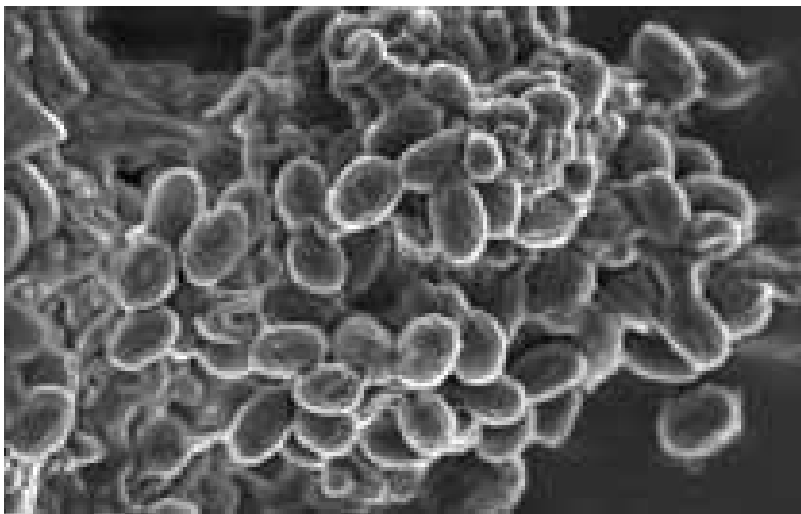

FOTO: JOAKIM ÅGREN (SVA), LEIF LUNG (BMC, UPPSALA UNIVERSITET).

En viktig smittkälla för mjältbrand är sporer som kan förekomma i gamla epizootigravar med smittade djurkadaver. Bild på mjältbrandssporer tagna med elektronmikroskop.

SALMONELLAPROVTAGNING VID DIARRÉ HOS HÄST

Under året har två stora häststuterier smittats av salmonella. I det ena fallet påvisades ingen spridning från stuteriet, men det sjuka fölet dog efter ankomst till djursjukhus. Den aktuella salmonellatypen associeras vanligen med småfåglar. I det andra fallet spreds smittan vidare från stuteriet bland annat via ett djursjukhus

■ ■ Telefonnumret till SVAs epizootologjour är 018-67 40 01.

■ ■ Detta nummer kan enbart användas då SVAs växel är stängd, dvs utanför ordinarie arbetstid. Epizootijouren ger råd och hjälp till veterinärer vid misstanke om epizootisjukdom. Provsvar eller allmänna råd kan inte ges på detta nummer.

som vårdat ett sjukt föl. Även personal på djursjukhuset smittades. Sammanlagt dog tre föl i detta utbrott. Under 2004 drabbades det aktuella stuteriet av ett utbrott av samma salmonellastam som nu, då 30–40 hästar infekterades. Det är oklart om det rör sig om en nyintroduktion av smittan eller inte.

De flesta hästar som infekteras av salmonella visar inga symtom, men kan intermittent utsköta bakterier med träcken, särskilt vid stress. Föl och andra känsliga individer kan utveckla symtom som vattentunn diarré, feber, kolik och allmän depression. I svåra fall leder infektionen till sepsis med spridning i kroppen. Två av de föl som dog led av ledinflammation respektive lungböld.

I skrivande stund är en travanläggning delvis spärrad efter att en häst med diarré konstaterats smittad med salmonella. Det är viktigt att misstänka och provta för salmonella, särskilt vid diarréfrågeställningar. Genom att ha genomtänkta rutiner vad gäller hygien och djurflöden i stall och på djursjukhus går det att minska risken för vidare smittspridning av sjukdomar som salmonella. Detta är särskilt viktigt vid anläggningar med stor genomströmning av djur.

SALMONELLA MISSTÄNKTS HA SPRIDITS VIA VATTENDRAG

I juli upptäcktes *Salmonella typhimurium* i en nötbosättning i Östergötland. Bosättningen var redan belagd med en spärr på grund av *S dublin* varför den nya salmonellatypen upptäcktes tidigt i de pågående provtagningarna. Smittan upptäcktes i en grupp djur som släppts ut på ett bete som låg intill en å, betet hade varit över-

svämmat under våren. Senare uppdagades att en sjuårig flicka som badat i samma å flera kilometer uppströms från den aktuella bosättningen insjuknat i samma salmonellatyp redan i juni. Efter sommaren insjuknade två andra personer bosatta på en granngård till den spärrade bosättningen. Vid provtagning av den nya bosättningen kunde salmonella av motsvarande serotyp påvisas även i den bosättningen. Utredning pågår med misstanke om att spridning kan ha skett via åvattnet.

NEWCASTLESJUKAN I SKÅNE

De restriktionsområden som upprättades runt utbrottet av newcastlesjuka i Skåne i början av november har nu hävts. Utbrottsutredningen har inte visat några tecken på spridning av smittan och det sista av saneringen pågår nu på den smittade gården.

HÖGA KOSTNADER FÖR BLUETONGUE

Under november hölls ett endagsseminarium om virussjukdomen bluetongue vid Jordbruksverket. Seminariet var föranlett av arbetet med en kostnads-/nyttoanalys av bluetonguebekämpning som pågår vid verket. Huvudföreläsare var Armin Elbers från Wageningen University and Research Center, Lelystad, Nederländerna. Epidemiologin kring utbrottet av BTV8 i Europa presenterades liksom beräkningar av utbrottets ekonomiska konsekvenser. Under 2007 uppgick förlusterna med anledning av BTV8 i Nederländerna till mellan 164 och 175 miljoner euro. Kostnaderna orsakades främst av produktionsförluster och veterinärkostnader inom mjölkproduktionen. ■

Sorbact[®] gel

NYHET!

Fuktig nyhet för torra sår!

I Sorbact gel har vi kombinerat Sorbact's unika bakterie- och svampbindande egenskaper med en hydrogel. Sorbact gel finns i 2 storlekar 7,5x7,5 och 7,5x15 cm.

Finns att köpa hos din grossist!

Sorbact för alla sår

Sorbact är effektivt vid alla typer av sår och svampinfektioner, vare sig man vill rensa upp eller minska risken för infektion. Med Sorbact finns ingen risk för resistensutveckling eller negativa miljöeffekter. Sortimentet består av kompress, tamponad, rundtork, gelkompress samt absorptions- och filmförband. Hela sortimentet är tillgängligt via era grossister. Kontakta oss för mer information! pharma@abigo.se

ABIGO Medical AB, Ekonomivägen 5, 436 33 ASKIM
Tel 031-748 49 50 • Fax 031-68 39 51 • www.abigo.se

Djurläkemedel på en ny apoteksmarknad

GABRIELLA SANDER, VD för Djurapoteket Apovet*

Sedan omregleringen av apoteksmarknaden den 1 juli 2009 har inte mycket synligt hänt för veterinärer och djurägare som behöver köpa läkemedel. Många förändringar är dock på gång, och de viktigaste av dessa sammanfattas här av Gabriella Sander som 2004–2008 var verksamhetschef för djurläkemedel på Apoteket AB.

Garbriella Sander var under åren 2004–2008 verksamhetschef för djurläkemedel på Apoteket AB. Numera arbetar hon som VD för Djurapoteket Apovet, ett distanshandelsapotek som skickar läkemedel till veterinärens kliniker och direkt hem till djurägaren. I sitt arbete träffar hon ofta företrädare från branschen – läkemedelsföretag, myndigheter

och veterinärer – för att diskutera förutsättningar på den nya djurläkemedelsmarknaden. Det finns en osäkerhet om utvecklingen inom apoteksområdet och här har hon sammanställt svaren på de vanligaste frågorna från veterinärer.

Vad händer just nu?

Trots att apoteksmarknaden varit fri för nya aktörer sedan den 1 juli 2009, har ännu inga nya apotek öppnat. Sverige har haft ett apoteksmonopol sedan 1972 och omställningen till en friare marknad går långsammare än många trott. Ett hinder för att öppna nya apotek har varit att det inte funnits några nya färdigutvecklade IT-system för receptexpedition som uppfyller Läke-medelsverkets krav.

Vad gäller vid försäljning av läkemedel till veterinär och djurägare?

I princip gäller samma regler som tidigare.

Läkemedel på rekvisition till veterinär praktik liksom på recept till djurägare kan bara säljas via apotek. För att bedriva apotek krävs ett tillstånd att bedriva detaljhandel med läkemedel från Läke-medelsverket. Varje apotek måste ha personal med farmaceutisk examen som genomför föreskrivna farmaceutiska moment och kontroller enligt gällande recept- och läkemedelsföreskrifter. Alla får inte driva apotek, för t ex läkemedelsföretag och förskrivare gäller särskilda begränsningar.

Vad händer med lokala apotek?

I början av 2010 övergår 466 av Apotekets totalt 946 lokala apotek i landet till fyra nya svenska apotekskedjor. De nya kedjorna är Apotek Hjärtat som ägs av investmentbolaget Altor, Kronans Droghandel som ägs av den internationella apoteksaktören Oriola-KD och svenska KF, Medstop som ägs av investmentbolaget Segulah och slutligen Vårdapoteket i Norden med ägarna Investor och Priveq Investment. Ytterligare 150 apotek kommer att drivas av ett statligt småföretagarbolag som kallas Apoteksgruppen. Apoteket AB behåller 330 apotek. Av det rikstäckande nät av 110 djurapotek som drivits av Apoteket AB återstår bara 40 apotek i företagets regi. På www.oab.se kan man se vem som blir ny ägare till apotek i ett särskilt område.

Flera företag har visat intresse för att starta nya apotek i Sverige varför antalet apotek kommer att öka. Bland nya apoteksaktörer finns till exempel Åhléns, Ica och utländska apotek som Doc Morris och Apotek1.

Vad kommer att hända med djurläkemedel på lokalt apotek?

Alla apotek i Sverige måste tillhandahålla

Gabriella Sander var under åren 2004–2008 verksamhetschef för djurläkemedel på Apoteket AB men arbetar numera som VD för Djurapoteket Apovet.

FOTO: JONAS OLSSON, APOTEKET AB.

Ett hinder för att öppna nya apotek har varit att det inte funnits några nya färdigutvecklade IT-system för receptexpedition som uppfyller Läkemedelsverkets krav.

läkemedel till djur. Vi kommer troligen att få se en större skillnad i hur apoteken

väljer att arbeta med djurläkemedel. Många djurläkemedelspreparat har en

ganska liten försäljningsvolym. Vissa apotek kommer att välja att inte lagrhålla läkemedel som säljs så lite. Medicinen får då beställas hem och djurägaren komma tillbaka senare. Som distributionssystemet ser ut idag tar en sådan beställning en till två dagar extra.

Andra apotek kanske väljer att profilera sig som djurapotek med ett brett sortiment i lager. De här apoteken kan också komma att anställa personal med intresse och kompetens för just djurläkemedel.

Hur påverkas läkemedel till djur på recept?

Samma läkemedel kan komma att kosta olika, beroende på var djurägaren väljer att hämta ut sitt recept. Både prissättning och om varan finns i lager bestämmer apoteken själva och det kommer därför att skilja sig mellan olika apotek eller apotekskedjor. Alla apotek måste kunna beställa hem läkemedel som inte finns i lager. ➤

Samma läkemedel kan komma att kosta olika, beroende på var djurägaren väljer att hämta ut sitt recept.

- Vill man som veterinär kunna hänvisa sina kunder till flera olika apotek i närheten kan de tillhöra olika aktörer. Man kan komma att behöva få information från olika apoteksföretag om priser och sortiment. Kanske vill man också avtala om överföring av faxrecept med flera olika apoteksaktörer, liksom utbetalning av receptarvoden. Vill man köpa läkemedel av ett lokalt apotek för sin verksamhet kanske man vill förhandla och jämföra inköpspriser.

Vad händer med priserna på läkemedel?

Av varje förpackning läkemedel som säljs i Sverige går i genomsnitt 81 procent till läkemedelsbolagen, 16 procent till grossisterna och bara tre procent till apoteken. Det skriver Dagens Nyheter, som under december 2009 har publicerat en serie artiklar om läkemedelsmarknaden i Sverige (www.dn.se/ekonomi). Lägst andel av priskakan till läkemedelsindustrin i Europa har bolagen i Österrike, Irland, Norge och Tyskland. Där är läkemedelsbolagens andel av slutpriset mellan 55–57 procent.

Under tiden för apoteksmonopolet i Sverige, alltså från 1972 och fram till i somras, har priserna på djurläkemedel bestämts av läkemedelsföretagen. För att priserna ska kunna förändras på sikt krävs att apoteksaktörerna förhandlar med företagen om nya villkor. Villkoren

handlar om hur läkemedel ska levereras och lagerhållas och om förpackningsstorlekar och volymer. Fortfarande distribueras alla djurläkemedel genom samma läkemedelsgrossister som under monoptiden, nämligen Tamro och Kronans Droghandel och priserna är oförändrade. Den situationen kommer successivt att utvecklas. Apoteksföretagen kommer att tillsammans med läkemedelsproducenter och grossister söka nya lösningar för den nya marknaden.

Får veterinärer sälja receptfria läkemedel?

Vissa receptfria läkemedel för humant bruk, som t ex Alvedon, får nu säljas i allmän handel. Idag finns inget motsvarande beslut om att tillåta försäljning av receptfria djurläkemedel utanför apotek. För att en sådan försäljning ska tillåtas krävs först ett politiskt beslut. Därefter är det upp till Läkemedelsverket att bestämma exakt vilka läkemedel och förpackningsstorlekar som är lämpliga för sådan försäljning.

Vad är det för förändringar som gäller läkemedelslicenser?

Läkemedelsverket har kommit med nya regler gällande läkemedelslicenser. Tidigare kunde veterinären eller djurägaren hämta ut sitt licensläkemedel på valfritt apotek. De nya reglerna innebär att veterinären nu måste välja ett apotek

eller en apotekskedja där läkemedelslicensen ska hanteras. Licensläkemedel kan då endast hämtas ut, eller skickas från det apotek eller den apotekskedja som har fått licensen beviljad. Om licenspreparatet är på recept till en djurägare är det lämpligt att veterinär i samråd med kunden redan vid förskrivningen bestämmer på vilket apotek licensen ska finnas.

Hur kommer utbetalning av receptarvode att fungera?

Det är upp till varje apoteksföretag att utarbeta system för utbetalning av receptarvoden. Veterinären måste komma överens med de apotek som man vill använda för receptförskrivning om hur arvoden ska utbetalas.

Vad gäller för e-recept för djur?

Det finns ett förslag om att göra det obligatoriskt för alla apotek i Sverige att kunna expediera e-recept även för djur. Beslut i frågan väntas i början av 2010. Blir en sådan lösning verklighet kommer förskrivning via e-recept sannolikt att erbjudas veterinärer av journalsystemsleverantörerna inom en snar framtid.

GABRIELLA SANDER, Apovet AB, Alskog
Ollajvs 149, 623 64 Ljugarn. Kontaktadress:
gabriella.sander@apovet.se

Ordinarie fullmäktigemöte

Torsdagen den 3 juni 2010

Vid 2006 års fullmäktigemöte beslöts att mötet ska vara i form av ett endagsmöte vartannat år och ett tvådagarsmöte vartannat år, med start av tvådagarsmöte 2007. 2010 är det alltså återigen dags för ett endagsmöte.

Tid och plats 2010

2010 års fullmäktigemöte är beslutat att äga rum **torsdagen den 3 juni** i Stockholm.
Ni som är valda fullmäktigeledamöter för 2010 – boka in dagarna i era almanackor redan nu!

Motioner senast 21 april

Enligt förbundsstadgarna skall motion, som väcks av förening, sektion eller förbundsmedlem, ha inkommit till förbundsstyrelsen (adress: Sveriges Veterinärförbund, Box 12 709, 112 94 Stockholm) **senast sex veckor före mötet, dvs senast onsdagen den 21 april 2010.**

Motion inkommen därefter tas inte upp för beslut av fullmäktige.

Djur och människor i samspel

TEXT: JOHAN BECK-FRIIS

Jordbruksverket anordnade den 19 november förra året sin numera traditionella djurskyddskonferens i Stockholm, denna gång på temat "Människan bakom djuren". Den nära relationen mellan människan och hennes sällskapsdjur belystes från varierande vinklar.

– Vi människor måste inse att vi bara är ett av alla andra djurslag som kan känna smärta, sörja en nära anhörigs död och planera sin framtid. Människan är ett av de övriga djuren, inledde Jordbruksverkets djurskyddschef Björn Dahlén 2009 års djurskyddskonferens med att konstatera. Han fick medhåll av den norska veterinären, miljökampen och författaren Bergljot Børresen, som belyste människors och djurs beroende av varandra.

Många av människans föreställningar om sig själv är gamla, förlegade och härstammar från Aristoteles tid, konstaterade hon. Människan befinner sig inte mitt i universum, varken i rymden eller storleksmässigt. Spindlar har t ex samma biomassa på jorden som människan. Skillnaden är att om alla spindlar på jorden dog skulle allt liv på planeten vara borta inom någon vecka, men om alla människor dog skulle resten av naturen dra en lättnadens suck. Problemet med människan är inte att vi är många utan att vi har en destruktiv natur och allt för stor makt över vår omgivning, sade Bergljot Børresen.

SLÅ PÅ EMPATI-BRYTAREN

Det har funnits ett traditionellt veten-

Problemet med människan är inte att vi är många utan att vi har en destruktiv natur och allt för stor makt över vår omgivning, sade Bergljot Børresen.

skapligt tabu mot synsättet antropomorfism, dvs att djur har samma känslor, reaktioner och intelligens som människor, menade Børresen. Inte desto mindre har alla däggdjur samma basala hjärnfunktioner och hjärnfysiologi som människan. Tydligast är detta hos apdjur som visar identisk mimik jämfört med vår egen, men likartade reaktioner finns hos alla däggdjur. När man tämjar djur gäller det därför att människan "hälsar" djuren välkommen i flocken, vilket ofta inte görs för lantbruksdjur idag. Varje individ måste tämjäs för att bli tam, sade Bergljot Børresen. Dagens "tamgrisar" är

därför egentligen vilda – och deprimerade. Det hjälper inte att människan har stängt in dem i 1 000 år för att det problemet ska försvinna, framhöll hon.

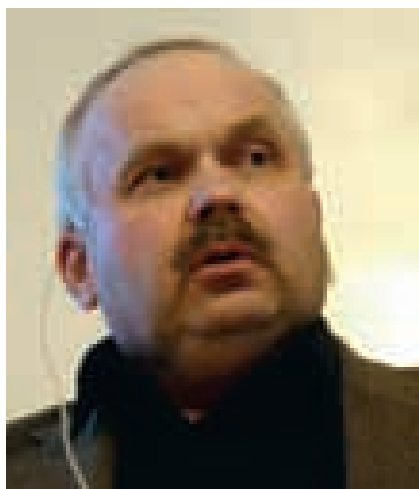
Ett djurskyddsmässigt problematiskt beteende hos människan är den non-affektiva aggressionen, fortsatte Børresen. Den är typisk för rovdjur som ser sina bytesdjur enbart som mat, utan emotionella eller empatiska reflektioner. Vi kan växla mellan detta synsätt och ett "normalt" beteende där djuren ses som levande och kännande varelser, ungefär som när man slår på och av en strömbrytare, jämförde hon. Människan måste bli ➤

- bättre på att slå på sin empati-brytare för att djuren ska få det bättre, sammanfattade Bergljot Børresen.

FÖREBYGGANDE ARBETE OCH MYNDIGHETSINSATSER

Flera exempel på betydelsen av lantbruksdjur, sällskapsdjur och djur i vården togs upp av de efterföljande talarna. En intressant vinkling gavs av Stig-Erik Carlsson från LRF i Jönköpings län som redogjorde för hur LRFs omsorgsgrupper fungerar för att förebygga djurskyddsfall inom lantbruket.

Omsorgsgrupperna består av lantbrukare från en region, LRF-representanter, deltagare från Svenska Kyrkan, länsstyrelsen med flera regionala aktörer. Genom det nätverk som omsorgsgruppen besitter försöker man fånga upp djurägare i kris. Det kan handla om skilsmässor, ekonomiska problem, sjukdom, ålder, kunskapsbrist eller olycksfall. När man

Genom det nätverk som omsorgsgruppen besitter försöker man fånga upp djurägare i kris, berättade Stig-Erik Carlsson från LRF i Jönköping.

får reda på att det uppstått problem åker medlemmar i omsorgsgruppen ut och

försöker hjälpa djurägaren. Om bonden mår bra mår djuren bra, är gruppernas motto.

Det går dock inte alltid att förebygga djurskyddsproblem, och då måste kontrollmyndigheten rycka ut. Karina Burlin är länsveterinär i Stockholms län och berättade att missriktad välvilja från grannar som inte hör av sig när de miss-tänker att djur far illa kan orsaka onödigt djurlidande. Det finns fog för de flesta anmälningar som görs, och när djurskyddshandläggare och polis rycker ut följer man fyra generella riktlinjer: respekt, omtanke, säkerhet och professionalism. Vid omhändertagande av djur är planeringen innan uttryckning av största vikt både för inblandade människor och djur, underströk Karina Burlin.

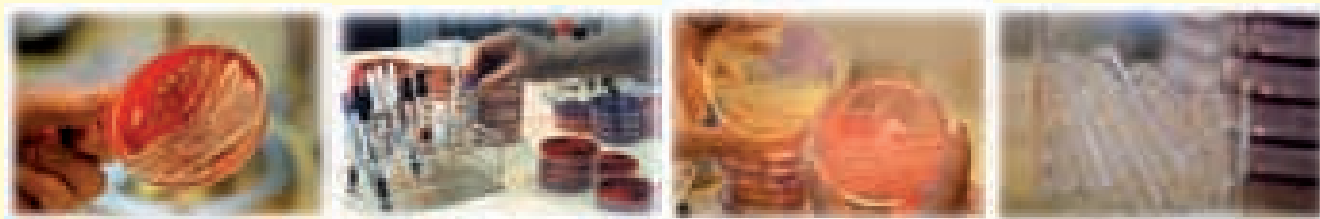
KVINNOMISSHANDEL OCH DJUR-SAMLANDE

Carin Holmberg från Stockholms univer-

DITT LABORATORIEVAL

Klinisk veterinärmedicinsk mikrobiologi.

Swedac-ackrediterade undersökningar.

MYBAC-VETTECH LABORATORIET AB, Tel: 08-55 635 625. Fax: 08-449 46 56. E-mail: vet@mybac-vettech.se. Hemsida: www.mybac-vettech.se

Foto: Persson Ide & Kommunikation

Juristen och utbildningskonsulten Shalini Persson beskrev fenomenet djursamlare och vilka problem de kan medföra.

sitet klargjorde i sitt föredrag sambanden mellan djurmisshandel och våld mot kvinnor och barn. Djuren är ofta de första individerna som går "från någon till något" i en problematisk familjerelation. Myndigheterna uppmärksammar dock oftast inte den allvarliga varningssignal för övriga familjen som ett misshandlat sällskapsdjur utgör, påpekade Carin Holmberg. Hon jämförde med flera tragiska fall av skolmassakrer i USA, där förövarna i samtliga fall hade en tidigare historia av att döda djur för nöjes skull. I relationer med kvinnomisshandel är hot om misshandel eller dödande av sällskapsdjur ofta ett maktmedel som mannen använder för att få kvinnan att stanna kvar. Veterinärer är därmed viktiga larmpersoner för att förebygga kvinnomisshandel. Carin Holmberg tyckte att de barriärer som finns mellan socialvård och veterinär verksamhet därför måste rivas.

Juristen och utbildningskonsulten Shalini Persson beskrev fenomenet djursamlare och vilka problem de kan medföra. Oftast handlar det om kvinnor över 60 år som är ensamma, har dålig ekonomi och är misstänksamma mot myndigheter. De samlar många gånger inte bara på djur, men bland djuren är katter vanligast. Shalini Persson delade in djursamlarna i tre huvudtyper: frälsaren, samariten och utnyttjaren. Frälsaren är verbal och manipulativ och vill inte inse att djuren får illa, samariten vill väl men ser att katterna mår dåligt och accepterar hjälp medan utnyttjaren har psykopatdrag och bara vill ha makten över djuren. Problemet finns alltid hos människan, och hjälp måste ges utifrån människans förutsättningar, underströk Shalini Persson. Djursamlare är en allvarlig varningssignal för människor i nöd, betonade hon.

ren, samariten och utnyttjaren. Frälsaren är verbal och manipulativ och vill inte inse att djuren får illa, samariten vill väl men ser att katterna mår dåligt och accepterar hjälp medan utnyttjaren har psykopatdrag och bara vill ha makten över djuren. Problemet finns alltid hos människan, och hjälp måste ges utifrån människans förutsättningar, underströk Shalini Persson. Djursamlare är en allvarlig varningssignal för människor i nöd, betonade hon.

TALA LITE OCH LYSSNA MYCKET

Slutföredraget under konferensen hölls av Barbro Beck-Friis, professor emeritus i palliativ vård. Hon pratade om avlivning av sällskapsdjur, det slutliga avskedet mellan människan och ett älskat djur. Veterinärens bemötande är viktigt för djurägarens förmåga att ta sig igenom en sund sorgprocess, framhöll hon. Tala

lite och lyssna mycket, var hennes övergripande råd. Det är väsentligt att själva avlivningsmomentet sköts på ett professionellt sätt, inte minst genom att djurägaren är informerad om varje del av processen i förväg. Veterinären måste göra situationen begriplig för djurägaren för att underlätta vägen mot salutogenes, en hälsosam sorgereaktion.

De drygt 200 deltagarna i djurskyddskonferensen hade fått många tankvärda föredrag med sig när mötesdagen var slut. Det stod klart att människan och djuren på åtskilliga sätt är beroende av varandra och att vår nära relation både skapar problem och glädjeämnen. Ju mer man förstår hur dessa relationer fungerar, desto bättre kan man förebygga problemen. Jordbruksverkets organisatörer kunde känna sig nöjda med att ha ordnat en konferens som ökade den kunskapen inom flera viktiga områden. ■

VETERINARY CHIROPRACTIC

International Academy of Veterinary Chiropractic The Original Basic Veterinary Chiropractic Course

Course Dates:

- Module I Sacro-pelvic: April 14th – 18th, 2010
- Module II Thoracolumbar: May 19th – 23rd, 2010
- Module III Cervical: June 23rd – 27th, 2010
- Module IV Extremities: August 4th – 8th, 2010
- Module V Integrated: September 15th – 19th, 2010

Instructors:

Dennis Eschbach (USA), Donald Moffatt (CAN), Heidi Bockhold (USA), Sybil Moffatt (GER) and others.

Location: Sittensen, Northern Germany

Course language: your Choice of English or German

Course fee: €4500, Individual modules: €950

Currently being taught in the United States, England and Germany.

Further information: www.i-a-v-c.com

International Academy of Veterinary Chiropractic

Dr. Donald Moffatt

Dorfstr. 17, 27419 Freetz, Germany.

Tel: 00 49 4282 590099, Fax: 00 49 4282 591852

E-mail: iavc2004@hotmail.com

noterat

SLU förlorade studentmål i Svea hovrätt

■ Svea hovrätt meddelade den 21 december 2009 att SLU ska betala skadestånd till de 44 kvinnor som i en grupptalan krävt ersättning för att de diskriminerats vid antagning till veterinärprogrammet. SLU – som i rätten företrädde av Justitiekanslern, JK – ska enligt domen till var och en av kvinnorna betala 35 000 kronor i skadestånd. Hovrätten fastställde därmed tingsrättens dom från den 30 mars 2009 då SLU fälldes för olaglig diskriminering. JK fattar beslut om eventuellt överklagande till högsta domstolen.

De 44 kvinnorna, som samtliga hade maximal poäng, ingick i folkhögskolekvoten då de sökte veterinärprogrammet

åren 2006 eller 2007. Eftersom SLU då tillämpade ett viktat lottningsförfarande som gynnade manliga sökande var deras chanser att komma in på utbildningen små. I tingsrättens dom fastslogs, bland annat, att eftersom denna kvotgrupp var så liten blev kvinnornas chans att komma in på programmet orimligt liten, och att de därigenom utsatts för diskriminering. ■

Agronom ny dekanus vid VH-fakulteten

■ Valet av fakultetsnämnd för perioden 2010–2012 genomfördes på fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap, SLU, den 2 november förra året. Valförsamlingen utsåg Kerstin Svennersten-Sjaunja till fakultetens dekanus och fakultetsnämndens ordförande. Kerstin Svennersten-Sjaunja är agronom och professor i husdjurens inhyllning och skötsel med inriktning mot idisslare. Hon var

verksam som prodekanus i 2009 års fakultetsledning. Svennersten-Sjaunja efterträder Arvid Uggla som formellt avgick som dekanus den 1 januari 2010.

FOTO: CARL BLOMGREN

Kerstin Svennersten-Sjaunja är ny dekanus vid VH-fakulteten sedan årsskiftet.

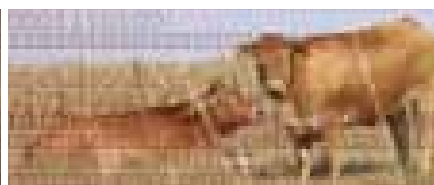
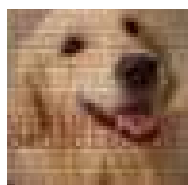
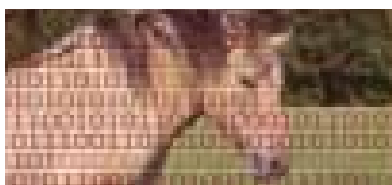
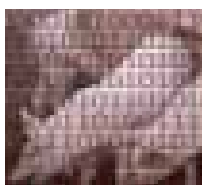
Björn Ekesten, veterinär och professor i klinisk neurofysiologi på institutionen för kliniska vetenskaper, valdes att efterträda Kerstin Svennersten-Sjaunja som prodekanus. ■

24th NKVet Symposium 19. – 20. April 2010, Copenhagen

DATABASES IN VETERINARY MEDICINE

– Validation, harmonisation and application

The Nordic Committee for Veterinary Scientific Cooperation (NKVet) invites you to take part in this unique event bringing together scientists, practitioners and others interested in databases in Veterinary Medicine. The objective with the Symposium is to provide an overview of the most important databases on animal diseases in the Nordic countries.

What should you expect at this event?

Plenary sessions will focus on the possibility of using the databases for different purposes such as animal welfare, food safety and animal health economics. Especially, there will be focus on how we, in the future, can make databases more transparent, by establishing database protocols

to share among users of the databases. In addition, the possibilities of harmonisation of databases will be presented.

Workshops will provide the opportunity to exchange knowledge and best practices on some of the issues.

The participants of the Symposium are encouraged to present posters within related issues. Some oral poster presentations will be included in the program.

All participants must submit completed registration forms which is available on the symposium website www.ddd.dk/nkvet2010. Deadline for registration is February 22, 2010.

Place and time:

MOLTKES PALÆ
Dronningens Tværgade 2
København K, Denmark
19.-20. April 2010.

Further information:

www.ddd.dk/nkvet2010

Contact:

The Danish Veterinary Association
Emdrupvej 28A
2100 København
Phone +45 3871 0888
e-mail: kursus@ddd.dk

Nationellt Centrum för Djurvälfärd

MARGARETA STÉEN, leg veterinär, VMD, docent*

2008 startade SLU ett Nationellt Centrum för Djurvälfärd, för att samla forsknings- och utbildningsverksamhet inom djurskyddsområdet. Centret presenteras här av dess biträdande föreståndare, som också beskriver verksamhetens framtidsplaner.

En erfaren kollega och länsveterinär tog nyligen till orda för djurens väl och ve på Brännpunkt i Svenska Dagbladet och menade att de senaste avslöjandena om vanvården på svingårdar förskräcker och att Sverige behöver en djurombudsman.

Nationellt Centrum för Djurvälfärd hoppas i sin utövning kunna utvecklas till att föra fram djurens talan i ett brett sammanhang.

BAKGRUND

Sveriges lantbruksuniversitet har att samla landets kompetens och samordna verksamhet inom djurskyddsområdet (Budgetpropositionen 2007/08:1). SLU startade därför under 2008–2009 ett

Nationellt Centrum för Djurvälfärd. Centret ska vara samlande kring forsknings- och utbildningsverksamhet inom djurskyddsområdet och omfatta alla djurslag men med betoning på lantbrukets djur och försöksdjur. Regering, riksdag och myndigheter vill också ha tillgång till en samlad expertis inom djurvälfärd och djurskydd att rådfråga. Tillika finns det ett behov av en samlande kraft kring djurskyddsforskning för underlag till djurskyddslagstiftning och föreskrifter.

Att stärka djurvälfärd anser SLU är viktigt i Sveriges satsning på god djurhälsa och bra djurmiljö. I SLUs verksamhetsplan och anslagsfördelning för 2009 sågs att målet för SLU 2012 ska ►

Foto: LOTTA BERG

SCAW ska vara samlande kring forsknings- och utbildningsverksamhet inom djurskyddsområdet med betoning på lantbrukets djur och försöksdjur.

- vara att ha befast sin ledande ställning inom djurskyddsforskning i Sverige och intagit den ledande positionen bland de europeiska universiteten. I satsningen ingår ett nationellt centrum för djurväl-färd, då forskning kring djurskydds-främjande åtgärder för husdjur är viktigt för SLU. SLU ser gärna att man även öppnar samarbete med andra läroanstalter som har framträdande forskning om alternativa metoder till djurförsök. Nationellt Centrum för Djurväl-färd ska därför ta initiativ till att främja kunskaps-baserad forskning och utbildning inom djurväl-färd samt främja en förtroende-full och saklig debatt.

NATIONELLT CENTRUM FÖR DJURVÄLFÄRD

Nationellt Centrum för Djurväl-färd – Swedish Center for Animal Welfare (SCAW) har skapats under det gångna året som ett virtuellt centrum. Centret ska finnas till hands för institutioner och forskargrupper vid SLU och för övriga universitet och högskolor i Sverige, vilka bedriver verksamhet inom området djur-väl-färd och djurskydd i vid bemärkelse. SCAW ska fungera som ett nätverk mellan myndigheter, forskare, organisa-tioner och samhälle, förutom som ett

expertorgan. SCAW kommer i sin utbyggda form att verka som ett nav för forskning, utbildning och information. Den forskning som idag är nära relate-rad till SCAW är t ex den som syftar till att ta fram indikatorer för god djurväl-färd för framför allt produktionsdjuren och det EU-projekt som benämns "Wel-fare Quality".

Organisatoriskt består idag SCAW av en interimistisk styrgrupp, med fram-för allt forskare och personal vid veteri-när- och husdjursfakulteten. Själva verk-samheten drivs av en föreståndare, en biträdande föreståndare, SLUs försöks-djursansvarige och en ansvarig för ut-bildningssamordning.

SAMARBETE

Expertpanel och referensgrupp

För att fungera som en expertplattform för avnämare arbetar SCAW för närva-rande med att knyta interna såväl som externa experter till sig inom ett så brett område som möjligt från husdjur till vilda djur. För att även kunna arbeta på djupet och få en bred förankring gent-emot samhället kommer en referensgrupp med intresseorganisationer, branschföre-trädare och andra att knytas till centret. Referensgruppens uppgift blir då att

lyfta frågor utifrån leden till centrets kansli och experter avseende djurskydd och djurväl-färd för att skapa t ex rele-vanta forskningsprojekt där kunskap saknas. Centret med sina experter ska sedan kunna förmedla kunskap och information tillbaka.

Världsorganisationen för djurhälsa, OIE

Under året har en fruktsam dialog förts med regeringskansliet om att utvidga Sveriges engagemang i djurskydds- och djurväl-färdsfrågor internationellt. Det har resulterat i att SCAW under 2010 kommer att ansöka hos OIE om att bli ett "Collaborating Centre" för att erbjuda OIE svensk forskning och erfarenhet inom djurskydds- och djurväl-färdsom-rådet. I dagsläget finns ett fåtal OIE-djurskyddsrelaterade centra i världen, såsom i Nya Zeeland, Australien och Sydamerika, vart och ett med expertis inom sitt geografiska område. Dessa centra har som sin uppgift att tillhandahålla OIE sin expertis, till gagn för det internationella samfundet. OIEs policy är att skapa internationella, regionala och nationella plattformar för att stödja och finansiera vetenskaplig, diagnostisk aktivitet och samtidigt stärka djurskydd och djurhälsa.

EU-projektet "Welfare Quality"

SCAW har som tidigare nämnts nära kontakt med det europeiska projektet "Welfare Quality", framför allt genom projektets koordinator Harry Blokhuis som ingår i SCAWs styrgrupp och som har SLU som sitt hemmauniversitet. Harry Blokhuis var en av initiativtagarna till ett svenskt centrum för djurväl-färd.

European network of reference centres

Harry Blokhuis och hans kolleger har efter avslutat och avrapporterat "Welfare Quality" planer på att vidmakthålla sitt forskarteam som en grund för fortsatt utveckling av djurväl-färden i Europa.

Europeiska kommissionen har i en rapport som nyligen publicerats föresla-git ett "European Network of Reference Centres for Animal Protection and Welfare". SLU har till kommissionen svarat på detta med ett "Letter of Intent" för att visa SLUs vilja att härbärgera ett europeiskt centrum intill dess att kom-

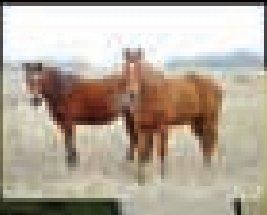
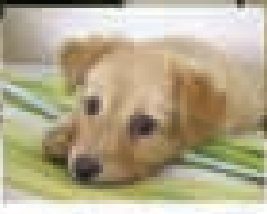
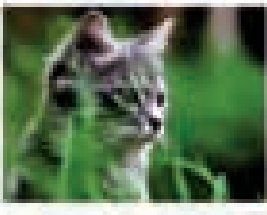
**Snabba och tillförlitliga provsvar
med hjälp av högklassig analysteknik!**

- Veterinärmedicinskt kliniskt laboratorium
- Analystrategier för smådjur och stor djur
- 25 års erfarenhet i branschen
- Snabba svar, öppen telefonservice och rimliga priser
- Över 800 kunder i hela Skandinavien

CaniLab-EquiLab

Besök oss • 200 87 Halmstad • www.canilab.se • info@canilab.se • Tel: 035-328140

SLU har skrivit ett "Letter of Intent" till EU-kommissionen för att visa SLUs vilja att härbärgera ett europeiskt djurskyddscentrum tills kommissionen beslutat i vilket land det ska ligga.

missionen beslutat i vilket land det ska ligga. SLU har i sitt brev hänvisat till att Sverige har ett nationellt centrum för djurvelfärd och att SLU varit plattformen för det europeiska projektet "Welfare Quality".

Länsstyrelserna

Under 2009 har SCAW haft kontakt med länsstyrelserna och ser dessa som en naturlig kontrapart vad avser den uppdrags- och vidareutbildning som SCAW framgent kommer att erbjuda djurskyddshandläggare, länsveterinärer, jurister och byggnadskonsulenter. SCAW har planer på att återuppliva de SLU-kurser som tidigare erbjöds dessa kategorier, dock i nytt format. Som det planeras idag kommer dessa utbildningar att ges webbaserade (på en webbplats som är under uppbyggnad), med enstaka fysiska träffar. SCAW har lyssnat på länsstyrelserna

och deras önskemål om att effektivisera tiden och kostnaden för utbildningarna och deras önskan om att samtidigt kunna erbjuda samtliga kategorier involverade i länsstyrelsens djurskyddsarbete en möjlighet att studera tillsammans.

Workshops och seminarier

I framtiden kommer SCAW att arbeta med angelägna frågor i samarbete med experter och grupper i återkommande workshops eller andra typer av seminarier. I november höll SCAW tillsammans med SLUs Grimsö viltforskningsstation en workshop under tre dagar kring hanteringen av vilda djur som försöksdjur. Workshopen avhandlade bland annat regler och lagar för försöksdjursrelaterad viltforskning. Sammankomsten visade sig uppskattad och samlade nordiska viltforskare ur alla kategorier för att diskutera immobilisering, djurskydd och vilda

djurs välfärd vid hantering och övervakning.

Övriga

SCAW kommer att arbeta nära riksdag, regering, Jordbruksverket, andra myndigheter, universitet och högskolor likaväl som med Sveriges Veterinärförbunds djurskyddskommitté, andra centrumbildningar, intresseorganisationer och allmänhet för att uppfylla de uppdrag SCAW har fått att förvalta.

För att komma i kontakt med Nationellt Centrum för Djurvelfärd kan du kontakta Mats Sjöquist, Margareta Stéen, Katarina Cvek och Lotta Berg, enklast över SLUs växel 018-67 10 00.

MARGARETA STÉEN, leg veterinär, VMD, docent, bitr föreståndare, Nationellt Centrum för Djurvelfärd, SLU, Travvägen 10 D, 750 07 Uppsala.

Resultat vid Sveriges Veterinärförbunds val 2009

Under perioden 6–20 november 2009 pågick direktval till SVFs styrelse, SVS-ledningen och SVF-fullmäktige för mandatperioden 2010–2011. Artikeln redovisar resultatet av valet.

ANTAL RÖSTANDE

Av 2 280 röstberättigade medlemmar röstade totalt 542 personer (23,4 %), varav 117 veterinärstuderande med röst-rätt enbart i fullmäktigevalet. 534 personer avgav sina röster elektroniskt och 8 poströstade.

VALNÄMND

Valnämnden, utsedd av fullmäktige, bestod av Lars Garmer (sammankallande) och Cecilia Hässler Pettersson (ordinarie ledamot) och Åsa Wolf (suppleant). Post-rösterna räknades manuellt.

MANDATPERIOD

Valet avser mandatperioden 2010–2011.

Vice ordförandeposten i förbundet har satts till ett år (2010) för att komma tillbaka till saxade perioder för ordförande och vice ordförandeposten enligt valberedningens beslut. Varje år väljs endast hälften av fullmäktigeledamöterna för att säkra kontinuiteten i fullmäktigeförsamlingen. De 15 kandidater som får flest röster blir ordinarie fullmäktigeledamöter. De följande kandidaterna utgör ersättare i fullmäktige och ska kallas i ordning efter fallande röstetal. Därutöver finns lika många fullmäktigedelegater som utsågs i förra årets val och som alltså 2010 är inne på det sista året i sina mandatperioder.

VALRESULTAT

Ordförande i Sveriges Veterinärförbund

Evamari Lewin

Vice ordförande i Sveriges Veterinärförbund

Anders Forslid (2010)

Ordförande i Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap

Per Jonsson

Ledamöter i förbundsstyrelsen

Karin Lundborg

Per Michanek

Elöd Szanto

Fullmäktigeledamöter

15 ordinarie ledamöter med två års mandatperiod

Magnus Algotsson

Robert D Cikota

Kajsa Gustavsson

Johan Hellander

Elisabeth Hernblad Tervell

Henrik Holst

Carl Hård af Segerstad

Torsten Jakobsson

Gunnar Johansson

Lars-Gösta Larsson

Helen Loor

Toril Melangen

Ann-Charlotte Möller

Maria Nöremark

Margareta Tervell

Ersättare i nedanstående ordning med två års mandatperiod

Per Bransell

Therese Edström

Susanna Hultberg

Anna Bäckvall

Hanna Eriksson

Eleonor Fredler

André Rowe

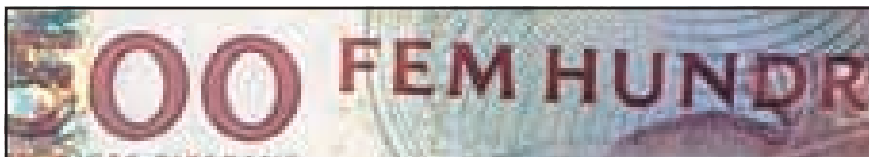
Björn Lindevall

Zoltan Dobolyi

Charlotta Övermo Enerud

Sven Olof Lindblom

Jolanta Sundqvist

**Du har väl inte glömt att fylla i
LÖNEENKÄTEN?**

En bra lönestatistik ger ett bättre underlag för lönerådgivning och kan bidra till högre löner. Därför blir vi glada om du så snart som möjligt svarar på enkäten, som du tidigare har fått per post och via mail.

En uppdaterad antibiotikapolicy för hund- och kattsjukvård

Bifogat detta nummer av Svensk Veterinärtidning ligger veterinärförbundets uppdaterade antibiotikapolity för hund- och kattsjukvård. Policyn är en uppföljning av ett initiativärende inom SVS från 2002, och presenteras här av arbetsgruppen som tagit fram den uppdaterade texten. Policyn finns också att ladda ner i pdf-format på veterinärförbundets hemsida www.svf.se

Den första antibiotikapolityn för hund- och kattsjukvård antogs i oktober 2002. En del av uppdraget att ta fram en policy var även att göra en uppdatering då ny kunskap eller insikter hade tillkommit.

En bidragande orsak till att en uppdatering blev aktuell var bland annat påvisandet av meticillinresistenta stafylokocker (MRSA) hos hund i Sverige under 2006. Sedan hösten 2008 har arbetet med en uppdatering av policyn pågått och den slutfördes hösten 2009. En presentation av den uppdaterade antibiotikapolityn gjordes under Veterinärkongressen 2009.

Policyn är tänkt att användas som en vägledning vid val av hantering och

behandling. Ibland kan "förstahandsval" vara att avstå från behandling, eller att välja annan behandling än antibiotika. Policyn är skriven utifrån svenska förhållanden och synsätt. Det innebär att jämfört med internationell veterinärmedicinsk litteratur är innehållet i policyn i vissa fall mer restriktivt vad gäller användning av antibiotika.

KRITERIER FÖR ANTIBIOTIKABEHANDLING

Enligt SVF/SVS generella antibiotikapolity är antibiotikabehandling i normalfallet endast motiverad om båda dessa punkter uppfylls:

- När en bakteriell infektion föreligger (eller på goda grunder misstänks föreligga).
- När infektionen sannolikt inte avläker utan antibiotikabehandling.

Det är god veterinärmedicinsk sed att följa de generella principer som policyn bygger på. Antibiotikapolityn är tänkt att användas både av kliniskt verksamma veterinärer och i undervisningssyfte.

ARBETSGRUPPENS SAMMAN- SÄTTNING

Deltagare i arbetsgruppen för uppdatering av antibiotikapolity för hund och katt har varit följande personer:

Kerstin Bergvall, leg veterinär, specialistkompetens i sjukdomar hos hund och katt, specialistkompetens i dermatologi, hund och katt, Dipl ECVD.

Christina Greko, leg veterinär, VMD.

Jessica Ingman, leg veterinär, specialistkompetens i sjukdomar hos hund och katt.

Carina Ingvast Larsson, leg veterinär, VMD, docent, Dipl ECVPT.

Tina Mannerfelt, leg veterinär, specialistkompetens i sjukdomar hos hund och katt, specialistkompetens i odontologi, hund och katt.

Kristina Odensvik, leg apotekare, Dr farm vet, docent.

Lena Pelander, leg veterinär.

Lennart Sjöström, leg veterinär, specialistkompetens i kirurgi, hund och katt, Dipl ECVS.

Bodil Ström Holst, leg veterinär, VMD, docent, specialistkompetens i reproduktion, hund och katt, Dipl ECAR.

Agneta Weidman, leg veterinär, specialistkompetens i sjukdomar hos hund och katt.

Margareta Wellander, leg veterinär, specialistkompetens i sjukdomar hos hund och katt.

Arbetsgruppen vill tacka de arbetsgivare som bidragit med tid för arbete med policyn. Tack också till de kolleger som bidragit med synpunkter och faktaunderlag.

För arbetsgruppen antibiotikapolity för hund- och kattsjukvård,
MARGARETA WELLANDER,
sammankallande

Portabelt ultraljud

Tringa Linear (Esaote Pie Medical, köpt av Kruuse). Lämpligt för bl a dräktighetsundersökning nöt och häst. I nyskick, använt 2–3 gånger. Kompletterat med tillbehör.

Säljes till högstbjudande på grund av nytt arbete. Sara, 070-3004298, sara.nilsson@lm.lrf.se (Skåne)

Griskrisen avslöjar bristande statligt engagemang

Med anledning av griskrisen i slutet av förra året, ifrågasätter insändaren den offentliga djurskyddskontrollen.

Det finns t ex idag ingen föreskriftsreglering då det gäller hur ofta rutinkontroller ska ske. Staten förväntar sig att frivilliga kontrollåtgärder nu ska sättas in, samtidigt som bara fem procent av de statliga myndigheterna använder godkända kriterier för djurskydd vid livsmedelsupphandlingar.

En griskris har dragit fram över Sverige. Oberoende av vad man tycker om de metoder som använts har Djurrättsalliansens kampanj "Ett liv som gris" medfört en omfattande debatt om djurskyddet i Sverige.

Det är en nödvändig debatt. Trots att vi har en djurskyddslag som är bland världens bästa fungerar den offentliga kontrollen av djurskyddet dåligt. Den fungerade dåligt när den låg på kommunal nivå, och den fungerar fortfarande dåligt, men nu i länsstyrelsens regi. Både under den kommunala tiden och idag har verksamheten för lite resurser för att kunna bedriva en kompetent och ändamålsenlig tillsyn. Griskrisen har inte ändrat på detta faktum. Den omfördelning av resurser utifrån länens djurantal

Foto: DJURRÄTTSALLIANSEN

Oberoende av vad man tycker om de metoder som använts har Djurrättsalliansens kampanj "Ett liv som gris" medfört en omfattande debatt om djurskyddet i Sverige.

som sker till 2010 var planerad redan innan Djurrättsalliansens aktion. Det är dessutom bara en fråga om omfördelning mellan länsstyrelserna och inga nya resurser skjuts till.

OTILLRÄCKLIG OFFENTLIG KONTROLL

Det finns ingen föreskriftsreglering då det gäller hur ofta kontroll ska ske. Tidigare fanns ett allmänt råd om inspektion vart tredje år. Detta uppnås inte idag, och även om så vore fallet säger det sig självt att en kontroll vart tredje år inte kommer fånga upp de klassiska vanvårdsfallen där det ofta finns en social tragedi i bakgrunden.

Efter omorganisationen till länsstyrelsen ska kontroll göras i enlighet med en riskvärdering till vilken det ännu inte finns någon vägledning från Jordbruksverket. Det finns exempel på grisföretagare som på 25 år har fått tre tillsynsbesök.

Men även med en väl utbyggd kontrollapparat kommer fall med dåligt djurskydd att kunna slinka igenom. Jag tror inte att den offentliga rutinkontrollen kommer att kunna vara den instans som garanterar att djurhållningen i varje situation lever upp till lagstiftningens krav. Men den offentliga kontrollen måste vara på en sådan nivå samt ha tillräcklig kompetens och stringens så att ➤

- de kompletterande systemen fullt ut kan bidra till ett gott djurskydd. Så upplever jag inte att situationen är idag.

VETERINÄRERNAS ROLL

I efterdyningarna av Djurrättsalliansens aktion har debatten också handlat om veterinärernas roll, och då särskilt veterinärer verksamma inom näringen. Själv tillhör jag denna kategori, även om jag snarare är att betrakta som en "byråkrat-veterinär" och inte gör gårdsbesök inom ramen för den officiella hälsokontrollen av svin. Men jag har kolleger som gör gårdsbesök, och i de fall man har stött på djurskyddsproblem har man också agerat. När djurskyddsinspektör har kontaktats har det tyvärr ibland hänt att veterinären inte fått stöd från det offentliga. Det sänder ut helt felaktiga signaler till en veterinär som tar sin anmälningsplikt på allvar. Hur ska en veterinär efter en sådan erfarenhet kunna bygga upp

en konstruktiv dialog med den aktuella djurägaren för att korrigera de problem som den offentliga kontrollen inte såg?

Vi har alla erfarenheter av att olika parter gör olika bedömningar av djurskyddslagstiftningen. Jag kan leva med att näringen och djurrättsorganisationer har olika syn på vad bestämmelserna i lagstiftningen rent konkret innebär. Men jag har ingen förståelse för att det inom den offentliga djurskyddskontrollen inte finns en kalibrerad syn på vad de mer eller mindre tydliga paragraferna i vår lagstiftning säger. Hur ska de som har att följa lagen då veta vad som gäller? Så länge det är frågan om bäspallsmått är det relativt enkelt. Men vad är egentligen innebörden av tillräckligt med strö för att tillfredsställa grisens behov av komfort och sysselsättning? Och hur kan system som näppeligen är byggda för att möjliggöra för en sådan strögiva godkännas vid förprovningen?

DUBBELMORAL HOS STATEN

Grisnäringen, som är den part som i detta sammanhang ska kontrolleras, lever i en ekonomiskt slimmad verklighet. För några år sedan visade Lantbruksbarometern att den lön som en grisbonde kan plocka ut ligger på 19 kr per timme. Under 2009 har mina djurhälsoveterinärskolleger sett slaktsvinsgårdar som har valt att inte sätta in nya smågrisar, eftersom det för vissa blir mindre tapp av att låta stallet stå tomt än att bedriva verksamheten. Samtidigt ökar importen av griskött (där djurskyddsstandarden ligger långt under den svenska), och många är de bönder som känner sig svikna av såväl konsumenter som det offentliga. Och här är staten absolut sämst i ligan. Enligt en undersökning som Miljöstylningsrådet gjorde under 2009 använder endast fem procent av de statliga myndigheterna Miljöstylningsrådets kriterier (vilket innebär att

Ha alltid en reträttväg
**när du arbetar med
lösgående djur**

Arbete med djur kan innebära stora risker. Därför började de nya arbetsmiljöföreskrifterna **Arbete med djur, AFS 2008:17**, att gälla den 1 juli 2009. Reglerna gäller för arbete med alla typer av djur, och förutom krav på reträttväg innehåller de också krav på bland annat förflyttning och behandling.

På www.av.se/teman/djur hittar du reglerna och mer information.
Där kan du också ladda hem eller beställa vår broschyr *Arbeta säkert med djur*.

Vår vision: alla vill och kan skapa en bra arbetsmiljö

Hur ska de som har att följa lagen veta vad som gäller? Vad är egentligen innebörden av tillräckligt med strö för att tillfredsställa grisens behov av komfort och sysselsättning?

djurskyddskrav ställs) vid livsmedelsupphandlingar. Dubbelmoralen är slående hos staten, som via länsstyrelserna har att kontrollera djurskyddet. Vilken signal ger det om djurskyddets betydelse till den redan hårt pressade grisföretagaren?

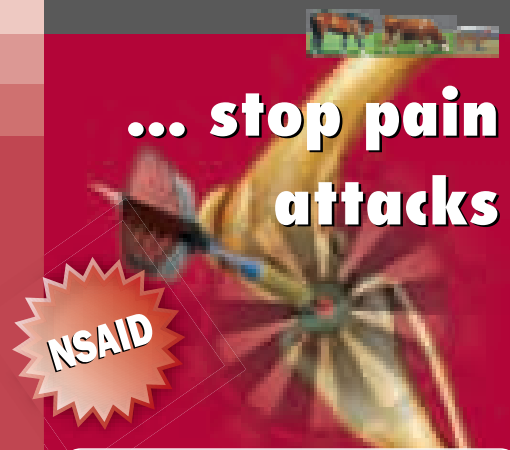
CIVILKURAGE OCH KOMPETENS

Djurrättsalliansens aktion har inte lett till några förstärkningar när det gäller den offentliga kontrollen. Däremot har näringen trätt in, och en tredjepartscertifiering är på gång. Detta är fullt logiskt när den offentliga kontrollen är svag. Det som skett visar med stor tydlighet att den som har mest att förlora på förtroendebrist hos konsumenterna är alla seriösa bönder. Men det nya certifieringssystemet är inte gratis. Det måste antingen finansieras via ökade priser gentemot konsument, eller med skattemedel, t ex via landsbygdsprogrammet.

I framtiden kommer ett ännu större ansvar att vila på veterinärkåren när det gäller upprätthållandet av ett gott djurskydd. En djurskyddsdeklaration ska fyllas i vid varje besättningsbesök hos djurhållare med delegerad (villkorad) behandling. Det är viktigt att betona att denna är ett komplement till den ordinarie kontrollen och inte en ersättning. Men den kommer att tvinga Jordbruks-

verket att tydliggöra var lagstiftningsnivån ligger på för varje punkt i deklarationen, vilket är positivt. Från första januari 2010 har också den veterinära anmälningsplikten förändrats så att den möjlighet till dialog och rättelse som tidigare fanns har försvunnit. Detta är tyvärr en trend i samhället i stort – där man frångår dialogen som verktyg och istället direkt tar in juridiken och paragraferna. Jag är inte alls säker på att djuren blir vinnare i ett sådant samhälle. Vad djuren och djurhållaren behöver är veterinärer som både har civilkurage att lyfta frågeställningar som innebär kritik av den djurhållning man ser, och den kompetens som behövs för att kunna föreslå vilka åtgärder som krävs för förbättringar. Men för att veterinärerna ska kunna axla den rollen krävs både en näring som har full insikt i att de som slirar på lagen är näringens värsta fiende och en offentlig kontroll som är kompetent och backar upp den veterinära bedömningen. Näringen är på god väg när det gäller detta – men hur är det egentligen med den offentliga kontrollen?

JENNY LUNDSTRÖM
leg veterinär,
anställd av näringen,
engagerad i djurskyddsfrågor

... stop pain attacks

häst nötkreatur svin

**Effektiv
behandling
till lågt pris!**

**0 dygn
mjölkkarens**

För ytterligare information: www.fass.se

Vétoquinol
Signe de passion

Vetoquinol Scandinavia
Box 9 · 265 21 Åstorp
Tel. 042-676 03 · Fax 042-676 04

Den svenska grisnäringen står inför en omprövning

Grisdebatten från december förra året har föranlett Bo Algers vid SLU i Skara att reflektera

över svensk grisuppfödning. Oavsett vad Djurrättsalliansen kunnat påvisa står den svenska grisnäringen nu inför en omprövning, skriver han. Den enda rimliga vägen att gå är att verka för en djurhållning som står i överensstämmelse med samhälleliga krav.

Djurrättsalliansens avslöjanden om tillståndet i hundra svenska grisbesättningar leder till eftertanke om hur det verkligen står till med svensk grisuppfödning. Företrädare för grisbönderna menar att detta är beklagliga undantag och att bilder och motivval vinklats för att ge en så negativ bild som möjligt. Visst kan det vara så. Djurrättsalliansen må ha en annan agenda syftande till att vi ska sluta äta djur. Skulle man göra ett föranmält besök och välja sina motiv och bildvinklar för att framhäva hur bra djuren har det så skulle det sannolikt se väldigt tilltalande ut i många av de av Djurrättsalliansen besökta besättningarna. Men deras bilder och filmer kan man för den skull inte bortse ifrån.

Rapporterna sträcker sig från ren vanvård, där uppenbarligen sedan länge döda djur äts av andra grisar – ett bevis på en så bristande professionalism från de ansvariga – till brist eller frånvaro av

FOTO: DJURRÄTTSALLIANSEN

Djurrättsalliansens rapporter sträcker sig från ren vanvård, där uppenbarligen sedan länge döda djur äts av andra, till brist eller frånvaro av halm eller annat strömedel.

halm eller annat strömedel. Det förra handlar om att vissa människor inte har den kompetens – eller tar det ansvar som krävs för att ha djur i sin vård. Det senare – bristen på halm – kan kanske ses som ett lindrigare fel men det är det inte. Grisar är djur som av evolutionen utrustats med en stark motivation för att undersöka och manipulera sin omgivning. Tack vare dessa beteenden kan grisen anpassa sig till många olika biotoper och mycket riktigt så förekommer vildsvin på stora delar av vår jord. Våra tamsvin har visat sig ha samma starka motivation för att böka som vildsvinen.

Men får inte grisen utlopp för dessa beteenden så uppstår lätt stress och beteendestörningar. En sådan är svansbitning. Den frustrerade grisen finner inget annat manipulerbart material i sin betongbox än svansen på en annan gris. Med svansbitning följer inte bara smärta hos den bitna grisen utan också risk för bölder inne i kroppen som ett resultat av att bakterier infekterar såret. Det utgör även en livsmedelshygienisk risk.

GRISARS BEHOV AV STRÖ

Den 17 november anordnade EU-kommissionen en workshop om välfärd hos

Strö (t ex halm) ges inte i de flesta besättningar i EU. Många av dessa besättningar är inte ens byggda för att strö ska kunna ges.

grisar och vid denna påpekades att många grisuppfödare i EU inte vidtar tillräckliga åtgärder för att förhindra svansbitning. EUs regelverk säger att man får kupera svansar på nyfödda grisar för att förebygga svansbitning om man vidtagit andra relevanta åtgärder för att förhindra svansbitning. Svensk djurskyddslag medger inte svanskupering som lösning på problem med dålig djurmiljö. Forskarvärlden är enig om att tilldelning av lämpligt strömedel till grisar är en nödvändig sådan åtgärd. Det framgår inte minst av de rapporter om grisvälfärd som EUs livsmedelsmyndighet EFSA publicerat under de senaste åren. Men strö (t ex halm) ges inte i de flesta besättningar i EU. Många av dessa besättningar är inte ens byggda för att strö ska kunna ges. Därför diskuteras nu i EU att de bidrag som ges till grisuppfödare inte ska betalas ut om de inte kan visa att de ger sina grisar strö eller liknande. Vissa menar att det är svårt att ge halm därför att de sätter igen utgödslingssystemen. Men eftersom grisars behov av halm eller liknande strö har varit känt i generationer och forskningen kunnat verifiera detta sedan flera decennier visar bara förekomsten av sådana problem att de som rådgivit, konstruerat

eller byggt felaktiga gödselhanterings-system helt enkelt inte brytt sig om eller förstätt vikten av att möta grisars biologiska krav.

Fixeringen av suggor som Djurrättsalliansen också konstaterade i flera

besättningar är sedan länge förbjuden i Sverige. Suggorna stod instängda i burar i vilka de inte kan vända sig om. Skälet till att man velat fixera suggor är att man lättare kan hantera suggor och nyfödda smågrisar. Smågrisarna ska injiceras med järntillskott och kastreras. Suggor med goda modersegenskaper försvarar gärna sina nyfödda vilket gör det vanskligt och tidsödande att sköta djuren och göra rent. När så fixeringen uppfanns kom också argumentet att med fixerade suggor så lägger inte suggorna sig på sina små och kväver dem. De företag som svetsade ihop grisburar presenterade studier som påstods visa att smågrisöverlevnaden ökar med fixering och bonden får fler smågrisar per sugga. Detta har inte kunnat verifieras i vetenskapliga studier men myten om fixeringens betydelse för smågrisöverlevnaden växte sig stark påhejad av de företag som svetsar grisburar. I EFSA:s rapport om djurvälfärd hos suggor och smågrisar konstateras att smågrisöverlevnaden är likvärdig oavsett fixering.

KRYPHÅL I LAGEN OM FIXERING

Varför ska man då inte fixera suggor? Grisar är unika klövbärande hovdjur i det avseendet att de bygger bon när de ➤

Om de får möjlighet ägnar sig suggor åt att leta upp en lämplig boplaten bit ifrån flocken av andra grisar. I detta bo föder sedan suggan sina smågrisar.

De som kanske drabbas mest oräddt av den senaste tidens uppmärksamhet av dålig grisuppfödning är de många lantbrukare som gör sitt arbete bra och med hög kvalitet.

- ska föda sin avkomma. Om de får möjlighet ägnar sig suggor åt att leta upp en lämplig boplatz en bit ifrån flocken av andra grisar, skyddad från vind och

Spara tid och pengar med välslipade verktyg!

Slipning saxar och skär 70:-

Oster A5 & skär - 1392:-
Köp nu! Bonus värda 205:-

Ange annons!

www.lyckliga.nu

Lyckliga Fåret Skärsliperi
Prästavägen 254, 263 91 Höganäs
042-722 83

nederbörd. Där bökar de en grop som de klär längs kanterna med grenar och annat grövre material de hittar i naturen. Sedan fylls boet med mjukt gräs och annat växtmaterial. I detta bo föder sedan suggan sina smågrisar och där är de skyddade från kyla. Även våra moderna suggor som under många generationer avlats för hög produktion och till och med stått fixerade i bur under flera förlossningar uppvisar samma beteende. Om de förses med rikliga mängder halm i en box tillräckligt stor för att de ska kunna röra sig ordentligt så bygger de fungerande bon.

Men motivationen för att bygga bo styrs av hormoner som frisätts oavsett om suggan är ute i naturen eller om hon står i en bur i en kal betongbox. Får hon inte utlopp för sitt bobyggnadsbeteende frisätts stresshormoner och sjukligheten

ökar, förlossningstiderna förlängs och hennes digivning störs. Därför har vi i Sverige en föreskrift som säger att suggor ska hållas lösgräande också vid förlossningen. Men här medges i princip två undantag. Enstaka suggor kan drabbas av "grisningshysteri", de biter ihjäl sin avkomma. Skulle en sugga drabbas av detta så får man fixera henne under någon eller ett par dagar. Detta "kryphål" i lagen har av ett flertal smågrisproducenter missstolkats och utnyttjats till att fixera sina suggor också inför förlossningen när suggorna egentligen skulle bygga bo. Flera av dessa har byggt trånga grisningsboxar som möjligen uppfyller lagens minimimått men där suggan inte kan röra sig på ett bra sätt. Fixering är ett billigare sätt att lösa problemet än att bygga om hela inredningen och därmed få plats med färre suggor. Det andra till-

fället när man får fixera sugor är när skötselåtgärder vidtas. Man kan således stänga in suggorna under ett par timmar medan man går och gör rent i boxarna och sköter och ser till grisarna. Detta kan för en del djurhållare underlätta en bra skötsel.

ALLA MÅSTE TA ANSVAR

Oavsett vad Djurrättsalliansen egentligen kunnat påvisa står den svenska grisnäringen nu inför en omprövning. Den enda rimliga vägen att gå är att verka för en djurhållning som står i överensstämmelse med samhälleliga krav. Den måste harmoniera med de biologiska krav som grishållning medför och den måste vara uppvisningsbar, dvs acceptabel för medborgarna. Men det är inte bara djurhållarna som måste ifrågasättas i detta sammanhang. Vi konsumenter måste också ompröva vårt förhållningssätt till djurhållningen. Om vi upprörs och ställer höga krav på grisuppfödningen – kan vi då samtidigt utan att blinka stoppa i oss skinka från djur som fötts upp under sämre förhållanden?

Våra politiker måste också ta sitt ansvar. Om de genomför en sträng lagstiftning som uttrycker för medborgarnas syn – hur kan de då samtidigt medverka till upphandling av kött från grisar som aldrig får halm, vars svansar regelbundet kuperas och där suggorna står i burar dygnet runt vecka ut och vecka in? Detta för att serveras på våra skolor och sjukhus.

Vilket ansvar har handeln? Finns det någon gräns för vilket lidande man kan utsätta djur för eller tycker ICA, COOP och Willys att det är OK att tjäna pengar också på djur som utsätts för det som de allra flesta skulle kalla onödigt lidande? Det vore väldigt intressant att höra från dem om deras ambitioner att tjäna pengar känner någon sådan gräns.

SERIÖSA UPPFÖDARE DRABBAS

De som kanske drabbas mest orättvist av den senaste tidens uppmärksamhet av dålig grisuppfödning är de många lantbrukare som gör sitt arbete bra och med hög kvalitet. De, som borde få vara föredömen för sina kolleger och som, kan man tycka, borde få extra betalt för att deras djur har det så bra. Men de ham-

nar också i den stora massa som heter "svenskt". Deras julsinkor syns inte på något speciellt sätt i köttdiskarna. Men deras gårdar används gärna i reklamen.

EU har finansierat ett omfattande forskningsprojekt som med hjälp av Europas, men också andra, ledande forskargrupper har utvecklat ett bedömnings-system av djurväl-färden på gårdar och på slakterier. Projektet, Welfare Quality, presenterades i oktober vid en EU-konferens som det svenska ordförandeskapet stod som värd för. Man redovisade ett bedömnings-system som kan utföras av en oberoende part och som kan fungera rättvist inom hela EU. Ett frivilligsystem som likt EuroNCAPS trafiksäkerhetstester av bilar kan användas såväl för att ge djuruppfödarna information om vilka förbättringar de kan göra i sin djurhållning som att ge handel och konsumenter information om graden av djur-

väl-färd ovanför den miniminivå som lagstiftningen stadgar. Med ett sådant märkningssystem skulle de julsinkor som kommer från duktiga djuruppfödare synas klart i köttdiskarna. När EU i dagarna ska utvärdera sitt program för att förbättra djurväl-färden och kommissionen nu bjuder in till diskussioner om fortsatta satsningar borde inrättandet av ett oberoende institut som mäter djurväl-färden vara högsta prioritet. Man diskuterar också en frivillig djurväl-färds-märkning. Pengarna till detta kan tas från andra lantbrukssubventioner. Detta gagnar djuren, det gagnar de duktiga djuruppfödarna och det gagnar konsumenterna.

BO ALGERS

*professor i husdjurshygien,
till 2009 ledamot av EFSA:s expert-
kommitté för djurhälsa och djurväl-färd*

Från den 1 januari 2010 har
Agria nya försäkringsvillkor
för hästar, smådjur och favoriter.
Mer information hittar du på
agria.se/nyheter.

Agria
Djurförsäkring

Agria Djurförsäkring är länsförsäkringsgruppens
specialistbolag för djur- och grödaförsäkring.

III noterat

Djurskyddsdeklarationer obligatoriska i mars

III Jordbruksverket planerar att i svensk grisproduktion komplettera systemet för villkorad läkemedelsanvändning med veterinära djurskyddsdeklarationer. Ett intensivt arbete pågår med att ta fram förslag till nya föreskrifter och med att utforma arbetssätt och vägledningar för veterinärerna, skrev verket i ett pressmeddelande den 21 december. Systemet med djurskyddsdeklarationer planeras bli obligatoriskt i mars 2010.

Det är djurägarna som är huvudansvariga för djurskyddet i besättningarna och djurskyddsdeklarationerna är tänkta som ett komplement till näringarnas och samhällets samlade djurskyddsarbete. Veterinärerna har i dag en skyldighet enligt lagstiftningen att besöka en besättning med villkorad läkemedelsanvändning normalt minst var femte vecka för hälso-genomgång. Veterinärerna får i djurskyddsdeklarationerna ett verktyg att mer systematiskt bedöma djurskyddet och samtidigt kunna dokumentera de iakttagelser de gör. Deklarationen blir en del i det förebyggande arbetet för att säkra att grundläggande djurskyddsregler efter-

levs, t ex tillräcklig tillgång till strö, hantering av sjuka eller skadade djur och att fixering av sugor inte sker. Om det förekommer brister i djurskyddet och djurmiljön ska veterinären omedelbart dra in den villkorade läkemedelsanvändningen och meddela länsstyrelserna. Länsstyrelsen kan i sin tur använda underlaget från djurskyddsdeklarationerna i sitt riskbaserade kontrollarbete för att prioritera var kontroll ska ske. ■

Nyinstiftat pris för veterinär kattforskning

III I år delas för första gången priset Kattguld ut till en veterinär, djursjukvårdare eller forskare som gjort goda insatser för att förbättra katters hälsa och välbefinnande. Det är tidningen Kattliv som under tolv år har delat ut ett pris till eldsjälarna som framför allt arbetat med att omplacera hemlösa katter. Nu höjs prissumman till 25 000 kronor och samtidigt delas priset i två delar, en till veterinärmedicinsk forskning och en till person eller personer som kämpat för att minska problemen med hemlösa katter.

Kandidater till priserna nomineras av Kattlivs läsare och av allmänheten, och priset delas ut under hösten 2010. För att nominera pristagare till Kattguld går man in på hemsidan www.kattliv.com

och fyller i en elektronisk nomineringsblankett. Juryn måste ha nomineringen före den 1 maj 2010 för att den ska beaktas. ■

Världens vackraste ord: i morgon.

Skänk enkelt på cancerfonden.se
eller sätt in ditt bidrag på
Plusgiro 90 1986-0

*Vi tänker besegra cancer.
Vill du vara med?*

020-59 59 59

 Cancerfonden

Kompendium VETERINÄRKONGRESSEN 2009

Kompendium, inklusive CD-skiva, med föredrag från 2009 års Veterinärkongress kan beställas från veterinärförbundets kansli.

Kompendiet kostar 520 kronor (inkl porto och moms) vid insättning på Sveriges Veterinärförbunds plusgiro 83 80-8. Ange på talongen "Kompendium 2009".

Beställning kan även ske per telefon 08-545 558 20 eller per e-post office@svf.se mot faktura.

Replik till Ragnvi Ekström Kjellin

Okunskap skapar misstro

Ragnvi Ekström Kjellin publicerade i SVT nr 14/09 en debattartikel där hon ifrågasätter den vetenskapliga grunden i kiropraktik, även inom det veterinärmedicinska området. Följande insändare är veterinär och veterinärkiropraktor, och har en annan uppfattning om kiropraktikens effekt och vetenskapliga förankring.

replik

Först och främst hade det varit intressant att känna till orsaken till din personliga vendetta mot kiropraktik. Det är alltid sunt med debatt, men din ensidiga tillgång till ämnet präglas av felaktiga slutsatser, missförstånd och primitiva uppfattningar av nervsystemet och dess mediatorer. 59 procent av dina referenser relaterar till det engelska rättssystemet, tolv procent är böcker du har läst och 29 procent är felaktiga diskussioner och undersökningar, som inte handlar om kiropraktikens egentliga tekniker och indikationer. Sammanlagt 100 procent irrelevant och ett mycket bristfälligt underlag att smutskasta en hel profession på.

Det finns avhoppade läkare som har sin åsikt om läkarkåren, men det är inte det samma som att de som är kvar i sitt yrke är en flock hjärntvättade idioter. Däremot finns det läkare som även är utbildade kiropraktorer. I Danmark är kiropraktorutbildningen en sexårig uni-

Hästen Isaac efter kiropraktisk behandling, tillsammans med djurägaren och författaren som behandlat hästen. Behandlarens storlek pekar på att kiropraktik inte handlar om våldsam kraftpåverkan utan teknik. "Isaac har gått från klarhet till klarhet och blivit kvitt sina ryggbesvär" skrev Sydsvenskan den 20 juli 2008 efter hästens seger i Falsterbo Grand Prix. Bilden publicerad med tillstånd av djurägaren.

versitetsutbildning, mycket lik en läkarutbildning, dock med huvudinriktning på biomekanik. Liknande förhåller det sig bland annat i England, USA, Kanada och Nya Zeeland.

Det är naivt att tro att alla behand-

lingar som utförs inom veterinär- och humanmedicin har bevisats i dubbelblindtest. Många vedertagna behandlingar grundar sig i observationer, erfarenheter och kunskaper om bland annat patologi, anatomi och farmakologi. För ➤

- vissa behandlingsmetoder skulle det vara direkt löjligt och till och med oetiskt att kräva bevis med t ex dubbelblindtest, och andra har vi med nya tekniska tillgångar kunna hittat förklaringar på.

KIROPRAKTIK ÄR INTE FLUMMIG RELIGION

De kiropraktiska teorierna och behandlingsmetoderna är baserade på allmänna kunskaper om anatomi, biomekanik, funktionell neurologi, neurofysiologi och är ganska logiska.

Kiropraktik handlar *inte* om att behandla leder som är subluserade i strikt klinisk mening. Kiropraktik arbetar med leder inom de fysiologiska rörelsesområdena och med att återställa normal rörelse och funktion (4, 6, 8, 15, 19). Kiropraktik handlar inte heller om att utöva våld på patienten, men består av tekniker som utnyttjar reflexer som bland annat

påverkar muskeltonus (3, 7, 11, 15).

I ryggraden kan *m multifidii* gå i statisk tonus av olika skäl (20). Det kan vara en akut skada, smärta, överansträngning eller dålig arbetsställning etc. De berörda kotornas rörlighet försämras och effekten blir ett ändrat rörelseschema på grund av smärta och försämrade efferenta och afferenta impulser från de motoriska nerverna (1, 11, 12, 13). Även mekanoreceptorernas perception försämras och kommunikationen till och från CNS ändras (5, 6, 13, 18). Inflammationen i området ökar smärtreceptorernas aktivitet och komprimerar blodkärl, lymfkärl och nerver, både autonoma och motoriska (9). Serotonin har till och med en direkt vasokonstriktiv effekt på nervganglier under tryck (16). De affekterade autonoma nervernas nedsatta funktion påverkar homeostasen, som styrs av CNS, negativt (2, 8, 10, 14). Om inte djuret

själv inom rimlig tid återställer rörligheten uppstår kliniska och/eller subkliniska tillstånd och kompensationsbelastningar, både från muskler och organ.

Mer information om neurofysiologi finns att läsa i nobelpristagaren i medicin Eric R Kandels bok "Principles of Neural Science".

FRÅN TEORI TILL PRAKTIK

Vi som jobbar med veterinär kiropraktik har gång på gång fått bekräftat de positiva kliniska effekterna av den kiropraktiska behandlingen. Beroende på fallets karaktär ses det i omedelbar anslutning till behandlingen en normalisering av proprioception, normalisering av muskeltonus, omedelbar smärtlindring, ökad steglängd och en ökad biomekanisk symmetri. Inom tre till fyra veckor noteras en ökad muskelmassa, blankare päls, förbättrat allmäntillstånd och ökad prestation. Detta trots samma foderstat och träning som innan behandlingen.

Våra patienter är allt från elithästar till tävlingshundar och hobbydjur, där djurägaren är medveten om djurets behov av kiropraktisk undersökning och behandling. Bland dessa finns även fall där traditionell undersökning och behandling inte har räckt till, för att smärtan inte har varit relaterad enbart till benen utan har sitt ursprung i ryggraden. Den kiropraktiska behandlingen kan hjälpa dessa utdömda hästar och hundar tillbaka till ett smärtfritt liv. Djurägaren och inte minst djuret är nöjd och försäkringsbolaget slipper betala ut liversättning.

UTVECKLINGEN HAR GÅTT FRAMÅT

Den moderna djurägaren ställer allt högre krav på sina djurs hälsa och det har skapat en marknad för veterinära specialister, bland annat dermatologer, artropeder, onkologer och även kiropraktorer. De kurser som erbjuds veterinärer och humankiropraktorer i Tyskland håller hög standard och är godkända av IVCA (International Veterinary Chiropractic Association). Till skillnad från lekmän har vi som veterinärer en grundlig kunskap om anatomi, neurologi och patologi. Vi är utbildade till att ställa diagnos och har bäst förutsättningar för att djurskyddet inte negligeras. Vi har

Svenska Sällskapet för Djurtandvård inbjuder till vårkurs och kallar till årsmöte 19–20 mars Tumörer i munhålan

Leen Verhaert, Diplomate EVDC, föreläser om diagnostik av orala proliferativa förändringar på hund och katt samt om kirurgisk behandling.

Veterinär Catarina Eliasson föreläser om strålterapi av munhåletumörer.

Dessutom föreläser tandläkare Linn Wikhamre om munhåleanatomi hund och katt, instrumentvård, hygien och teknik vid tandstensborttagning. Hon vänder sig till er som är "nya" inom djurtandvård.

Kursen vänder sig till alla yrkeskategorier inom djurtandvård.

Kursavgift 3 500 kr vid anmälan före 1 februari, därefter 4 000 kr. I kursavgift ingår middag fredag kväll. Medlemsavgift 200 kr för år 2010 tillkommer. Anmälan genom inbetalning till plusgiro 156 95 57- 0. Ange namn och mailadress.

Kursen hålls på Scandic Hotel i Täby, www.scandichotels.se/taby. Logi bokas av deltagare direkt till hotellet, ange SSDt som referens. Pris enkelrum 400 kr, dubbelrum 500 kr. Rum finns reserverade till 18 februari.

Frågor besvaras av
petra_forsgard@hotmail.com.
Se även www.ssd.se.

Välkomna!

dessutom tillgång till blod- och bilddiagnostiska hjälpmedel.

Det är viktigt, att vi som veterinärer inte kastar bort denna behandlingsmetod från våra behandlingsalternativ. Den är en oumbärlig och mycket uppskattad disciplin. I en jämförelsestudie, där man behandlade hästar med fenylobutazon, massage och kiropraktik, nedsatte den kiropraktiska behandlingen känsligheten i ryggradens smärtreceptorer signifikant i förhållande till fenylobutazon (17).

Kiropraktik har absolut sitt berättigande, även inom veterinärmedicinen.

Referenser

1. Brumagne S et al. The role of paraspinal muscle spindles in lumbosacral position sense in individuals with or without low back pain. *Spine*, 2000, 25, 8, 989–994.
2. Budgell BS. Reflex effects of subluxation: the autonomic nerve system. *J Manipulative Physiol Ther*, 2000, 23, 2, 104–106.
3. Colloca CJ et al. Electromyographic reflex responses to mechanical force, manually assisted spinal manipulative therapy. *Spine*, 2001, 26, 10, 1117–1124.
4. Dishman JD et al. Central motor excitability changes after spinal manipulation. A transcranial magnetic stimulation study. *J Manipulative Physiol Ther*, 2002, 25, 1, 1–9.
5. Erwin WM et al. Innervation of the human costovertebral joint: implications for clinical back pain. *J Manipulative Physiol Ther*, 2000, 23, 6, 395–403.
6. Haldeman S. Neurological effects of the adjustment. *J Manipulative Physiol Ther*, 2000, 23, 2, 112–114.
7. Kang YM et al. Electrophysiological evidence for an intersegmental reflex pathway between lumbar paraspinal tissue. *Spine*, 2002, 27, 3, E56–E53.
8. Knutson GA. Significant changes in systolic blood pressure changes post vectored upper cervical adjustment vs resting control groups: a possible effect of the cervico-sympathetic and/or pressor reflex. *J Manipulative Physiol Ther*, 2001, 24, 2, 101–109.
9. Konnai Y et al. Sensory innervation of the lumbar dura mater passing through the sympathetic trunk in rats. *Spine*, 2000, 25, 7, 776–782.
10. Leboeuf-Yde C et al. The types and frequency of improved nonmusculoskeletal symptoms reported after chiropractic spinal manipulative therapy. *J Manipulative Physiol Ther*, 1999, 22, 9, 559–564.
11. Lehman GJ. Effects of a mechanical stimulus on erector spinae activity before and after a spinal manipulation in patients with back pain: a preliminary study. *J Manipulative Physiol Ther*, 2001, 24, 6, 402–406.
12. Murata Y. Sensory innervation of the sacroiliac joint in rats. *Spine*, 2000, 25, 16, 2015–2019.
13. Nakamura SI et al. Injury to dorsal root ganglia alters innervation of spinal cord dorsal horn lamina involved in nociception. *Spine*, 2000, 25, 5, 537–542.
14. Parke WW et al. The vascular pattern of the human dorsal root ganglion and its probable bearing on a compartment syndrome. *Spine*, 2002, 27, 4, 347–352.
15. Pickar JG. Response of muscle proprioceptors to spinal manipulative-like loads in the anesthetized cat. *J Manipulative Physiol Ther*, 2001, 24, 1, 2–11.
16. Sekiguchi M et al. Nerve vasculature changes induced by serotonin under chronic cauda equina compression. *Spine*, 2002, 27, 15, 1634–1639.
17. Sullivan KA et al. The effects of chiropractic, massage and phenylbutazone on spinal mechanical nociceptive thresholds in horses without clinical signs. *Equine Vet J*, 2008, 40, 1, 14–20.
18. Vilensky JA. Histologic analysis of neural elements in the human sacroiliac joint. *Spine*, 2002, 27, 11, 1202–1207.
19. Whittingham W & Nilsson N. Active range of motion in the cervical spine increases after spinal manipulation. *J Manipulative Physiol Ther*, 2001, 24, 9, 552–555.
20. Yoshihara K et al. Histochemical changes in the multifidus muscle in patients with lumbar intervertebral disc herniation. *Spine*, 2001, 26, 6, 622–626.

LUCIE HAVELKA
leg veterinär &
cert veterinärkiropraktor

noterat

Fass Vet 2010 ute

I början av december förra året skickades 2010 års utgåva av Fass Vet ut till landets veterinärer. Informationen i Fass Vet finns även på internet via Fass.se, där informationen uppdateras kontinuerligt. Pappersupplagan tillverkas främst med tanke på veterinärer som saknar internetuppkoppling i den konkreta arbets-situationen.

Boken innehåller förutom läkemedelsbeskrivningarna ett antal specialkapitel om bland annat avmaskningsmedel och

dopning. I årets upplaga finns inte längre prisuppgifter med. För veterinärmedicinska läkemedel gäller fri prissättning och sedan apoteksmonopolets avskaffande den 1 juli 2009, har LIF (Läkemedelsindustriföreningen) som konkurrensneutral informationskälla tvingats ta bort priserna från Fass Vet och Fass.se.

För allmänheten kostar boken 240 kr, och säljs via webbutiken <http://bok.fass.se>.

Klartecken till nytt Veterinär- och husdjurscentrum

Styrelsen för SLU sade den 17 december ja till att bygga ett nytt Veterinär- och husdjurscentrum (VHC). Satsningen ska ersätta nuvarande Klinikcentrum och Universitetsdjursjukhuset (UDS) i Ultuna i Uppsala.

Den beräknade projektkostnaden är cirka 1,2 miljarder kronor, vilket gör det

till ett av de allra största byggprojekten i Mellansverige. Byggstart beräknas till hösten 2010 och lokalerna ska stå färdiga för inflyttning 2014. Det nya VHC byggs av Akademiska Hus, som sedan hyr ut lokalerna till SLU.

– Från fakultetens sida ser vi mycket positivt på beslutet. Att få lämna dagens delvis vattenskadade lokaler och kunna samlas i en ny byggnad innebär en nystart både för fakulteten och universitetsdjursjukhuset, säger avgående dekan Arvid Uggle vid VH-fakulteten, SLU Uppsala. Byggnaden kommer att uppföras på gårdet mellan de båda infarterna till Ultuna campusområde och ska innehålla dels lokaler för utbildning och forskning inom fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap, dels lokaler för UDS. Den totala ytan blir cirka 50 000 kvadratmeter. VHC kommer att bli arbetsplats för cirka 600 anställda och närmare 1 000 studenter. ■

Skriv gärna insändare och debattinlägg till Svensk Veterinärtidning, men skriv inte för långt – max 6 000 tecken inkl blankslag.

Okunskap föder ovetenskap – replik till Lucie Havelka

Ragnvi Ekström Kjellin ifrågasätts på annan plats i tidningen för sin kritik av kiropraktik som vetenskaplig disciplin. I ett genmäle ger hon här sina kommentarer till Lucie Havelkas försvar av kiropraktisk behandling av djur.

replik

Mitt intresse för kiropraktik handlar naturligtvis inte om någon "personlig vendetta". Jag har aldrig ens träffat någon kiropraktor. Det handlar om att jag har en vetenskaplig utbildning som jag är stolt över och som jag vill kunna fortsätta att vara stolt över. Medicin är ett stort och komplicerat område som befolkningen och politikerna inte kan förväntas ha detaljerade kunskaper om.

Stipendium

Djurvännernas Förening i Stockholms Stipendium på 35 000 kr utdelas till person eller personer, som genom forskning eller genom annan insats främjar djurs välfärd.

Stipendiet sökes senast 22 mars 2010 med kortfattad motivering till:

Djurvännernas Förening i Stockholm
c/o Hans Hermansson
Bondegatan 25 A, 4 tr
116 33 Stockholm

Därför har veterinärer och läkare fått mandat av samhället att vetenskapligt bedöma vilka behandlingar som är bäst och vi ensamma har rätten att operera och att skriva ut potentiellt farliga läkemedel. I utbyte mot detta förtroende ska vi arbeta enligt vetenskap och beprövad erfarenhet. Om vi börjar använda osannolika och obevisade metoder sviker vi patienterna och samhällets förtroende.

Dessutom anser jag att djurskyddet kan bli lidande som följd av användning av alternativbehandlingar på djur. Det finns risk för att djurägare vänder sig till den ofta billigare alternativbehandlaren i stället för att ta djuret till veterinären. Ansvarsärendet som återgavs i SVT nr 16/09 är ett tydligt exempel på detta. Djurägaren anlätade en kiropraktor innan hästen togs till veterinären där sedan sex leder behandlades. Efter veterinärens nackmanipulering där hästen kan ha skadats vände sig djurägaren åter till sin kiropraktor som manipulerade nacken igen. I det läget när hästen har neurologiska symtom som tyder på en lateral hjärnstamsinfarkt, kan ytterligare manipulering naturligtvis inte göra annat än att möjligen förvärra skadan. Trots att hästkliniken vid SLU i Uppsala några månader senare rekommenderade avlivning, valde djurägaren att ta hem hästen och låta kiropraktorn behandla den ännu en tid. Drygt ett år senare självdog hästen av foderstrupsförstoppning och akut cirkulationssvikt.

STOR ANLEDNING VARA SKEPTISK

Det finns stor anledning att vara skeptisk och kritisk till alla alternativmeto-

der. I de flesta fall är det uppenbart vad det handlar om, t ex när det gäller homeopati, håranalyser, magnet täcken och hästpratare. Men kiropraktiken är inte lika lätt att genomskåda. Trots att den har sina rötter i en pseudovetenskaplig kult har den lyckats framställa sig som ett vetenskapligt alternativ. Detta har man lyckats med tack vare smart marknadsföring och politiska påtryckningar. Därför kände jag det som min skyldighet att informera mina kolleger om de fakta jag fått fram som så tydligt avslöjar kiropraktikens sanna natur.

Det verkar inte som Lucie Havelka har förstått min artikel, eftersom hon anser att alla mina referenser är irrelevanta. Dessutom gör hon samma missstag som British Chiropractic Association (BCA) när hon går till hård attack utan något vetenskapligt stöd. Med tanke på det som står på Lucie Havelkas hemsida (www.ringvet.se/Kiropraktik.htm) borde hon ha varit lite försiktigare:

"Om en eller flera kotor har nedsatt rörlighet, försämrats nervsignalen till och från kroppen. Nerven och den kringliggande vävnaden blir klämd, vilket leder till ömhet, smärta och inflammation i området. Det organ eller den kroppsdel som nerven försörjer påverkas också. [...] Kiropraktik kan även användas i förebyggande syfte hos tävlingsdjur eller som underhållsbehandling. [...] För djurets välmående och prestationsförmåga är det viktigt att alla leder har optimal rörlighet. Särskilt i ryggraden är det av stor betydelse, då ryggraden har många livsviktiga funktioner."

INGET STÖD INOM VETENSKAPEN

Dessa påståenden finns det inget stöd för inom vetenskapen. Det har aldrig visats att kiropraktik kan förebygga någonting. Och att inre organ skulle påverkas av försämrade nervsignaler är motbevisat många gånger om. Våra inre organ fungerar utmärkt även utan spinal innervation. Vilket bevisats bland annat av att transplanterade organ fungerar alldeles utmärkt helt utan nervförbindelse med CNS.

Det som Lucie Havelka kallar nedsatt rörlighet kallas traditionellt oftast för sublaxationer eller sublaxationskomplex, men det är ännu ingen som objektivt har kunnat visa att de verkligen existerar trots att kiropraktiken har funnits i mer än 100 år. Kiropraktorerna har inte ens kunnat enas om hur sublaxationskomplexet ska definieras. Inte bara saknas vetenskapligt stöd för att denna spekulativa nedsatta rörlighet/sublaxation ska kunna ha så stor påverkan på kroppen som kiropraktorerna påstår. Det finns inte ens någon medicinskt rimlig, tänkbar mekanism för det. Detta är även några kiropraktorer fullt medvetna om, se t ex "Subluxation: dogma or science" (2), där författarna kritiserar att sublaxationskomplexet så ofta framställs som en sanning trots att det bara är en obekräftad arbetshypotes.

REFERENSER GER INGET STÖD

Lucie Havelka har givit 20 referenser, kanske i tron att blotta antalet skulle vara övertygande. Men hon borde nog ha läst dem själv först. 15 av de referenser jag hittills har hunnit läsa ger inte alls det stöd för kiropraktiken som Lucie Havelka tycks tro. Bara en enda av dem handlar om djurkiropraktik. Några handlar inte ens om humankiropraktik. De få som faktiskt handlar om kiropraktik ger inget stöd för det, snarare tvärtom. Havelkas referens 6 (Haldeman) skriver (1):

"A significant leap of faith is required to accept and present a convincing argument about the various theories on the neurologic effects of the adjustment. [...] What must be avoided at this stage of understanding of the neurologic effects of the adjustment is the unreasonable extrapolation of current knowledge into

speculation and presentation of theory as fact."

Det enda stycke som handlar om kiropraktik i Havelkas referens 14 (Parke and Whalen) är en varning (3): "Because of the salient role of the DRG [dorsal root ganglion] in the causes of back pain and sciatica, a primary value of this report may depend on the creation of a general awareness and visual image of its vascular vulnerability. This should influence not only the judicious consideration of the surgical relief of spatial encroachments but also a reluctance to subject them to unnecessary manipulation."

INGET TALAR FÖR KIROPRAKTIK PÅ DJUR

Referenslistan är med andra ord i samma anda som BCAs ökända lista. Den enda referens i Lucie Havelkas lista som handlar om djurkiropraktik är nr 17 (Sullivan) som funnit att kiropraktisk behandling minskade känsligheten i ryggradens smärtreceptorer, dock med mycket små effekter. Som kiropraktisk behandling använde man inte händerna utan en så kallad aktivator. En liten fjäderbelastad apparat som påstås ge en "high velocity, low amplitude thrust" precis som det man påstår sig åstadkomma med händerna. Filmer på användning av aktivatorn går att se på YouTube (t ex www.youtube.com/watch?v=J74vas5pxos). Häpnadsväckande magi.

En av medförfattarna till studien, Kevin Haussler, är både disputerad doktor i veterinärmedicin och utbildad humankiropraktor. På direkt fråga om kiropraktik på häst var vetenskapligt grundat svarade han:

"At this time we do not have more information to either strongly support or refute the use of these modalities in veterinary medicine." (Haussler, personlig kommunikation, 2009-10-27).

Om man räknar in plausibiliteten i ekvationen finns det, som framgått här och i min tidigare artikel, ingenting som talar för men mycket som talar mot användandet av kiropraktik på djur.

Lucie Havelka har med sin replik bekräftat mina farhågor att de som går på dessa djurkiropraktikutbildningar inte alltid har förmågan eller viljan att

skilja på det som är sund vetenskap och det som är pseudovetenskap.

Referenser

1. Haldeman S. Neurological effects of the adjustment. *J Manipulative Physiol Ther*, 2000, 23, 2, 112–114.
2. Keating JC Jr et al. Subluxation: dogma or science? *Chiropractic & Osteopathy*, 2005, 13, 17.
3. Parke WW & Whalen JL. The vascular pattern of the human dorsal root ganglion and its probable bearing on a compartment syndrome. *Spine*, 2002, 27, 4, 347–352.

RAGNVI EKSTRÖM KJELLIN
leg veterinär, Moheda

MÖTE

för läkare, tandläkare
och veterinärer

Våren 2010

Första tisdagen i månaden:
2 feb, 2 mars, 6 april,
4 maj och 1 juni

Klockan 18.30–19.30

Plats:

Läkarsällskapet
Klara Ö. Kyrkogata 10
Stockholm
Lokal "Grottan", 3 tr

**Anonyma Alkoholister
IDAA 2009**

Välkommen!

Vilken är din diagnos? – Svar

SVAR OCH DISKUSSION

Felin plasmacytär pododermatit/felin plasmacells-pododermatit.

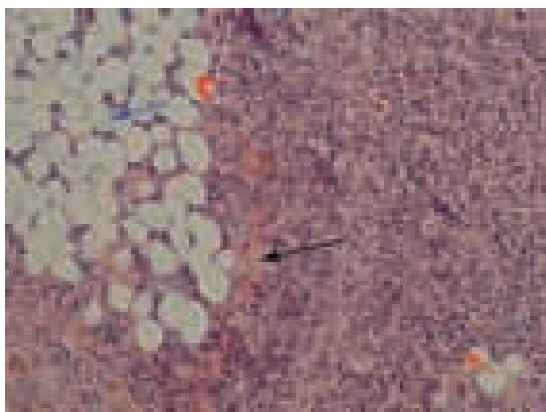
På den första bilden av biopsin kan man se en diffus, omfattande infiltration av främst plasmaceller i trampdynan (Figur 3, röd pil). Cellerna förekommer såväl i bindväven (Figur 3, svart pil) som i trampdynans fettvävnad/fettkuddar (Figur 3, blå pil). En större förstoring visar tydligt att majoriteten av cellerna är typiska plasmaceller med något oval form, måttliga mängder basofil, blålila cytoplasma och polärt placerade kärnor (Figur 4, röd pil). Ett fåtal celler innehållande rikligt med stora, rödrosa granulae/globuler i cytoplasman iaktas också (Figur 4, svart pil). Dessa celler kallas Mottceller och är plasmaceller innehållande stora mängder producerade immunglobuliner. Immunglobulinansamlingen framträder i histologiska preparat i form av nämnda intracytoplasmatiske granulae/globuler, vilka också går under namnet Russell-kroppar. Förutom den omfattande plasmacellsinfiltrationen ses också ett mindre antal neutrofiler med segmenterad kärna i vävnaden (Figur 4, grön pil).

Den kliniska bilden, med svampig ansvällning av flera trampdynor, är liksom de iaktagna histopatologiska förändringarna (riklig plasmacellsinfiltration i trampdynans bindväv och fettkuddar), typiska för felin plasmacellspododermatit. Orsaken till denna hudsjukdom, vilken är strikt lokaliserad till trampdynorna och inte drabbar övrig hud, är inte fullständigt

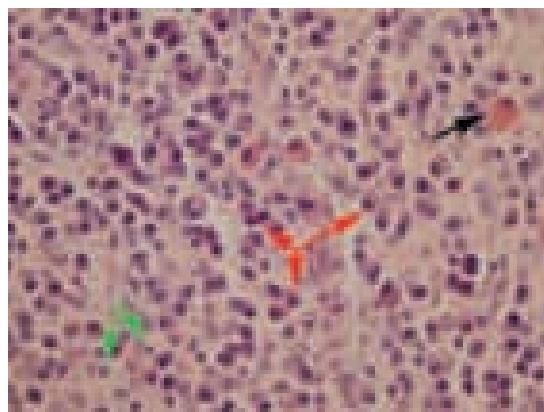
känd. Då cellinfiltratet domineras av plasmaceller misstänks dock en immunmedierad bakgrund. Drabbade katter har ofta en mätbar hypergamma-globulinemi och tillståndet kan svara bra på glukokortikoider/kortisonterapi. Försök att påvisa olika bakterier, svampar och flera andra infektiösa organismer såsom *Bartonella* sp, *Ehrlichia* sp, *Anaplasma*, *Chlamydomphila*, *Mycoplasma*, *Toxoplasma* och felint herpesvirus I (FHV-1) i biopsier från patienter med sjukdomen har utfallit med negativt resultat.

Felin plasmacellspododermatit är en relativt sällsynt sjukdom som uppträder utan specifik ras-, ålders- eller könspre disposition. Ofta ger sjukdomen inga andra symtom än ansvällning av trampdynorna, och många drabbade katter är därför tämligen obesvärade. Hos en del patienter uppträder dock ulcerationer och sekundärinfektioner med åtföljande hälta och ömhet i trampdynorna. Behandlingsmässigt har såväl glukokortikoidterapi som kirurgiskt avlägsnande av förändrad vävnad använts med framgång. Obehandlad plasmacellspododermatit kan ibland avläka spontant. Fall med återkommande recidiv finns också rapporterade. Samsjuklighet är ovanligt, men ett fåtal katter med plasmacellspododermatit har också rapporterats ha plasmacytär stomatit, renal amyloidos eller immunmedierad glomerulonefrit.

Diagnosen ställs på den ofta typiska kliniska bilden, kombinerat med uppföljande konfirmerande cytologisk och/eller histologisk vävnadsundersökning.

FIGUR 3. Felin plasmacellspododermatit, katt. Bilden visar diffus infiltration av främst plasmaceller (röd pil) i trampdynans bindväv (svart pil) och fettkuddar (blå pil). HE-färgning, ca 200 gångers förstoring.

FIGUR 4. Felin plasmacellspododermatit, katt. I större förstoring framträder plasmacellerna tydligt (röd pil). Ett fåtal så kallade Mottceller med Russellkroppar i cytoplasman observeras också (svart pil), liksom en del neutrofiler (grön pil). HE-färgning, ca 600 gångers förstoring.

Information om ändringar i specialistutbildningsprogrammen

Från den 1 januari 2010 gäller delvis nya regler för de veterinära specialistprogrammen. Artikeln beskriver vilka förändringar som träder i kraft och hur de påverkar veterinärer som ingår i eller planerar att starta ett specialistutbildningsprogram.

Från den 1 januari 2010 kommer en del ändringar att träda i kraft rörande de specialistutbildningsprogram som administreras av SVS på uppdrag av Jordbruksverket. Ändringarna gäller samtliga program och är en följd av den nyligen genomförda utredningen inför lag (2009:302) om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård som fastställt att att förvaltningsuppgift som innebär myndighetsutövning inte kan delegeras bort utan måste utföras av myndigheten.

Jordbruksverket ska därför i fortsättningen besluta om antagning och godkänna specialister samt bestämma de villkor som ska gälla för specialistkompetens. Jordbruksverket ska även bedöma ansökningar om specialistgodkännande med grund i utländsk utbildning. SVS kommer dock fortsatt att fördela platser och i övrigt hantera utbildningen och examinationen. Propositionen säger också att Jordbruksverket bör inhämta yttranden från SVS när sakkunskap krävs, och SVS bör även fortsättningsvis ha stort inflytande över specialistområden och utbildningsplaner.

PRAKTISKA FÖRÄNDRINGAR

Som en följd av detta finns inga ansökningsblanketter till någon utbildning kvar på Sveriges Veterinärförbunds hem-

sida efter den 1 januari 2010. Alla nya ansökningar måste från detta datum skickas till Jordbruksverket för registrering. Observera dock att ansökningar om ändring av utbildningsplats och/eller handledare fortsatt kan skickas direkt till SVS. En blankett för detta kommer att finnas kvar på förbundets hemsida www.svf.se.

Då utbildningen är avslutad och examination genomförd kommer SVS att utfärda ett intyg om detta men ansökan om att erhålla specialisttiteln måste sedan skickas till Jordbruksverket åtföljt av SVS intyg. Personer som erhållit utländska titlar, som amerikansk eller europeisk Diplomate-titel, måste också ansöka direkt till Jordbruksverket om en svensk titel.

JURIDISKA FÖRÄNDRINGAR

Detta innebär ett antal förändringar i föreskriftstexten. Ansökan om specialistutbildning (15 §) och om godkännande som specialist (3 §) ska lämnas till Jordbruksverket. Jordbruksverket ska, i det individuella fallet, pröva om

utbildning erhållen utomlands överensstämmer med de krav som finns i Sverige (4 §). Om sökanden inte uppfyller kraven kan Jordbruksverket besluta om tilläggsutbildning och/eller examination. Även de som har gått de utbildningar som tidigare nämndes i föreskriftstexten som direkt kvalificerande för legitimation ska prövas individuellt, och tas därför nu upp i ett allmänt råd till 4 §.

Ytterligare en förändring blir att det införs en möjlighet att överklaga myndighetsbeslutet. När ett enskilt organ (som SVS) hanterar förvaltningsuppgifter är huvudregeln att dessa inte kan överklagas. Beslut om avslag på ansökan till specialistutbildning eller ett beslut att inte godkänna någon som specialist har alltså inte kunnat överklagas tidigare. När Jordbruksverket tar över beslutsfattandet kommer man att komma ifrån detta dilemma i och med att Jordbruksverkets beslut kan överklagas.

CHRISTINA AROSENIUS
generalsekreterare, SVS

Distriktsveterinärerna

en del av Jordbruksverket

Nu har vi en utvecklingstjänst att söka i

• Kalix – (06-12937/09)

Kompetensutveckla dig samtidigt som du arbetar!

Fullständig annons finns på Internet:
www.jordbruksverket.se

Sista ansökningsdag är 3 februari 2010
om inget annat anges i annonsen.

Besök www.sjv.se/distriktsveterinarerna och
välj Lediga jobb.

Vi uppdaterar denna sida varannan tisdag.

Jordbruksverket, 551 82 Jönköping
tfn 036-15 50 00

www.jordbruksverket.se/distriktsveterinarerna
e-post: jordbruksverket@jordbruksverket.se

När du skriver till veterinärtidningen
– tänk på att illustrationer (= foton,
teckningar, grafer, röntgenbilder etc)
underlättar läsandet.

KONGRESSER & KURSER

SVENSKA

v 3

21–23/1 -10. KURS I DIAGNOSTIK OCH BEHANDLING AV HÅLTA HOS HUND, Västerås. Arr: VeTA-bolaget. (SVT 16/09)

22–24/1 -10. DELKURS 2 I HÄSTTANDVÅRD, Uppsala. Arr: SLU. (SVT 16/09)

v 4

26/1 -10. UPPDATERINGSKURS FÖR BESÄTT-

**NINGSVETERINÄRER – FOKUS PÅ LUFTVÄGS-
INFEKTIONER (GRIS),** Skara. Arr: Boehringer
Ingelheim Vetmedica. (SVT 15/09)

**26–28/1 -10. KURS OM HÖNSHÄLSOPROGRAM-
MET, SALMONELLAKONTROLLPROGRAMMEN,
FJÄDERFÄSJUKDOMAR OCH HANTERINGEN AV
SALMONELLASMITTADE BESÄTTNINGAR,**
Uppsala. Arr: SVA och Jordbruksverket.
(SVT 15/09)

**27/1 -10. UPPDATERINGSKURS FÖR BESÄTT-
NINGSVETERINÄRER – FOKUS PÅ LUFTVÄGS-
INFEKTIONER (GRIS),** Kristianstad.

Arr: Boehringer Ingelheim Vetmedica.
(SVT 15/09)

**27–30/1 -10. KURS I AVANCERAD ORTODONTI
OCH PROTETIK,** Halmstad. Arr: Accesia.
(SVT 14/09)

**28/1 -10. UPPDATERINGSKURS FÖR BESÄTT-
NINGSVETERINÄRER – FOKUS PÅ LUFTVÄGS-
INFEKTIONER (GRIS),** Uppsala.
Arr: Boehringer Ingelheim Vetmedica.
(SVT 15/09)

28–30/1 -10. KURS I DIAGNOSTIK OCH

551 82 Jönköping

*Jordbruksverket är regeringens
expertmyndighet på det
jordbrukspolitiska området och
arbetar bland annat med EU-
stöd till jordbruket, miljöfrågor
och djur- och smittskydds-
frågor. Landets distrikts-
veterinärer utgör en betydande
del av organisationen.
Vi eftersträvar mångfald bland
personalen avseende ålder, kön
och kulturell bakgrund.*

Är du målinriktad och lyfter blicken? Jordbruksverket söker vik. enhetschef till enheten för häst, fjäderfä och vilt

Avdelningen för djurskydd och hälsa har 110 medarbetare fördelade på sju enheter. Enheten för häst, fjäderfä och vilt har ansvar för smittskydds- och djurskyddsarbete och övriga djurhållningsfrågor för dessa djurslag. Mycket fokus läggs på övergripande frågor och internationellt arbete. Enheten deltar aktivt i kunskapsutveckling och information till djurägare, allmänheten och andra myndigheter. Som enhetschef ska du leda verksamheten och ansvara för strategiska frågor, planering och uppföljning inom enhetens ansvarsområde. Du ingår i ledningsgruppen för avdelningen för djurskydd och hälsa.

Som ledare skapar du förtroendefulla relationer till medarbetare och samverkanspartners. Genom din administrativa förmåga organiserar du på ett effektivt sätt enhetens arbete i samverkan med dina medarbetare. Du arbetar självständigt och du har förmåga att se ett helhetsperspektiv för att bidra till att uppnå målen med avdelningens verksamhet. Du har kunskaper inom sakområdet. Tidigare chefserfarenhet är en merit. Lämplig utbildning är veterinärexamen eller naturvetenskaplig utbildning.

Tillträde enligt överenskommelse. Vikariat t.o.m. 30/1 2011.

Upplysningar:

Avdelningschef Karin Åhl, tfn 036-15 51 58, bitr. avdelningschef Bengt Larsson, tfn 036-15 60 17. SACO, Eva Kjell, tfn 036-15 58 38. ST inom Jordbruksverket, Helen Möller, tfn 036-15 62 61.

Sista ansökningsdag 26/1 2010. Arbetsgivarens referensnummer 06-12199/09

Ansökningar via e-post: jordbruksverket@jordbruksverket.se

Ansök gärna via www.offentligajobb.se

Vi stärker den gröna sektorn

BEHANDLING AV HÅLTA HOS HUND, Västerås.
Arr: VeTAbolaget. (SVT 13/09)

29-30/1 -10. KURS "SHIT HAPPENS –
KOMPLIKATIONER I VETERINÄR HÄSTPRAKTIK",
Tällberg, Dalarna. (SVT 15/09)

v 5

5-6/2 -10. KURS I AVEL OCH GENETIK –
GENETISKA TESTER, AVELSPROGRAM, ANTIBIOTI-
KAPOLICY M M, Stockholm. Arr: Svenska
Sällskapet för Smådjursreproduktion.
(SVT 16/09)

v 6

12-13/2 -10. KURS I HEMATOLOGI, Knivsta.
Arr: VeTA-bolaget. (SVT 16/09)

v 7

15-19/2 -10. KURS I ARTIFICIELL INSEMINA-
TION, HÄST. Arr: SLU. (SVT 14/09)

19-20/2 -10. KURS I ENDODONTI – ROTFYLL-
NINGAR BASKURS, Halmstad. Arr: Accesia.
(SVT 14/09)

v 8

26-27/2 -10. HÄSTTANDVÅRD GRUNKURS,
Halmstad. Arr: Accesia.
(SVT 15/09)

NY 27-28/2 -10. KURS I RADIOGRAFI
ABDOMEN, HUND/KATT arrangeras i
Hasselfors av Jan F. Andersen A/S.
Info: www.jfa-as.no

v 9

5-6/3 -10. KURS I DENTAL RÖNTGEN OCH
INTRAORAL FOTOGRAFERING, Halmstad.
Arr: Accesia. (SVT 14/09)

v 10

NY 8-12/3 -10. ADVANCED VETERINARY
STUDIES: DENTISTRY I arrangeras i Halm-
stad av ESAVS. Info: +49 6782 2329,
info@esavs.org, www.esavs.org

11-12/3 -10. KURS I KIRURGI STEG 1,
Uppsala. Arr: VeTA-bolaget.
(SVT 16/09)

v 11

17-18/3 -10. SVENSKA DJURHÄLSOVÅRDENS
VÅRKONFERENS, Värmdö, Stockholm.
(SVT 15/09)

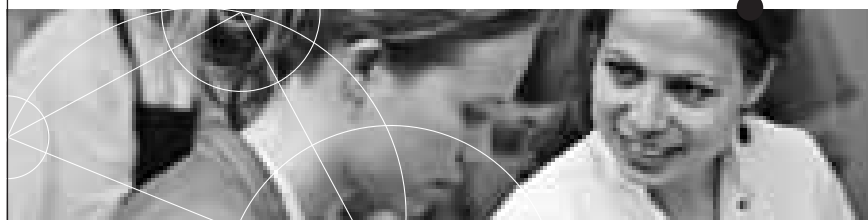
19/3 -10. KURS I OFTALMOLOGI HOS EXOTISKA
DJUR, Knivsta. Arr: Svenska Sällskapet
för Veterinär Oftalmologi (SSVO)/
Ögonpanelen. (SVT 16/09)

19-20/3 -10. KURS I DJURTANDVÅRD,
Halmstad. Arr: VeTA-bolaget.
(SVT 16/09)

NY 19-20/3 -10. KURS I TUMÖRER I MUN-
HÅLAN arrangeras i Täby av Svenska
sällskapet för djurtandvård. Info:
petra_forsgard@hotmail.com,
www.ssdt.se (se annons i denna tidning)

20/3 -10. KURS I KANINSJUKDOMAR,
Knivsta. Arr: Vexotic. (SVT 16/09)

KØBENHAVNS UNIVERSITET

Adjunkt i Intern Medicin, Store Husdyr

Det Biovidenskabelige Fakultet

Institut for Produktionsdyr og Heste søger en adjunkt i Intern Medicin, Store Husdyr fra den 1. maj 2010 eller snarest derefter. Adjunkturet er 4-årigt.

Adjunktens arbejdsopgaver vil omfatte forskning og forskningsbaseret undervisning i Intern Medicin, Store Husdyr. Hertil kan i begrænset omfang komme varetagelse af andre opgaver, ligesom adjunkten kan pålægges deltagelse i vagtarbejde.

Der ønskes en person med kompetence inden for følgende områder:

- Klinisk forskningserfaring inden for medicinske aspekter af produktions- sygdomme hos kvæg eller hest
- Klinisk erfaring på stordyrshospitalsniveau samt minimum et års ansættelse i stordyrspraksis.

Ansættelse og aflønning vil ske i henhold til overenskomst mellem Finansministeriet og AC.

Det fulde stillingsopslag med yderligere oplysninger om stillingsindhold, kvalifikationskrav samt formkrav til ansøgningen kan hentes på <http://jobportal.ku.dk/>.

Ansøgningsfristen er **den 11. februar 2010 kl. 12.00.**

www.ku.dk

► v 12

27-28/3 -10. DELKURS 3 I HÄSTTANDVÅRD, Uppsala. Arr: SLU. (SVT 16/09)

v 15

NY 17-18/4 -10. KURS NYTT INOM ONKOLOGI, HUND/KATT arrangeras i Hasselfors av Jan F. Andersen A/S. Info: www.jfa-as.no

v 16

23-25/4 -10. VETA-DAGARNA, Uppsala.

Arr: VeTA-bolaget. (SVT 16/09)

NY 24-25/4 -10. KURS NEUROLOGI, HUND/KATT arrangeras i Hasselfors av Jan F. Andersen A/S. Info: www.jfa-as.no

v 17

27/4 -10. SEMINARIUM "MRSA I DIN PRAKTIK – ÄR DU REDO?", Göteborg. Arr: Länsstyrelsen i Västra Götalands län m fl. (SVT 16/09)

v 18

5-7/5 -10. KURS I ANESTESIOLOGI STEG 2, Knivsta. Arr: VeTA-bolaget. (SVT 16/09)

v 23

NY 7-11/6 -10. ADVANCED VETERINARY STUDIES: DENTISTRY II arrangeras i Halmstad av ESAVS. Info: +49 6782 2329, info@esavs.org, www.esavs.org

v 29

NY 19-23/7 -10. ADVANCED VETERINARY STUDIES: DENTISTRY III, ADVANCED WITH WET LAB arrangeras i Halmstad av ESAVS. Info: +49 6782 2329, info@esavs.org, www.esavs.org

v 32

14-15/8 -10. DELKURS 1 I HÄSTTANDVÅRD, Uppsala. Arr: SLU. (SVT 16/09)

v 34

NY 23-26/8 -10. ANDRA SYMPOSIET OM LIVSMEDELSBURNÄ PATOGENER arrangeras i Grythyttan av Restaurang- och hotellhögskolan, Grythyttte Akademi, Örebro Universitet. Info: lista@telia.com, www.mikrobiologi.net

v 45

11-12/11 -10. VETERINÄRKONGRESSEN, SLU, Ultuna. Arr: SVS och SVF. (SVT 16/09)

v 49

8/12 -10. EXAMINATION I HÄSTTANDVÅRD, Uppsala. Arr: SLU. (SVT 16/09)

FÖRSVARSMAKTEN

söker en

veterinär till hundavelsstationen i Sollefteå

Låter det intressant? Läs annonsen på: www.mil.se.
För mer info kontakta Lars Berg, chef hundavelsstationen
tel. 070-312 7666

FÖRSVARSMAKTEN
LIVGARDET

Veterinär sökes till Viskadalens Djurklinik AB

Klinikveterinär för tills vidare anställning sökes till Viskadalens Djurklinik. Tillträde till tjänsten sker snarast. Vi ser gärna att du har specialistkompetens i hundens och kattens sjukdomar eller har ambitionen att skaffa kompetensen hos oss.

Vi är 4-5 veterinärtjänster på heltid och 9 djursjukvårdare. 2 av veterinärerna har specialistkompetens i hundens och kattens sjukdomar. Vi jobbar i två mycket fräscha och välutrustade kliniker där vi tar emot ca 14 000 patienter på årsbasis. Båda klinikerna är försedda med väl utrustade lab, digital röntgen, ultraljud, operations- och tandsal. Stationärvård och ortopedi görs vid anläggningen i Viskadalen. Vår ambition är att fortsätta utvecklas och vid anläggningen i Viskadalen planeras en utbyggnad på 180 m² under 2010. Viskadalens Djurklinik ligger på landet 28 km nordöst om populära och expansiva Varberg.

Besök gärna våra hemsidor:
www.viskadalensdjurklinik.se eller www.varbergsdjurklinik.se

Mer information erhålls från chefveterinär Henrik Hedberg, tel 0340-300 78.

Välkommen med din ansökan:
Attention Henrik Hedberg
Viskadalens Djurklinik
Kloskifte 4
432 66 Veddige

Författaranvisningar för Svensk Veterinärtidning

Ett komplett, rätt skrivet manus har den kortaste vägen till publicering. Det underlättar därför för alla parter att författare i SVT följer tidningens skrivanvisningar redan från början. På veterinärförbundets hemsida www.svf.se finns en kortfattad vägledning i hur redaktionen vill ha manus uppställda för att författaren ska få in dem i tidningen fortast möjligt. Läs gärna igenom dessa anvisningar, innan du börjar skriva en artikel. De ligger under rubriken "SVT" på www.svf.se.

INTERNATIONELLA

Fler internationella kurser hittar Du på Vet Agendas hemsida: www.vetagenda.com och på British Small Animal Veterinary Associations hemsida: www.bsava.com

Trött på storsta'n?

Välkommen till Hudiksvall

Hudiksvall är en småstadsideyll på östkusten, 2,5 tim med tåget från Stockholm. Här har vi nära till skog, hav och fjäll.

Hudiksvalls Smådjursklinik ...

är en aktiv klinik med mycket remisspatienter. Vi utökar nu vår verksamhet och behöver fler medarbetare.

Vi söker en **veterinär** som med positiv framåtanda vill utveckla **smådjurs-sjukvården** med oss.

Hudiksvalls Smådjursklinik håller hög kompetensnivå och har uppmärksammat för sitt positiva arbetsklimat. Vi arbetar med stort medinflytande och samarbete mellan yrkesgrupperna. Vi är utbildningsplats för specialistkompetensen.

Vi söker dig som

- vill jobba i teamet
- delar med dig av kunskap och idéer
- har stort engagemang i djuren och deras ägare
- vill utvecklas personligen inom ditt kompetensområde

Arbetstid: Heltid eller deltid, beroende på din livssituation.

Tillträde: Enligt överenskommelse.

Hör av dig till

chef vet Inger Jansson
tfn 070-338 52 56,
vet.kliniken@telia.com

v 3

20-22/1 -10. KURS I ODONTOLOGI FOR DYREPLEIERE, SAMLING 2(3), Oslo, Norge. (SVT 11/09)

v 4

27-29/1 -10. ETTERUTDANNING: KURS I ØYESYKDOMMER HOS SMÅDYR, Oslo, Norge. (SVT 15/09)

30-31/1 -10. ADVANCED EQUINE MAGNETIC RESONANCE DAYS 2010, Bonn, Tyskland. Arr: AG Pferd. (SVT 15/09)

v 5

NY 2-6/2 -10. ADVANCED VETERINARY STUDIES: SOFT TISSUE SURGERY I arrangeras i Wien, Österrike av ESAVS.

Info: +49 6782 2329, info@esavs.org, www.esavs.org

v 6

NY 8-12/2 -10. ADVANCED VETERINARY STUDIES: REHABILITATION AND PHYSIOTHERAPY OF SMALL ANIMAL II arrangeras i Wien, Österrike av ESAVS. Info: +49 6782 2329, info@esavs.org, www.esavs.org

NY 9-11/2 -10. KURS 3-D INDREMEDISIN, HUND/KATT arrangeras i Hønefoss, Norge av Jan F. Andersen A/S. Info: www.jfa-as.no

10-12/2 -10. KURS I ANESTESI OG SMERTEBEHANDLING FOR DYREPLEIERE, SAMLING 2(3), Oslo, Norge. (SVT 11/09)

Kruuse Svenska AB är en helhetsleverantör till veterinärbranschen och en stor leverantör till Zoo-fackhandeln i Sverige. Det danska moderbolaget startades år 1896 som ett apotek i Odense. Koncernen är nu Nordens största bolag inom vår bransch och säljer produkter i ca 100 länder världen över.

Key Account Manager till mellersta Sverige

Arbetsuppgiften är att vara Kruuses representant mot kunderna i distriktet, vilket innebär relationsbyggande försäljningsarbete med tydligt inslag av utbildning och behovslösning. Du arbetar långsiktigt och har lätt för att samverka internt med kundtjänst, specialister på medicinskteknisk utrustning samt servicetekniker funktion. Du känner det lika naturligt att prata med klinikens VD och chefsveterinär som djursjukvårdare. Du inspireras av kunskap och använder den konstruktivt för att göra affärer!

Personen vi söker:

- Är troligen veterinär eller har en relativt hög medicinsk kompetens från veterinär eller humanvård. Du har lätt för att skapa och bibehålla nya kontakter på alla nivåer.
- Försäljningserfarenhet minst 2 år.
- Har vinnarinstinkt men förstår vikten av att samarbeta med organisationen.
- Behärskar svenska flytande samt engelska i tal och skrift, att kunna konversera på nordiska språk är ett plus.
- B-körkort är ett krav.

Lämplig bostadsort är Stor-Stockholm eller Uppsala.

Ditt distrikt är Mellersta Sverige. Tjänsten rapporterar till VD.

Skicka din ansökan och CV till Törnblad Management Consultant e-mail: let@tornblad.dk. Har du frågor ang. denna tjänst är du välkommen att ringa till Leif Törnblad på telefon +45 40 30 48 98. Vi vill ha din ansökan så fort som möjligt dock senast den 1:a februari 2010.

- **10-14/2 -10. INTENSIVE NEUROSCIENCE BASED CHIROPRACTIC SEMINAR WITH HANDS ON PRACTICAL TRAINING FOCUSING ON HORSES AND DOGS, MODUL 5 – INTEGRATED,** Sittensen, Tyskland. (SVT 7/09)

v 8

24-28/2 -10. THE ORIGINAL BASIC VETERINARY CHIROPRACTIC COURSE – MODULE IV, EXTREMITIES, Sittensen, Tyskland. (SVT 10/09)

v 9

NY 6-7/3 -10. TANNKURS HEST arrangeras i Hønefoss, Norge av Jan F. Andersen A/S. Info: www.jfa-as.no

v 11

NY 15-26/3 -10. ADVANCED VETERINARY STUDIES: INTERNAL MEDICINE I arrangeras i Utrecht, Nederländerna av ESAVS. Info: +49 6782 2329, info@esavs.org, www.esavs.org

NY 20-21/3 -10. ULTRALYD ABDOMEN HUND/KATT, BASISKURS arrangeras i Hønefoss, Norge av Jan F. Andersen A/S. Info: www.jfa-as.no

v 14

NY 6-10/4 -10. ADVANCED VETERINARY STUDIES: RADIOLOGY IN SMALL ANIMALS I

arrangeras i Luxemburg av ESAVS. Info: +49 6782 2329, info@esavs.org, www.esavs.org

7-11/4 -10. THE ORIGINAL BASIC VETERINARY CHIROPRACTIC COURSE – MODULE V, INTEGRATED, Sittensen, Tyskland. (SVT 10/09)

v 15

14-16/4 -10. KURS I ODONTOLOGI FOR DYREPLEIERE, SAMLING 3(3), Oslo, Norge. (SVT 11/09)

NY 14-18/4 -10. VETERINARY CHIROPRACTIC: MODULE I – SACROPELVIC arrangeras i Sittensen, Tyskland av IAVC (International Academy of Veterinary Chiropractic). Info: +49 4282 590099, iavc2004@hotmail.com, www.i-a-v-c.com (se annons i denna tidning)

v 16

19-20/4 -10. 24TH NKVET SYMPOSIUM 2010: DATABASES IN VETERINARY MEDICINE – VALIDATION, HARMONISATION AND APPLICATION, Köpenhamn, Danmark. (SVT 16/09)

21-23/4 -10. KURS I ANESTESI OG SMERTE-BEHANDLING FOR DYREPLEIERE, SAMLING 3(3), Oslo, Norge. (SVT 11/09)

v 18

NY 7-9/5 -10. KURS 3-D BLØTVEVSKIRURGI, HUND/KATT arrangeras i Hønefoss, Norge av Jan F. Andersen A/S. Info: www.jfa-as.no

v 20

NY 19-23/5 -10. VETERINARY CHIROPRACTIC: MODULE II – THORACOLUMBAR arrangeras i Sittensen, Tyskland av IAVC (International Academy of Veterinary Chiropractic). Info: +49 4282 590099, iavc2004@hotmail.com, www.i-a-v-c.com (se annons i denna tidning)

v 21

NY 29/5 -10. KURS I HYDRO-FYSIOTERAPI, HUND (BRUK AV VANNTREDEMØLLE) arrangeras i Spydeberg Dyreklinikk, Norge av Jan F. Andersen A/S. Info: www.jfa-as.no

Veterinärvikarie till smådjursavdelningen

Hallands Djursjukhus söker en veterinärvikarie till smådjursavdelningen juni–augusti 2010. Tjänsten är heltid och omfattar arbete även på kvällar och helger. Jourtjänstgöring ingår.

Ansökan skickas till kristina.widmark@hallandsdjursjukhus.se eller Hallands Djursjukhus smådjursavdelningen 310 50 SLÖNGE senast 2010-02-15.

Djurkliniken i Katrineholm söker veterinärer

Vi söker omgående en alt. två veterinärer till smådjurskliniken med eller utan specialistkompetens. Är du dessutom intresserad av att driva en egen verksamhet skulle detta kunna vara ett tillfälle för dig att på sikt ta över en välmående smådjursverksamhet.

per.arvidsson@telia.com
Tel. 0708-38 08 20
Rosenholmsvägen 3, 641 93 Katrineholm
www.djurkliniken.eu

v 22

2-5/6 -10. 35TH ANNUAL WORLD SMALL ANIMAL VETERINARY ASSOCIATION CONGRESS (WSAVA), Genève, Schweiz.
(SVT 15/09)

NY 5-6/6 -10. KURS I ULTRASONOGRAFI HESTEBEN arrangeras i Hønefoss, Norge av Jan F. Andersen A/S.
Info: www.jfa-as.no

v 23

NY 12-13/6 -10. KURS I ØRE/NESE/HALS-SYKDOMMER, HUND/KATT arrangeras i Hønefoss, Norge av Jan F. Andersen A/S.
Info: www.jfa-as.no

v 24

NY 14-18/6 -10. ADVANCED VETERINARY STUDIES: BEHAVIOURAL MEDICINE I arrangeras i Luxemburg av ESAVS.
Info: +49 6782 2329, info@esavs.org, www.esavs.org

v 25

NY 21-25/6 -10. ADVANCED VETERINARY STUDIES: EMERGENCY AND CRITICAL CARE I arrangeras i Bern, Schweiz av ESAVS.
Info: +49 6782 2329, info@esavs.org, www.esavs.org

NY 21/6-2/7 -10. ADVANCED VETERINARY STUDIES: OPHTHALMOLOGY I arrangeras i Luxemburg av ESAVS.
Info: +49 6782 2329, info@esavs.org, www.esavs.org

NY 23-27/6 -10. VETERINARY CHIROPRACTIC: MODULE III – CERVICAL arrangeras i Sittensen, Tyskland av IAVC (International Academy of Veterinary Chiropractic). Info: +49 4282 590099, iavc2004@hotmail.com, www.i-a-v-c.com
(se annons i denna tidning)

v 28

NY 13-20/7 -10. INTENSIVE SMALL ANIMAL ULTRASOUND COURSE arrangeras i Sydafrika av Bushtrotter Pty limited.
Info: Prof. Wencke M. Wagner,
PO Box 1246, 0216 Hartbeespoort,
South Africa, +27 83 557 88 33,
info@bushtrotter.co.za

v 31

NY 4-8/8 -10. VETERINARY CHIROPRACTIC: MODULE IV – EXTREMITIES arrangeras i Sittensen, Tyskland av IAVC (International Academy of Veterinary

Chiropractic). Info: +49 4282 590099, iavc2004@hotmail.com, www.i-a-v-c.com
(se annons i denna tidning)

v 37

NY 15-19/9 -10. VETERINARY CHIROPRACTIC: MODULE V – INTEGRATED arrangeras i Sittensen, Tyskland av IAVC (International Academy of Veterinary Chiropractic). Info: +49 4282 590099, iavc2004@hotmail.com, www.i-a-v-c.com
(se annons i denna tidning)

VALLENTUNA DJURKLINIK

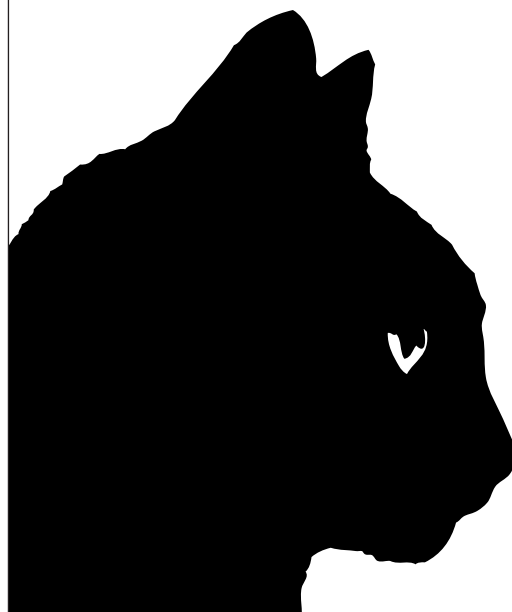

Klinikveterinär

Vallentuna Djurklinik är en relativt nystartad klinik som expanderar. Vi söker en klinikveterinär som vill vara med och bygga en av Stockholms mest personliga kliniker. Vi finns i nyrenoverade lokaler med modern teknik.

Du är glad, företagssam och tycker om att arbeta i ett positivt team. Några års klinisk erfarenhet är önskvärt.

För mer information kontakta Eva Salén på 073-511 04 02 alternativt eva.salen@vallentunadjurklinik.se.

**Blå Stjärnans
Djursjukhus
söker veterinär
med intresse för
tand och invärtes
medicin.**

📧 www.blastjarnan.se

BLÅ STJÄRNANS
DJURSJUKHUS
GÖTEBORG

Ny tjänst – ny lön – nya anställningsvillkor?

Om du står i begrepp att byta arbete eller om du skall tillträda din första tjänst **kontakta förbundskansliet** för rådgivning innan du träffar avtal om anställningen. Ring Amelie Lothigius eller Anders Lefrell, tel: 08-545 558 20.

Djursjukhuset i Jönköping söker nya medarbetare

Tre av våra klippor ska vara föräldralediga.

Vi söker därför en erfaren veterinär med inriktning ortopedi/kirurgi på 80–100 %. Om Du är nyfiken på oss, är detta en bra chans att känna dig för under en period. Trivs vi med varandra finns god chans till fortsättning.

Vi behöver ytterligare två veterinärer på 80–100 %, som helst ska ha arbetat med smådjur på djursjukhus. Du som uppskattar det personliga mötet på den lilla filialen är också välkommen att söka, du kan få del av både det och av Djursjukhuset med erfarna kolleger vid din sida.

Alla vikariatet är på cirka ett år och det ingår viss jourtjänstgöring. Tillträde 1 maj resp 1 juni.

På Djursjukhuset i Jönköping arbetar 13 veterinärer varav 5 med specialistkompetens i hundens och kattens sjukdomar och en steg 2-specialist. För dig som vill inleda eller fortsätta specialistutbildning steg 1 finns det gott om handledare. Vi arbetar tillsammans med kompetenta sköterskor och bra utrustning i ändamålsenliga lokaler. Djursjukhuset bedriver jourverksamhet samt driver tre mindre filialer.

Hos oss prioriterar vi kompetensutveckling, omsorg och trivsel. Om du är intresserad av att arbeta med oss, mejla eller skicka din ansökan med CV till chefveterinär Nanna Åkerlund Denneberg, Djursjukhuset i Jönköping, Oskarshallsgatan 6, 553 03 Jönköping.
Mail: nanna.denneberg@djursjukhuset-jonkoping.se

SVERIGES VETERINÄRFÖRBUND

FÖRBUNDSSTYRELSE

Ordförande	Telefon
EVAMARI LEWIN	070-211 90 35
Vice ordförande	
ANDERS FORSLID	0413-55 32 20
PER JONSSON	0155-28 33 18
KARIN LUNDBORG	0512-229 19
PER MICHAÑEK	070-211 51 60
PIA RAZDAN	0650-54 87 37
SUZANNE SANDQUIST	0480-551 81
OLOF SKARMAN	070-747 47 64
ELÖD SZANTO	0501-101 68

ANSTÄLLDA VETERINÄRERS FÖRENING – AVF

STYRELSE

Ordförande	Telefon
FREDRIKE RITTER	0768-23 35 88
Vice ordförande	
LARS-ERIK STABERG	070-604 06 45
Sekreterare	
MONICA LANDSTRÖM	070-211 31 37
Vice sekreterare	
ELEONOR FREDLER	070-341 19 41
Kassör	
CHRISTER GYLLERUP	073-724 57 51
KAJSA GUSTAVSSON	018-17 55 00
URSULA WENNSTRÖM	070-942 62 58

FÖRETAGANDE VETERINÄRERS FÖRENING – FV

STYRELSE

Ordförande	Telefon
JOHANNA ZWENSON	0705-22 04 90
Sekreterare	
RITVA KROKFORS WRETEMARK	0703-97 35 17
Kassör	
ANN-MARI KJELLGREN	0761-12 71 05
Ledamot	
ANDREAS SANDIN	0730-68 15 94
Suppleant	
ANNE BRUNBERG	0706-68 77 16

I veterinärförbundet ingår förutom dessa funktioner ett antal råd, kommittéer och nämnder. Samtliga förtroendevalda förbundsmedlemmar listas på hemsidan www.svf.se

SVERIGES VETERINÄRMEDICINSKA SÄLLSKAP – SVS

KOLLEGIUM

Ordförande:
PER JONSSON
Vice ordförande:
BIRGITTA LARSSON
PATRICIA HEDENQVIST
ARJA KAUTTO
HÅKAN LANDIN
LENA MALMGREN
BODIL STRÖM-HOLST

Sektioner inom Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap

FÖRSÖKSDJURSSEKTIONEN

Ordförande:
PATRICIA HEDENQVIST
Sekreterare
BENGT ERIKSSON

HUSDJURSSEKTIONEN:

Ordförande
HÅKAN LANDIN
Sekreterare
ANNA HELMER

HÄSTSEKTIONEN

Ordförande
LENA MALMGREN
Sekreterare
JOHAN BLIX

LIVSMEDELSSEKTIONEN

Ordförande
ARJA KAUTTO

Sekreterare
ELISABET LINDAL

SMÅDJURSSEKTIONEN

Ordförande
BODIL STRÖM-HOLST
Sekreterare
LOTTA MÖLLER

Som det kunde gå till i mitten av 70-talet

HÄR ÄR MAN på sitt livs första "kvack" i Värmland, kör en liten Peugeot kombi, "*Peugeot, Peugeot, gjord för två, en sitter i och en skjuter på*", minns jag att man sa då.

PÅ VÄG "HEM" efter dagens resor, cirka tre mil till stationeringsorten kör man en lördagskväll genom en jättestor vattenpöl (= liten sjö) på vägen, vattnet skvätter upp i motorn, bilen knalldör.

INGA BILISTER PÅ VÄGEN, men lyckligtvis en stuga på promenadavstånd.

Knackar på, efter en stund öppnas dörren, man presenterar sig:

– Hej, jag är distriktsveterinären, jag har råkat ut för något fel på min bil ...

– Nu tittar vi på TV, europamästerskapet i fotboll!

Pang igen med dörren – sen öppnas dörren igen.

– Kom in om Du vill.

Man stiger in, tar av sig skorna, där sitter sex personer av hankön. Man tittar på TV – begriper ingenting. Ett antal manliga personer springer efter en boll – hur det gick minns jag inte. Men slut tog det – och sen:

– Vi hjälper Dig.

De kommer ut.

– Vrid om startnyckeln!

Då startar bilen. Jäkligt penibelt.

– Nåja, kör 200–300 meter fram, där bor en kille duktig på bilar, lyder rådet.

Kör till beskrivet hus. Knackar på.

DENNE MAN är angelägen om att hjälpa till, kollar lite under huven, nå'n sladd till elektriska systemet inte riktigt frisk, sitter lös och dog av vattnet, nu torkat men är tydligen inte att lita på.

– Det fixar jag, stig in så länge. Kul att träffa veterinären,

jag har länge varit på väg med katten men det är ju tre mil – och kattsatan är ju aldrig hemma när jag vill åka, vet väl att jag ska kastrera han.

Katten är inne i köket och stryker sig mot mina ben, jag stryker katten över ryggen.

– Stäng dörren och ge mig ett par tidningar som jag kan lägga på köksbordet, jag kastrerar katten men's Du kollar bilen.

Sagt och gjort.

SEDAN UTSPINNER SIG följande konversation:

– Bilen är fixad, vad ska Du ha för katten?

– Vad ska Du ha för bilen?

Vi bytte rakt av. Båda nöjda.

ILL. KARIN ÅSTRÖM BENGTSSON

MARINA VON SCHREIB I VINSLÖV

PERSONNOTISER

Den som inte önskar få sin bemärkelsedag publicerad i SVT måste meddela detta till förbundskansliet eller redaktionen senast två månader före bemärkelsedagen.

Födelsedagar i februari 2010

ULF ANDERSSON, Segeltorp, 60 år
den 1/2

MATS TROEDSSON, USA, 60 år den 1/2

KADRI KULLMAN, Estland, 50 år den 2/2

JOHAN CARLSTEN, Göteborg, 60 år
den 6/2

EVA ÖRTENBERG, Uppsala, 60 år
den 8/2

MARIA L LUNDGREN, Rörö, 50 år
den 14/2

VIKTOR HULTSVED, Karlstad, 75 år
den 14/2

CECILIA BERGENGREN, Svedala, 60 år
den 15/2

CARL BERTIL THORELL, Förslöv, 80 år
den 20/2

LENA LEANDER, Mjölby, 50 år den 22/2

DZANO BAJRAMOVI, Kalmar, 50 år
den 26/2

BÖRJE GUSTAFSSON, USA, 80 år
den 26/2

LARS ERIK ULLBERG, Sigtuna, 80 år
den 26/2

ANDERS OLSSON, Färjestaden, 60 år
den 27/2

BIRGITTA LUTHMAN, Kälarna, 60 år
den 28/2

Avlidna

CARL-ÅKE TEVELL har avlidit den 1 december 2009. Han föddes 1919 i Fivelstad, Östergötland, avlade studentexamen i Motala 1939 och veterinärexamen 1950. Under åren 1948–1952 var han anställd som assistent vid serodiagnostiska avdelningen på SVA. Mellan 1960–1968 arbetade han som konsult hos Ciba Läkemedel och var även privatpraktiserande i Stockholm till 1972, därefter i Söderdälje. Sedan 1989 var han verksam på Gotland.

SPECIALISTKOMPETENS

I enlighet med SJVFS 2001:89 har SVS utfärdat intyg om specialistkompetens i specifika ämnesområden, hundens och kattens sjukdomar för:

- Eva Hertil, oftalmologi

"I did NOT forget the thermometer, Mrs. Caslick. I left it in there on purpose. I ... ah ... wanted a 24-hour reading."

LÄNSSTYRELSEN söker

Länsveterinär

för ärendehandläggning inom djurskydd, smittskydd, livsmedelshygien och veterinära frågor.

Sista ansökningsdag 19 februari 2010.

Upplysningar

Torsten Jakobsson, länsveterinär, 0498-29 21 20 eller 073-719 54 81
Thomas Persson, chef, 0498-29 26 51 eller 070-532 24 98

Fackliga företrädare

Annika Broms, SACO, 0498-29 20 30
Alf Jacobsson, ST, 0498-29 21 22

För mer information besök vår webbplats www.lansstyrelsen.se/gotland eller ring någon av ovanstående.

Länsstyrelsen
GOTLANDS LÄN

SVENSK
VETERINÄRTIDNING
Box 12 709
112 94 STOCKHOLM

BESÖKSADRESS: Kungsholms Hamnplan 7
TELEFON: 08-545 558 30
TELEFAX: 08-545 558 29
HEMSIDA: www.svf.se

REDAKTION:
JOHAN BECK-FRIIS
ansvarig utgivare & chefredaktör
TELEFON: 08-545 558 33
MOBIL: 070-717 73 25
E-POST: johan.beck-friis@svf.se

SUZANNE FREDRIKSSON
journalist
TELEFON: 08-545 558 32
E-POST: suzanne.fredriksson@svf.se

BRITA TRYBOM
redaktionssekreterare, annonser
TELEFON: 08-545 558 34
E-POST: brita.trybom@svf.se

LILL OCH KJELL EFVERGREN, EXPONERA
layout
TELEFON: 08-587 630 11, 08-587 630 14
E-POST: info@exponera.net

WIKSTRÖMS TRYCKERI AB, UPPSALA
tryckeri

ISSN 0346-2250

UTGIVNINGSDAGAR 2010	SENASTE DAG FÖR ANNONSMATERIAL
1 20 JANUARI	21 DECEMBER -09
2 9 FEBRUARI	19 JANUARI
3 2 MARS	9 FEBRUARI
4 23 MARS	2 MARS
5 20 APRIL	23 MARS
6 11 MAJ	19 APRIL
7 2 JUNI	10 MAJ
8-9 22 JUNI	1 JUNI
10 17 AUGUSTI	27 JULI
11 7 SEPTEMBER	17 AUGUSTI
12 28 SEPTEMBER	7 SEPTEMBER
13 19 OKTOBER	28 SEPTEMBER
14 9 NOVEMBER	19 OKTOBER
15 30 NOVEMBER	9 NOVEMBER
16 21 DECEMBER	30 NOVEMBER

MANUSSTOPP FÖR ARTIKLAR:
*En vecka före senaste dag för annonsmaterial.
Mer information finns på www.svf.se*

SVENSK VETERINÄRTIDNING
Prenumerationspris 2009
Sverige: 1110 kronor + moms.
Europa: 1430 kronor + moms, i EU.
Utanför Europa: 1610 kronor.*

*Medlemmar i förbundet har 250 kronor i rabatt

FACKPRESSUPPLAGA 2008
– 3 100 EX